

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
مُمَوَّل من الاتحاد الأوروبي

İŞGÜCÜ PİYASASINA GEÇİŞİN DESTEKLENMESİ PROJESİ

İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU

KOCAELİ

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

**TÜRK KIZILAY
TOPLUM TEMELLİ GÖÇ PROGRAMLARI KOORDİNATÖRLÜĞÜ
SOSYOEKONOMİK GÜÇLENDİRME PROGRAMI**

**İŞGÜCÜ PİYASASINA GEÇİŞİN DESTEKLENMESİ PROJESİ
İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU**

Türk Kızılay Yayınları
Ankara, Türkiye
Mayıs 2025

“Bu yayın Avrupa Birliği’nin maddi desteğiyle hazırlanmıştır. Yayın içeriği T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Türk Kızılay sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.”

Rapor İçeriği: Doç. Dr. Semih CEYHAN, Doç. Dr. Emre Burak EKMEKÇİOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Musab Talha AKPINAR, Öğr.Gör. Muhammed Emin KARABACAK, Doç. Dr. Merve KARACAER, Dr. Esengöl DEMİREL, Prof. Dr. Erol KAHVECİ, Tunahan ALTUNDAŞ, Orçun ARINAN

Rapor Geliştirme: Mehmet Altay SEVİNÇ, Şeyda YEĞİNER, Melike BÜYÜ ELPE, Hümeysra DOĞANAY Serengöl GÜMÜŞ, Fatma Rana CEYLANDAĞ KARBAN, Murat YILMAZ, Hazel TURGUT, Ayşe Hitay TUÇALTAN

Grafik Tasarım: Kardelen YAĞCI, Hasan ŞANLI

Türkiye Kızılay Derneđi

Ataş 1 Sok. No:32 Yenışehir – Ankara/Çankaya
E-Posta: info@kizilay.org.tr

Bu rapor içeriği, IPCEU tarafından oluşturulmuştur. Her hakkı Türk Kızılay’a aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Rehberin bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması için Türk Kızılay’dan izin alınmalıdır. Türk Kızılay’ın izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılmamalı ve dağıtılmamalıdır.

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU (KOCAELİ)

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	15
I. BÖLÜM.....	18
1. LİTERATÜR ANALİZİ - KOCAELİ'DE DEMOGRAFİK, SOSYO-EKONOMİK YAPI İLE İŞ GÜCÜ VE İSTİHDAM DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZLER	18
1.1 Bölgesel Kültürel ve Ekonomik Faktörlerin Etkileri.....	20
1.1.1 Tarım ve Hayvancılık Sektörü	26
1.1.2 Sanayi ve İmalat Sektörü	27
1.1.3 Hizmet ve Turizm Sektörü	32
1.1.4 Ticaret, Enerji ve Lojistik Sektörleri	33
1.2 Teknolojik ve Sektörel Gelişmelerin İş Gücü Piyasası Üzerine Etkisi.....	35
1.3 İşverenlerin Göçmen İşçilere Yönelik Algıları ve Tercihleri.....	36
1.4 Sektörel İstihdam Dinamikleri: Nitelikli, Niteliksiz, Genç, Kadın ve Mevsimsel İş Gücü Talepleri	37
1.5 Kadınların İş Gücüne Katılımı ve Kariyer Gelişimi: Cinsiyetler Arası Karşılaştırma	40
1.6 Literatür Analizinde Öne Çıkan Bulgular.....	41
II. BÖLÜM.....	43
2. İKİNCİL VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR.....	43
2.1 Nüfus ve Demografik Veriler.....	43
2.1.1 TÜİK Nüfus Kayıt Sistemi Verileri.....	43
2.2 İş Gücü ve İstihdam Verileri.....	50
2.2.1 TÜİK İşsizlik, İstihdam, İş Gücüne Katılım Oranı Verileri.....	50
2.2.2 İŞKUR İş Gücü Piyasası Verileri (Açık İş Kayıtları, İşsiz İstatistikleri, İş Gücü Araştırmaları)	52
2.2.3 TÜİK İç ve Uluslararası Göç İstatistikleri.....	69
2.3 Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatı Verileri.....	72
2.3.1 SGK Verileri (Sigortalılık Türü ve Dağılımı, Sosyal Güvenlik Kapsamı)	72
2.3.2 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma İzinleri ve İstatistikleri.....	76
2.4 Göç İdaresi Başkanlığı Verileri	77
2.5 İkincil Verilerin Analizinde Öne Çıkan Bulgular	82

III. BÖLÜM.....	85
3. ANKET ÇALIŞMASI ANALİZİ VE BULGULAR.....	85
3.1 Demografik Veriler.....	85
3.2 İş Gücü Piyasası Analizi	88
3.3 İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı	90
3.4 Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı	94
3.5 Kadın İş Gücü.....	99
3.6 Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkileri.....	102
3.7 Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri.....	108
3.8 Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar.....	112
3.9 İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar.....	114
3.10 Anket Çalışması Analizinde Öne Çıkan Bulgular	118
IV. BÖLÜM.....	121
4. KOCAELİ'DE İŞ GÜCÜ PİYASASI, EKONOMİK YAPI VE GÖÇ DİNAMİKLERİNE YÖNELİK NİTEL ANALİZ.....	121
4.1 Nitel Görüşmelerin Metodolojisi.....	121
4.2 Genel Sektörel Durum: İstihdam Açısından Potansiyel Kapasite ve Fırsatlar	122
4.3 İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler.....	125
4.4 İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi	129
4.5 Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar.....	133
4.6 İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri	135
4.7 Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller	138
4.8 Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri	141
4.9 İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı	143
V. BÖLÜM.....	146
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	146
KAYNAKÇA.....	154

Tablolar Dizini

Tablo 1. Kocaeli Demografik Verileri.....	19
Tablo 2. Kocaeli Temel Göstergeleri.....	21
Tablo 3. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Dağılımı	25
Tablo 4. Kocaeli İli Gayrı Safi Yurtiçi Hasılası.....	28
Tablo 5. Kocaeli’de Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021).....	30
Tablo 6. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023	43
Tablo 7. İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2023	44
Tablo 8. İllere ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş, 2023.....	45
Tablo 9. İl, Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2023.....	45
Tablo 10. Yabancı Nüfus	46
Tablo 11. Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2008-2023.....	47
Tablo 12. Yaş Bağımlılık Oranı, 2007-2023.....	47
Tablo 13. Yıllara Göre Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu, 2007-2023	49
Tablo 14. İl Düzeyinde İşsizlik Oranı	50
Tablo 15. İl Düzeyinde İstihdam Oranı	51
Tablo 16. İl Düzeyinde İş Gücüne Katılma Oranı	51
Tablo 17. Açık İşler ve İşe Yerleştirmeler	52
Tablo 18. Yaş Gruplarına Göre Yerleştirmeler	53
Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	54
Tablo 20. İŞKUR’a Kayıtlı İşsizlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	55
Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR’a Kayıtlı İşsizler	56
Tablo 22. İŞKUR’a Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	58
Tablo 23. Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Yaralananlara İlişkin İşe Yerleştirmeler –2023.....	59
Tablo 24. Engellilere İlişkin Sayısal Veriler	60
Tablo 25. İŞKUR Tarafından Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler.....	61
Tablo 26. İŞKUR’un Sosyal Yardım Alanlara Yönelik Sunulan Hizmetler.....	61
Tablo 27. İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri.....	62

Tablo 28. İller Bazında Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler	63
Tablo 29. İller Bazında Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler	64
Tablo 30. İl Bazında Eğitim ve Program Türlerine Göre Aktif İş Gücü Piyasası Programları	65
Tablo 31. İŞKUR İş Danışmanlığı, Meslek Danışmanlığı, İşyeri Ziyareti, Okul Ziyareti, Grup Görüşme Mevcudu ve İş Kulübü Faaliyetleri.....	66
Tablo 32. Engelli, Genç, Kadın ve Yüksek Öğrenim Durumuna Göre Bireysel Görüşme	67
Tablo 33. Öğrenim Düzeylerine Göre Bireysel Görüşmeler	68
Tablo 34. İŞKUR- Kocaeli ve Türkiye Geneli Açık İş İlanları, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler.....	69
Tablo 35. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2023.....	69
Tablo 36. Göç Etme Nedenine Göre Kocaeli'nin Aldığı Göç, 2023	70
Tablo 37. Göç Etme Nedenine Göre Kocaeli'nin Verdiği Göç, 2023.....	71
Tablo 38. Sosyal Güvenlik Kapsamı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023.....	72
Tablo 39. Zorunlu Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023	73
Tablo 40. 4/1-A Kapsamındaki İş Yerleri, Zorunlu Sigortalılar ile Prime Esas Ortalama Günlük Kazançların İl, Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2023	74
Tablo 41. Genel SGK Verileri, 2023.....	75
Tablo 42. Cinsiyete Göre Yabancılar Verilen Çalışma İzni Sayısı, 2023	76
Tablo 43. İkamet İzni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 tarihi itibarıyla.....	78
Tablo 44. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İllere göre Dağılımı.....	80
Tablo 45. Kocaeli İli Katılımcılarının Demografik Analizi	85
Tablo 46. Kocaeli İş Gücü Piyasasının Mevcut Durumu Gözlemi.....	88
Tablo 47. Kocaeli İstihdamın Azalması Veya Durgunlaşması Nedenleri	89
Tablo 48. Kocaeli Yüksek Talep Gören Sektörlerde İş Gücü Talebini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecesi.....	90
Tablo 49. Kocaeli Nitelikli İş Gücü Arzında Sıkıntı Yaşanan Sektörler	91
Tablo 50. Kocaeli Nitelikli İş Gücü Açığının Nedenleri	92
Tablo 51. Kocaeli'de Sektörel Beceri ve Yetenek Açığı	93
Tablo 52. Kocaeli'de Girişimlerin Yetenek ve Beceri Açığını Kapatmadaki Etkisi.....	93
Tablo 53. Kocaeli'deki Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Genel Algı	95

Tablo 54. Kocaeli’de Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Kararları Etkileyen Faktörler	95
Tablo 55. Kocaeli’de Göçmen İşçi Çalıştırmanın Kurumlardaki Etkisi	96
Tablo 56. Kocaeli’de Göçmen İşçi Çalıştıran Kurumların Yaşadığı Zorluklar	97
Tablo 57. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecindeki Zorluklar	97
Tablo 58. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecine Yönelik Politika ve Stratejiler	98
Tablo 59. Kocaeli’deki Kurumlarda Engelli Kişilerin İstihdam Edilmesine Yönelik Genel Algı ..	98
Tablo 60. Kocaeli’nde Engelli Çalışanların Kurumların Performanslarına Olan Etkisi	99
Tablo 61. Kocaeli’de Kadın İş Gücü Becerileri	100
Tablo 62. Kocaeli’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler.....	101
Tablo 63. Kocaeli’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler.....	101
Tablo 64. Yeni Teknolojilerin Kocaeli İlindeki İş Gücü Piyasasına Etkisi	102
Tablo 65. 10 yıl İçinde En Çok Talep Görebilecek Meslek veya Uzmanlık Alanları	103
Tablo 66. Teknolojik Gelişmelere Göre Mesleklerin Talep Görme Olasılığı	104
Tablo 67. Yeni Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Uyum Sağlamadaki Karşılaşılan Zorluklar.....	105
Tablo 68. Gelecekteki İş Gücü Piyasasında Çalışanlar İçin En Kritik Beceriler	105
Tablo 69 Kocaeli ‘nde Özel Sektörün İş Gücünü Teknolojik Değişimlere Hazırlamak İçin Yatırım Yapması	106
Tablo 70. Teknolojik Gelişmelerden Fayda Sağlayabilecek Gruplar	106
Tablo 71. Teknolojik Gelişmeler Nedeniyle İş Kaybı Yaşayabilecek En Yüksek Grup	107
Tablo 72. Teknolojinin İş Gücü Piyasası Üzerindeki Etkisini Ele Almak İçin Alınabilecek Tedbirler.....	107
Tablo 73. Yeni Teknolojilerin Neden Olduğu İş Gücü Piyasasındaki Değişikliklere Hazır Olma Durumu	108
Tablo 74. Kocaeli İlinde Sektörlerin Gelişimini Etkileyebilecek Faktörler	109
Tablo 75. Bölgedeki Sektörlerin Öne Çıkmasındaki veya Gerilemesindeki Kültürel Faktörler ve Ekonomik Faktörler	109
Tablo 76. Kocaeli Sektörel Yetenek ve Beceri Açığı	110
Tablo 77. Kocaeli İş Gücü Talebinin Yüksek Olabileceği Sektörler	111
Tablo 78. Kocaeli Sektörlerin Teknolojik Gelişmelerden Etkilenme Olasılığı	112
Tablo 79. Kocaeli’de Mevcut Eğitim ve Öğretim Programlarının Çalışanları Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Hazırlamada Etkisi.....	113

Tablo 80. Üniversitelerin ve Kariyer Merkezlerinin Kişilerin Yeni Teknolojilere Uyum Sağlamasındaki Rolü	114
Tablo 81. Teknik Becerilere Sahip Bireylere Ulaşmadaki Zorluk Derecesi	115
Tablo 82. İşe Alım Sırasında Karşılaşılan Zorluklar	115
Tablo 83. İşe Başvuranlar Arasındaki Beceri Boşluğu	116
Tablo 84. Ekonomik Koşulların İşe Alım Sürecine Etkisi	116
Tablo 85. Kurumsal Performansı İyileştirmede Çeşitlilik ve Kapsayıcılık	117
Tablo 86. Kocaeli’de İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler ve Pozisyonlar	126
Tablo 87. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikler	151

Şekiller Dizini

Şekil 1. Kocaeli İlçe Gelişmişlik Sıralamaları	23
Şekil 2. Kocaeli Literatür Analizi Sonucu Tespitler	41
Şekil 3. Kocaeli Katılımcılarının Eğitim Durumu (a), Çalıştığı Kurum (b) ve Pozisyonlarına (c) Ait Oranlar	87
Şekil 4. Kocaeli İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi ile ilgili Tespitler ve Öneriler	130
Şekil 5. Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller	139

Grafikler Dizini

Grafik 1. Kocaeli İli Demografik Bilgiler	19
Grafik 2. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Türkiye'deki Payı (%)	24
Grafik 3. Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektörünün Kocaeli ve Türkiye'deki Payı	29
Grafik 4. İmalat Sektörünün Kocaeli ve Türkiye'deki Payı	31
Grafik 5. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı	77

KISALTMALAR

AR-GE :	Araştırma Geliştirme
BAĞ-KUR :	Bağımsız Çalışanlar Sosyal Güvenlik Kurumu
GKSS :	Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler
GSS :	Genel Sağlık Sigortası
GSYH :	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
İşKUR :	Türkiye İş Kurumu
KOSGEB :	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
NACE :	Avrupa Topluluđu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
OSB :	Organize Sanayi Bölgesi
SEGE :	Sanayi Bakanlığı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
SGK :	Sosyal Güvenlik Kurumu
TÜİK :	Türkiye İstatistik Kurumu
USD :	Amerikan Doları

GİRİŞ

Kocaeli, Türkiye'nin sanayi ve üretim üssü olarak Marmara Bölgesi'nde stratejik bir konuma sahiptir. İstanbul'a olan yakınlığı, Türkiye'nin en büyük limanlarına ev sahipliği yapması ve gelişmiş ulaşım ve lojistik altyapısı sayesinde ülke ekonomisinin temel dinamiklerinden biri haline gelmiştir. Sanayi, ticaret ve lojistik sektörleriyle öne çıkan Kocaeli, Türkiye ekonomisine önemli katkılar sunarak büyümenin lokomotif kentlerinden biri olarak konumlanmaktadır.

Kocaeli, Türkiye'de sanayileşmenin en yoğun olduğu şehirlerden biri olup Dilovası, Gebze, Kartepe, Körfez ve Derince gibi sanayi merkezleri ile dikkat çekmektedir. Gebze Organize Sanayi Bölgesi, TOSB Otomotiv Tedarik Sanayi İhtisas OSB ve Kocaeli Serbest Bölgesi gibi sanayi alanları ile şehir hem ulusal hem de uluslararası yatırımcılar için cazibe merkezi olmaya devam etmektedir. Türkiye'nin kimya sanayisinin merkezi olarak bilinen Kocaeli, aynı zamanda otomotiv, metal, enerji ve bilişim sektörlerinde sahip olduğu üretim gücüyle ihracatta önemli bir rol oynamaktadır.

Sanayi altyapısının yanı sıra, Kocaeli'nin güçlü lojistik ve ulaşım ağı, onu Türkiye'nin en büyük ticaret ve ihracat merkezlerinden biri yapmaktadır. Kocaeli Körfezi'ndeki Derince, Yarımca ve Dilovası limanları, Türkiye'nin en büyük yük hareketliliğine sahip limanları arasında yer almakta, aynı zamanda demiryolu ve karayolu ağlarıyla entegre çalışarak sanayi üretiminin hızlı bir şekilde tedarik zincirine dahil edilmesini sağlamaktadır.

Bununla birlikte, hızla büyüyen sanayi ve ticaret hacmi, nitelikli iş gücü ihtiyacını da artırmaktadır. Kocaeli, Türkiye'nin en yüksek iş gücüne katılım oranlarından birine sahip olsa da sanayinin gelişimiyle birlikte mesleki eğitim eksiklikleri ve nitelikli eleman açığı şehrin istihdam yapısında önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır. Özellikle sanayi sektöründeki otomasyon, dijital dönüşüm ve yapay zeka entegrasyonları, Kocaeli'deki iş gücü piyasasının gelecekte nasıl şekilleneceğine dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Bu doğrultuda hazırlanan Kocaeli Sosyoekonomik Sektör Mevcut Durum Raporu, ilin sosyoekonomik yapısını, sektörler bazında mevcut durum analizini ve iş gücü piyasasının dinamiklerini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Rapor, Literatür Analizi, İkincil Veri Analizi, Anket Çalışması Bulguları, Derinlemesine Görüşmelerin Bulguları ve Genel Değerlendirme ile Politika Önerileri olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır.

Literatür analizinde, Kocaeli ile ilgili mevcut akademik çalışmalar ve sektörel raporlar incelenmiş, şehrin öne çıkan sanayi ve hizmet sektörleri ile iş gücü piyasasının temel dinamikleri değerlendirilmiştir. İşverenlerin perspektifinden Kocaeli özelinde işsizlik, göçmen işçilerin iş gücü piyasasına etkileri ve mesleki eğitim konularına odaklanılmıştır.

İkincil veri analizinde, TÜİK, İŞKUR, SGK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Göç İdaresi Başkanlığı gibi resmi kurumların verileri doğrultusunda, Kocaeli'ne ilişkin nüfus, iş gücü ve istihdam verileri, sosyal güvenlik dinamikleri ve göç hareketleri detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Saha çalışması kapsamında, Kocaeli'de sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerle yapılan derinlemesine mülakatların yanı sıra, daha geniş bir veri seti oluşturmak adına (57) işveren ve çalışan ile anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların bulguları raporun üçüncü bölümünde detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ardından dördüncü bölümde, derinlemesine görüşmelerde ortaya çıkan bulgular sunulmuştur.

Son bölümde, elde edilen tüm veriler ışığında Kocaeli'deki iş gücü piyasasının geliştirilmesine yönelik politika önerileri ve stratejiler değerlendirilmiş, sürdürülebilir istihdamın teşvik edilmesi ve iş gücü piyasasına entegrasyon süreçlerinin iyileştirilmesi için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Kocaeli Sosyoekonomik Sektör Mevcut Durum Raporu, karar alıcılar ve istihdam süreçlerinde aktif rol oynayan paydaşlar için iş gücü piyasasının yapısını anlamaya ve stratejik yönlendirmeler yapmaya yönelik kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Özellikle iş gücü piyasasına entegrasyonu artırmak isteyen kamu kurumları, özel sektör temsilcileri ve akademik çevreler, bu rapor sayesinde Kocaeli'nin öne çıkan sektörlerini, işveren beklentilerini ve işe yerleştirme süreçlerinde izlenebilecek etkili yöntemleri değerlendirme imkânı bulacaktır.

Bu kapsamda rapor, politikacılar, sanayi ve ticaret temsilcileri, yatırımcılar ve akademik çevreler için Kocaeli'nin sosyoekonomik yapısını detaylı bir şekilde analiz ederek, ilin iş gücü piyasasına dair önemli bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, bölgesel ekonomik potansiyelin daha etkin kullanılması için stratejik yol haritaları sunarak, sürdürülebilir kalkınma ve büyüme süreçlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu rapor; politika yapıcılar, iş dünyası temsilcileri ve akademik çevreler için Kocaeli'nin mevcut sosyoekonomik dinamiklerini ortaya koyarak, ilin iş gücü piyasasına dair kapsamlı bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır.

I. BÖLÜM

I. BÖLÜM

1. LİTERATÜR ANALİZİ - KOCAELİ'DE DEMOGRAFİK, SOSYO-EKONOMİK YAPI İLE İŞ GÜCÜ VE İSTİHDAM DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZLER

Kocaeli, Türkiye'nin en önemli sanayi ve ticaret merkezlerinden biridir. Coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Osmanlı döneminde özellikle denizcilik ve ticaret merkezi olarak öne çıkmış, Cumhuriyet döneminde sanayi yatırımları ile hızlı bir gelişim göstermiştir. Türkiye'nin en büyük organize sanayi bölgelerinden bazılarında ev sahipliği yapan il, limanları ve ulaşım altyapısı ile de stratejik bir konumda bulunmaktadır. İlin nüfus yapısı oldukça dinamik ve sürekli göç almaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Kocaeli'nin nüfusu 2024 itibarıyla yaklaşık 2.130.006 kişiye ulaşmıştır.

Kocaeli, Türkiye'nin sanayi ve ticaret alanındaki en önemli merkezlerinden biri olarak ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır. Türkiye'nin en büyük 500 işletmesinden 80'i Kocaeli'de faaliyet göstermektedir. Kocaeli, ilk 500 büyük işletme içerisinde en fazla meclis üyesine sahip (13) sanayi odası konumundadır. Ayrıca, Türkiye'nin en büyük 1000 işletmesinden 137'si Kocaeli'de yer almakta olup, bu oran, ilin sanayi üretimi ve vergi gelirleriyle doğrudan örtüşmektedir. 2024 yılı itibarıyla Türkiye dış ticaretinin yüzde 19,7'si Kocaeli üzerinden gerçekleştirilmiştir. Kocaeli Gümrük Müdürlüğü verilerine göre ilde 41,39 milyar dolar ihracat yapılmış olup, bu rakam Türkiye genel ihracatının yüzde 15,80'ine tekabül etmektedir. Kocaeli'nin kişi başına düşen ihracat değeri 19.431 dolar olarak hesaplanırken, Türkiye ortalaması 3.057 dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat hacmi ise 77,96 milyar dolar olup, bu miktar Türkiye toplam ithalatının yüzde 22,65'ini oluşturmaktadır. Kocaeli'nin toplam dış ticaret hacmi 119,36 milyar dolar olup, bu rakam Türkiye dış ticaret hacminin yüzde 19,7'sine denk gelmektedir. Küresel ölçekte değerlendirildiğinde, OECD verilerine göre Kocaeli, dış ticaret hacmi bakımından dünya genelinde 39. sırada yer almakta olup, Litvanya, Lüksemburg ve Letonya gibi Avrupa Birliği üyesi ülkelerden daha yüksek bir ticaret hacmine sahiptir.

Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan faaliyet illerine göre ihracat istatistiklerine göre 2024 yılı itibarıyla Kocaeli, Türkiye ihracatında İstanbul'un ardından ikinci sırada yer almaktadır. İlin yıllık ihracat hacmi 32 milyar 004 milyon dolar iken, İstanbul'un ihracatı 56 milyar 541 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Bu doğrultuda, Kocaeli'nin Türkiye ihracatındaki payı yüzde 12,21 olarak hesaplanmıştır.

TÜİK tarafından açıklanan 2023 yılı il bazında GSYH verilerine göre Kocaeli, İstanbul, Ankara ve İzmir'in ardından Türkiye'nin en yüksek gayrisafi yurt içi hasılaya sahip dördüncü ili olmuştur. İlin toplam gayrisafi yurt içi hasılası 1 trilyon 79 milyar TL olarak belirlenmiş olup, bu rakam Türkiye'nin toplam gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 4,07'sine karşılık gelmektedir.

Kocaeli, sanayi üretiminde sahip olduğu organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler ve teknoparklarla sanayi disiplini sağlamış bir il olarak ön plana çıkmaktadır. Konumu itibarıyla Avrasya üzerindeki en önemli ticaret yollarının kesişim noktasında yer alması, Kocaeli'yi lojistik açıdan stratejik bir merkez hâline getirmiştir. İlde toplamda 14 OSB, 5 teknopark ve 2 serbest bölge bulunmaktadır. Bu sanayi bölgelerinin büyük bir kısmı belirli alanlarda uzmanlaşmış olup, otomotiv, kimya, makine ve plastik sektörleri ön plana çıkmaktadır. Türkiye'nin bilişim merkezi olarak konumlandırılması hedeflenen Bilişim Vadisi, ilin beşinci ve en büyük teknoparkı olarak Muallimköy'de faaliyet göstermektedir.

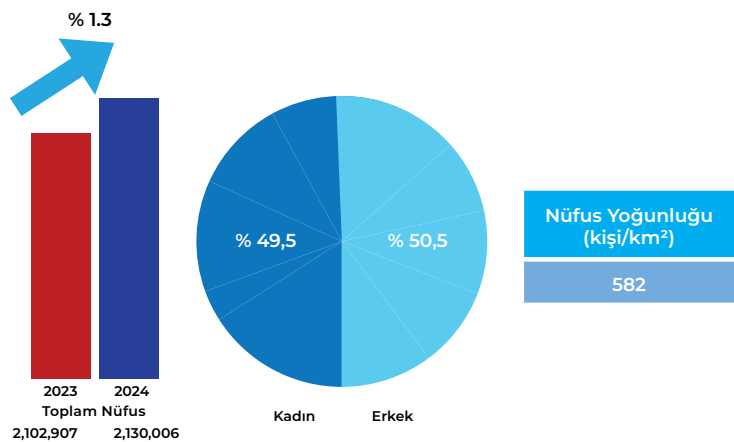
Kocaeli, sanayi üretimi açısından güçlü olduğu kadar, Ar-Ge yatırımları açısından da dikkat çekici bir yapıya sahiptir. Türkiye genelinde faaliyet gösteren 1.330 Ar-Ge merkezinin 138'i Kocaeli'de yer almakta olup, bunun yanı sıra ilde 16 tasarım merkezi bulunmaktadır.

Kocaeli hem bir sanayi hem de bir liman kentidir. Doğal bir liman olan İzmit Körfezi'nde 37 liman ve iskele bulunmakta olup, Kocaeli limanları 2017 yılından bu yana Türkiye'de yüklenen yük miktarı bakımından ilk sırada yer almaktadır. 2024 yılı itibarıyla Kocaeli limanlarından toplam 83,8 milyon ton yük elleçlenmiş olup, bu miktar Türkiye genel yük hacminin yüzde 15,8'ine karşılık gelmektedir. Kocaeli Limanı, Avrupa'nın yedinci en büyük limanı konumundadır.

Tablo 1. Kocaeli Demografik Verileri

Toplam Nüfus (2023)	2.102.907
Şehir Nüfusu (%)	95
Kırsal Nüfus (%)	5
Genç Nüfus (0-14 Yaş) (%)	21,97
Çalışabilir Nüfus (15-64 Yaş) (%)	69,76
Yaşlı Nüfus (65+ Yaş) (%)	8,27
Kadın Nüfus (%)	49,53
Erkek Nüfus (%)	50,47

Grafik 1. Kocaeli İli Demografik Bilgiler

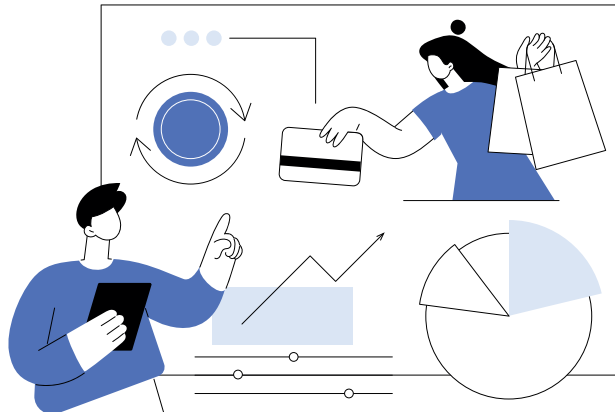
1.1 Bölgesel Kültürel ve Ekonomik Faktörlerin Etkileri

Kocaeli'nin bölgesel kültürel ve ekonomik faktörleri, ilin gelişmişlik düzeyi ve ekonomik dinamikleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kocaeli, sanayi ve lojistik faaliyetleriyle Türkiye'nin en büyük üretim merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. İl, SEGE-2022 verilerine göre Türkiye'nin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında İstanbul, Ankara ve İzmir'den sonra 4. sırada yer almaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2022).

Kocaeli'nin ekonomik yapısı büyük ölçüde sanayi sektörüne dayanmaktadır. 2021 yılı itibarıyla ilin cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasılası (GSYH) 309,3 milyar TL olarak hesaplanmıştır. Kocaeli'nin sanayi GSYH'si, 149,8 milyar TL ile Türkiye'nin en yüksek ikinci sanayi üretimine sahip ili olmasını sağlamaktadır (TÜİK, 2021). İmalat sanayi, ilin toplam ekonomik faaliyetleri içinde %99,54'lük bir paya sahiptir ve özellikle otomotiv, petrokimya ve kimya sektörleri Kocaeli ekonomisinin bel kemiğini oluşturmaktadır.

İlin kültürel yapısı, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminden miras kalan sanayi altyapısıyla şekillenmiştir. Kocaeli, geçmişte önemli bir tersane kenti olarak bilinmekteydi ve günümüzde sanayi ile liman faaliyetlerinin merkezlerinden biri haline gelmiştir (Albayrak, 2017). Kocaeli'de nüfusun büyük bölümü sanayi sektöründe çalışmakta olup, sanayi yoğunlaşması özellikle Gebze, İzmit ve Körfez ilçelerinde kendini göstermektedir.

İlin lojistik avantajları da ekonomik faktörlerin şekillenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Kocaeli, Türkiye'nin en büyük liman şehirlerinden biri olup, toplam 37 liman tesisine sahiptir. 2021 yılı verilerine göre, ilin toplam ihracatı 12,3 milyar USD, ithalatı ise 14,8 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. İthalatın %87,67'si hammadde ve ara mallarından oluşurken, ihracatta bu oran %69,7 seviyesindedir.

Tablo 2. Kocaeli Temel Göstergeleri

Gösterge	Değer	Türkiye İçindeki Payı (%)	İl sıralaması
İl alanı (km ²)	3.397	0,44	75
Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) (Bin TL) (2021)	309.313.454	4,27	4
Cari fiyatlarla sanayi GSYH (BCDE) (Bin TL) (2021)	149.799.048	7,93	2
Cari fiyatlarla imalat GSYH (C) (Bin TL) (2021)	143.278.222	8,9	2
Kişi başına GSYH (USD) (2021)	17.089		1
İhracat (Bin USD) (2021)	12.271.836	5,45	3
İthalat (Bin USD) (2021)	14.838.591	5,47	2
Dış ticaret dengesi (Bin USD) (2021)	-2566.755		79
İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) (2021)	82,7		66
Toplam mevduat (Milyon TL) (2021)	95.705	1,94	6
Toplam kredi (Milyon TL) (2021)	90.244	2,05	7
Kredi/mevduat (%) (2021)	94,29		45
Teşvik bölgesi (01.01.2022)	1		
Teşvik belgesi sayısı (Adet) (2021)	425	3,34	8
Teşvik belgesi sabit yatırım tutarı (Milyon TL) (2021)	13.532	4,92	5

İstihdam açısından Kocaeli, Türkiye'nin en büyük sanayi kentlerinden biri olmasının etkisiyle, toplam 759.829 sigortalı çalışana sahiptir. Bu rakam Türkiye'nin yüzde 3,07'sini oluşturmaktadır ve bu alanda altıncı sırada yer almaktadır. Zorunlu sigortalı çalışan sayısı 590.822 olup, Türkiye'nin yüzde 3,65'ine denk gelmektedir. Sanayi sektöründeki zorunlu sigortalı çalışan sayısı 240.001 olup, Türkiye genelinde beşinci sıradadır. Sanayi sektörünün bu kadar güçlü olması, ilin üretim kapasitesinin yüksek olduğunu ve iş gücünün büyük ölçüde bu alanda istihdam edildiğini göstermektedir.

Kocaeli'nin ekonomik gücü sanayi sektörüne dayanmaktadır. 2021 yılı itibarıyla cari fiyatlarla GSYH'si 309,3 milyar TL olarak hesaplanmıştır. Bu rakam Türkiye ekonomisinin yüzde 4,27'sini oluşturarak ili ülke genelinde dördüncü sıraya yerleştirmektedir. Sanayi sektöründeki ekonomik büyüklük açısından ise Kocaeli, 149,7 milyar TL sanayi GSYH'si ile Türkiye'nin yüzde 7,93'ünü oluşturmaktadır ve ikinci sırada yer almaktadır. İmalat sanayi GSYH'si ise 143,2 milyar TL olup, Türkiye'deki payı yüzde 8,90'dır. Kocaeli'nin sanayideki lider konumu, ilin ekonomik dinamizminin temelini oluşturmaktadır.

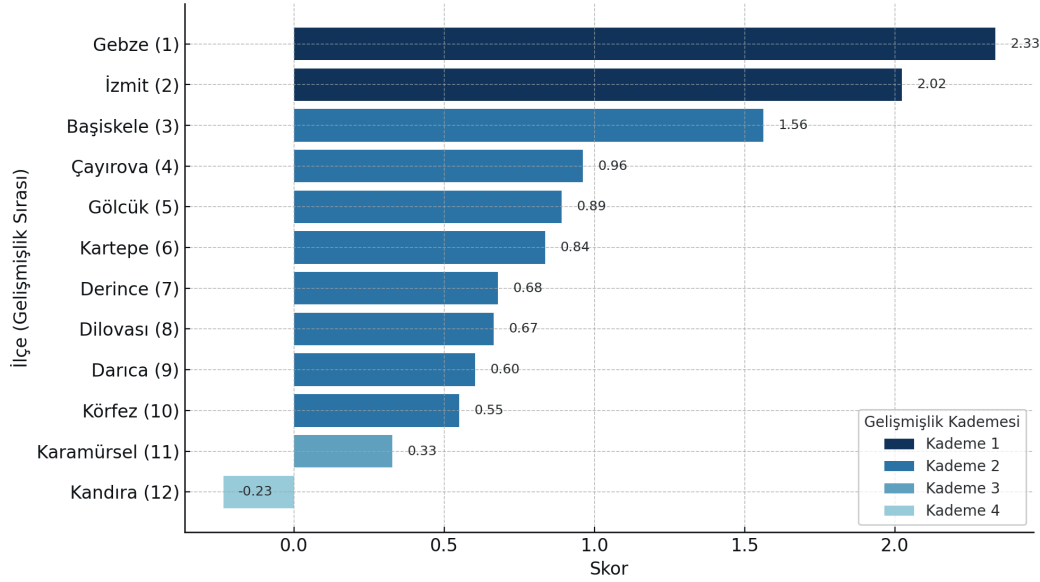
Dış ticaret açısından Kocaeli, Türkiye'nin en büyük ticaret şehirlerinden biridir. 2021 yılı verilerine göre ilin toplam ihracatı 12,3 milyar dolar olup, Türkiye'nin yüzde 5,45'ini oluşturmaktadır ve üçüncü sırada yer almaktadır. İthalat hacmi ise 14,8 milyar dolar olup, Türkiye ithalatının yüzde 5,47'sini kapsamaktadır ve bu alanda ikinci sıradadır. Ancak dış ticaret dengesi incelendiğinde, Kocaeli'nin 2,5 milyar dolarlık dış ticaret açığı verdiği görülmektedir. İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 82,7 seviyesindedir. Bu durum, ildeki üretimin büyük ölçüde ithal girdilere dayandığını göstermektedir.

Bankacılık ve finans sektöründe Kocaeli, güçlü bir ekonomik yapıya sahiptir. Toplam mevduat 95,7 milyar TL olup, Türkiye genelinde altıncı sırada yer almaktadır. Toplam kredi miktarı ise 90,2 milyar TL olup, yedinci sırada bulunmaktadır. Kredi-mevduat oranı yüzde 94,29 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, ilin bankacılık sisteminde mevduatların krediye dönüşme oranının dengeli olduğunu göstermektedir. Bankacılık sektörü açısından Kocaeli hem kredi kullanımında hem de mevduat büyüklüğünde Türkiye'nin önemli şehirlerinden biri olarak dikkat çekmektedir.

Teşvik belgeleri ve yatırımlar açısından Kocaeli, sanayi yatırımlarını destekleyen bir şehir olarak öne çıkmaktadır. 2021 yılı itibarıyla ilde toplam 425 adet teşvik belgesi alınmış olup, Türkiye genelinin yüzde 3,34'ünü oluşturmaktadır. Teşvik belgeli sabit yatırım tutarı ise 13,5 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve Türkiye toplamında yüzde 4,92'lik bir paya sahiptir. Kocaeli'nin yatırım teşvikleri açısından yüksek bir seviyede bulunması, ilin sanayi yatırımları açısından cazip bir merkez olmaya devam ettiğini göstermektedir. Sanayi odaklı yapısı ve güçlü ekonomik altyapısı ile Kocaeli, Türkiye ekonomisinin lokomotif şehirlerinden biri olmaya devam etmektedir.

İstihdam açısından Kocaeli, Türkiye'nin en büyük sanayi kentlerinden biri olmasının etkisiyle, toplam 759.829 sigortalı çalışana sahiptir. Bu rakam Türkiye'nin yüzde 3,07'sini oluşturmaktadır.

Şekil 1. Kocaeli İlçe Gelişmişlik Sıralamaları

Kocaeli ilçelerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması sonuçlarını gösteren bu şekil, ilçelerin ekonomik, sosyal ve altyapısal gelişmişlik düzeylerini karşılaştırmaktadır. Veriler, Türkiye genelinde 973 ilçe arasında yapılan sıralamaya ve il içindeki konumlarına göre değerlendirilmiştir.

Gebze ilçesi Kocaeli'nin en gelişmiş ilçesi olarak öne çıkmaktadır. 973 ilçe içinde 34. sırada yer alması ve 1. gelişmişlik kademesinde bulunması, Gebze'nin sanayi, ticaret ve altyapı açısından güçlü bir merkez olduğunu göstermektedir. İzmit ilçesi ise 44. sırada olup, il içindeki ikinci en gelişmiş ilçedir. İzmit'in gelişmişlik puanı 2,023 olup, bu ilçenin Kocaeli'nin ekonomik ve idari merkezi olarak önemli bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır.

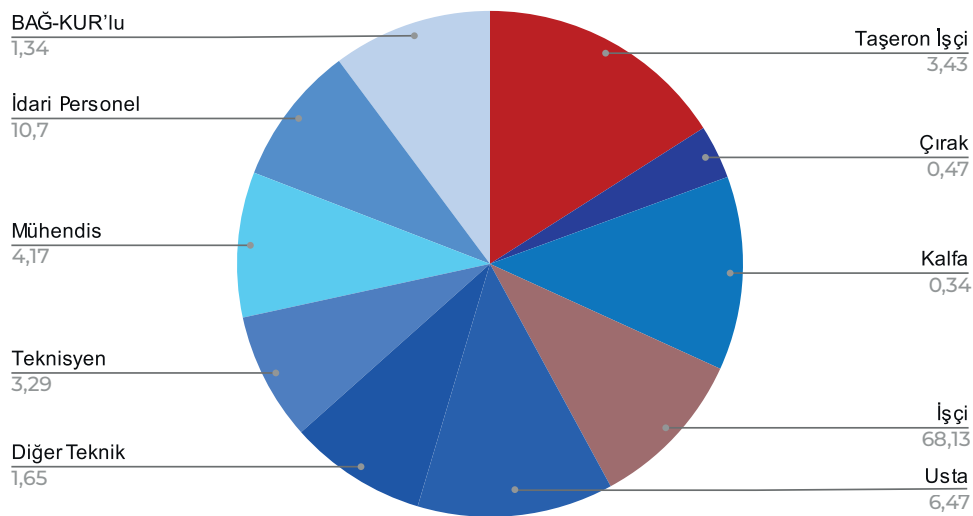
Başiskele, 70. sırada yer alarak gelişmişlik açısından üçüncü sırada bulunmaktadır. 1,562 puan ile 2. gelişmişlik kademesinde yer alması, bu ilçenin sanayi ve konut gelişimi açısından İzmit ve Gebze kadar olmasa da önemli bir ekonomik yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Çayırova, Gölcük ve Kartepe gibi ilçeler sırasıyla 135., 147. ve 157. sıralarda yer almakta olup, 2. gelişmişlik kademesinde değerlendirilmektedir. Bu ilçeler sanayi ve hizmet sektörü açısından gelişmiş olsa da Gebze ve İzmit'e kıyasla ekonomik ve altyapı olanakları açısından biraz daha geride kalmaktadır.

Derince, Dilovası, Darıca ve Körfez ilçeleri 185. ile 211. sıralar arasında yer almakta olup, gelişmişlik kademesi 2 olarak belirlenmiştir. Bu ilçeler genellikle sanayi yoğunluğu yüksek ancak sosyo-ekonomik kalkınmada bazı eksiklikler yaşayan bölgeler olarak öne çıkmaktadır. Özellikle Dilovası gibi sanayiye dayalı ilçelerde çevresel ve yaşam kalitesi faktörleri, genel gelişmişlik düzeyini etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır.

Karamürsel ilçesi 252. sırada yer almakta ve 3. gelişmişlik kademesinde bulunmaktadır. Bu durum, ilçenin ekonomik ve sanayi altyapısının diğer ilçelere göre daha zayıf olduğunu göstermektedir. Kandıra ilçesi ise 456. sırada yer alarak 4. gelişmişlik kademesine düşmektedir. Bu ilçenin gelişmişlik puanı -0,235 olup, sanayi yatırımları ve ekonomik faaliyetler açısından Kocaeli'nin en az gelişmiş ilçesi olarak değerlendirilmektedir. Kandıra'nın kırsal yapısı ve ekonomik çeşitliliğinin sınırlı olması, bu düşük sıralamanın temel nedenleri arasında yer almaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Kocaeli içerisinde Gebze, İzmit ve Başiskele ekonomik ve altyapı açısından en gelişmiş ilçeler olarak öne çıkarken, Kandıra en düşük gelişmişlik seviyesine sahip ilçedir. Sanayi ve ticaret yoğunluğu yüksek olan ilçeler üst sıralarda yer alırken, daha kırsal ve sanayisi gelişmemiş ilçeler alt sıralarda kalmaktadır.

Grafik 2. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Türkiye'deki Payı (%)

Tablo 3. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Dağılımı

Çalışan Tipi	Türkiye Kişi	Türkiye Pay (%)	Kocaeli Kişi	Kocaeli Pay (%)	Türkiye içindeki Payı (%)
Mühendis	174.209	4,17	16.715	6,82	9,59
Teknisyen	137.529	3,29	10.196	4,16	7,41
Diğer teknik	69.138	1,65	4.654	1,9	6,73
Usta	270.432	6,47	12.885	5,26	4,76
İşçi	2.846.464	68,13	145.362	59,29	5,11
Kalfa	14.187	0,34	474	0,19	3,34
Çırak	19.517	0,47	674	0,27	3,45
Taşeron işçi	143.418	3,43	19.743	8,05	13,77
BAĞ-KUR'lu	55.968	1,34	1.019	0,42	1,82
İdari personel	447.203	10,7	33.452	13,64	7,48
Toplam	4.178.065	100	245.174	100	5,87

Kocaeli sanayi istihdamının çalışan tipine göre dağılımını gösteren bu tablo, ilin Türkiye genelindeki sanayi istihdamındaki payını ve farklı meslek gruplarındaki dağılımını karşılaştırmaktadır. Türkiye genelinde sanayi sektöründe toplam 4.178.065 kişi istihdam edilirken, Kocaeli'de bu sayı 245.174 olarak belirlenmiştir. Kocaeli, Türkiye'deki sanayi istihdamının yüzde 5,87'sine sahiptir.

Tabloda, Kocaeli'de sanayi istihdamının en büyük payını işçi grubu oluşturmaktadır. Kocaeli'de toplam 145.362 işçi çalışmakta olup, bu oran Kocaeli sanayi istihdamının yüzde 59,29'unu kapsamaktadır. Türkiye genelindeki sanayi işçilerinin yüzde 5,11'i Kocaeli'de çalışmaktadır. Bu durum, Kocaeli'nin sanayi iş gücü açısından önemli bir merkez olduğunu göstermektedir.

Mühendis kategorisinde Kocaeli'de 16.715 kişi istihdam edilmekte olup, toplam sanayi çalışanlarının yüzde 6,82'sini oluşturmaktadır. Türkiye genelindeki mühendislerin yüzde 9,59'u Kocaeli'de çalışmaktadır. Bu oran, ilin teknik bilgi ve mühendislik altyapısına sahip iş gücünün yoğun olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde teknisyen kategorisinde 10.196 kişi çalışmakta olup, Türkiye'deki teknisyenlerin yüzde 7,41'i Kocaeli'de istihdam edilmektedir.

Diğer teknik çalışan kategorisinde Kocaeli'de 4.654 kişi istihdam edilmektedir ve Türkiye genelinde bu meslek grubundaki çalışanların yüzde 6,73'ü Kocaeli'de bulunmaktadır. Usta kategorisinde ise 12.885 kişi çalışmakta olup, bu meslek grubunun toplam istihdam içindeki

payı yüzde 5,26'dır. Türkiye genelinde usta kategorisinde çalışanların yüzde 4,76'sı Kocaeli'de yer almaktadır. Kocaeli'de taşeron işçi sayısı 19.743 olup, Türkiye'deki taşeron işçilerin yüzde 13,77'sine karşılık gelmektedir. Bu oran, Kocaeli'nin taşeron sistemine dayalı sanayi üretiminin yaygın olduğunu göstermektedir. İdari personel kategorisinde ise 33.452 kişi istihdam edilmekte olup, Türkiye'deki idari personelin yüzde 7,48'i Kocaeli'de çalışmaktadır.

Kocaeli, mühendis, teknisyen ve idari personel gibi meslek gruplarında Türkiye ortalamasının üzerinde bir paya sahiptir. Bu durum, ilin sanayi altyapısının yalnızca iş gücüne değil, aynı zamanda teknik ve idari kadrolara da yoğun olarak yatırım yaptığını göstermektedir. Taşeron işçi oranının yüksek olması, esnek çalışma sisteminin Kocaeli sanayisinde yaygın olduğunu gösterirken, yüksek mühendis ve teknisyen oranı da ilin sanayi alanında nitelikli iş gücüne sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Sanayi istihdamındaki bu dağılım, Kocaeli'nin Türkiye'nin en önemli sanayi merkezlerinden biri olarak konumlandığını ortaya koymaktadır.

1.1.1. Tarım ve Hayvancılık Sektörü

Kocaeli, sanayi kimliğiyle ön plana çıkan bir il olmakla birlikte, tarım ve hayvancılık sektörleri de ekonomik çeşitliliği destekleyen önemli alanlar arasında yer almaktadır. 2023 verilerine göre, Kocaeli'nin toplam yüzölçümünün 3.397.000 dekarının 796.000 dekarı tarım alanı olarak kullanılmaktadır. Tarımsal üretimde buğday, arpa, yulaf, mısır ve ayçiçeği başta olmak üzere çeşitli ürünler yetiştirilmektedir. Örneğin, 2021 yılı itibarıyla Kocaeli'nin buğday üretimi 42.429 ton, arpa üretimi 20.838 ton ve yulaf üretimi 14.300 tondur (TÜİK, 2023).

Meyve üretiminde ise fındık ve ceviz öne çıkmakta, fındık üretimi 12.230 ton ile Türkiye üretiminin %1,79'unu, ceviz üretimi ise 8.139 ton ile %2,50'sini oluşturmuştur. Sebzelerde ise domates, karpuz, hıyar ve biber gibi ürünler öne çıkmaktadır. 2021 yılı itibarıyla Kocaeli'de üretilen domates miktarı 28.326 ton olup, Türkiye üretiminin %0,2'sini karşılamaktadır (Kocaeli Tarımsal Yatırım Rehberi, 2023).

Hayvancılık sektöründe ise 2021 verilerine göre, Kocaeli'de toplam 117.480 büyükbaş ve 118.828 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Tavukçuluk sektörü de oldukça yaygındır ve 2021'de 8.213.685 kanatlı hayvan kaydedilmiştir (TÜİK, 2023). Su ürünleri sektörü ise daha sınırlı olup, 2021 yılında 153 ton üretim yapılmıştır. Kocaeli'deki tarım ve hayvancılık sektörleri için çeşitli teşvikler ve hibeler sunulmaktadır. Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı kapsamında tarıma dayalı yatırımlar için %50 hibe desteği sağlanmaktadır. Ayrıca, küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık, organik tarım ve sulama sistemlerine yönelik destekler

de mevcuttur. Kandıra ilçesinde kurulacak Gıda Organize Sanayi Bölgesi, tarıma dayalı sanayinin gelişimi için önemli bir fırsat sunacaktır (Kocaeli Tarım İl Müdürlüğü, 2023).

Sonuç olarak, Kocaeli'nin stratejik konumu, sanayiye yakınlığı ve ulaşım altyapısı tarım ve hayvancılık sektörlerini destekleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Ancak, İzmit ve Gebze gibi sanayinin yoğun olduğu bölgelerde tarımsal üretim sınırlı kalmaktadır.

1.1.2. Sanayi ve İmalat Sektörü

Kocaeli, Türkiye'nin en önemli sanayi ve imalat merkezlerinden biri olup, ülke ekonomisinin lokomotif şehirlerinden biri olarak kabul edilmektedir. 2021 yılı verilerine göre, ilin toplam gayri safi yurtiçi hasılası (GSYH) 309,3 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve bunun 149,8 milyar TL'lik kısmı sanayi sektöründen elde edilmiştir. Bu rakam, Kocaeli'nin Türkiye sanayi GSYH'si içindeki payının %7,93 olduğunu göstermektedir. İmalat sanayi özelinde bakıldığında, Kocaeli'nin toplam imalat GSYH'si 143,2 milyar TL olup, Türkiye içindeki payı %8,9 olarak hesaplanmıştır (TÜİK, 2023).

Kocaeli, organize sanayi bölgeleri (OSB) ve sanayi alanları açısından da güçlü bir altyapıya sahiptir. 2021 yılı itibarıyla ilde toplam 6.371,13 hektarlık sanayi alanı bulunmaktadır. Bu alanın 3.977,01 hektarı OSB, 185,73 hektarı sanayi sitesi, 135 hektarı endüstri bölgesi ve 2.073,39 hektarı münferit sanayi alanı olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Kocaeli'de iki serbest bölge de bulunmaktadır ve sanayi faaliyetlerine destek vermektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2023). İmalat sanayinin teknoloji düzeyine göre dağılımına bakıldığında, Kocaeli'de yüksek teknolojiye sahip işletmelerin oranı %2,16, orta-yüksek teknolojiye sahip işletmelerin oranı ise %30,6 olarak belirlenmiştir. İmalat sanayinde çalışanların %4,26'sı yüksek teknoloji düzeyinde faaliyet gösteren işletmelerde, %36,85'i ise orta-yüksek teknoloji seviyesinde üretim yapan

firmalarda istihdam edilmektedir. Bu veriler, ilin sanayi altyapısının yalnızca yoğun üretim kapasitesine değil, aynı zamanda teknoloji odaklı sanayiye de yöneldiğini göstermektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2023).

Sanayi sektörü Kocaeli'nin dış ticaret performansını da belirleyen en önemli unsurlardan biridir. 2021 yılında Kocaeli'nin toplam ihracatı 12,3 milyar USD, ithalatı ise 14,8 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Ancak, ilin dış ticaret dengesi -2,5 milyar USD ile açık vermektedir. Kocaeli'nin ihracatının ithalatı karşılama oranı % 82,7 olarak hesaplanmıştır. İthalatın büyük bir kısmı sanayi üretiminde kullanılan ara mallardan oluşmakta olup, bu durum ilin ithalata bağımlı bir sanayi yapısına sahip olduğunu göstermektedir (TÜİK, 2023).

Tablo 4. Kocaeli İli Gayrı Safi Yurtiçi Hasılası

Yıl	Türkiye GSYH Toplam (A) Milyar TL	Türkiye Sanayi (B) Milyar TL	Türkiye İmalat (C) Milyar TL	Sanayi (B)/(A) %	İmalat (C)/(A) %	Kocaeli GSYH Toplam (D) Milyar TL	Kocaeli Sanayi (E) Milyar TL	Kocaeli İmalat (F) Milyar TL
2016	2.626,56	514,90	435,9	19,6	16,6	92,71	35,7	33,41
2017	3.133,70	646,83	551,3	20,64	17,59	117,59	48,17	45,03
2018	3.758,77	837,56	715,8	22,28	19,04	148,54	65,68	61,8
2019 (r)	4.311,73	942,05	788,8	21,85	18,29	156,51	64,46	61,09
2020 (r)	5.048,22	1.149,84	965,9	22,78	19,13	190,85	79,97	75,97
2021	7.248,79	1.888,15	1609,8	26,05	22,21	309,31	149,8	143,28
Yıl	Kocaeli Sanayi (E)/(D) %	Kocaeli İmalat (F)/(D) %	GSYH (D)/(A) Türkiye İçindeki Payı (%)	Sanayi GSYH (E)/(B) Türkiye İçindeki Payı (%)	İmalat GSYH (F)/(C) Türkiye İçindeki Payı (%)	İlin Türkiye İçindeki Sırası GSYH	İlin Türkiye İçindeki Sırası Sanayi GSYH	İlin Türkiye İçindeki Sırası İmalat GSYH
2016	38,51	36,04	3,53	6,93	7,66	5	5	3
2017	40,97	38,29	3,75	7,45	8,17	5	3	2
2018	43,88	41,61	3,95	7,78	8,63	5	2	2
2019 (r)	41,19	39,03	3,63	6,84	7,75	5	2	2
2020 (r)	41,9	39,81	3,78	6,95	7,87	5	3	2
2021	48,43	46,32	4,27	7,93	8,9	5	2	2

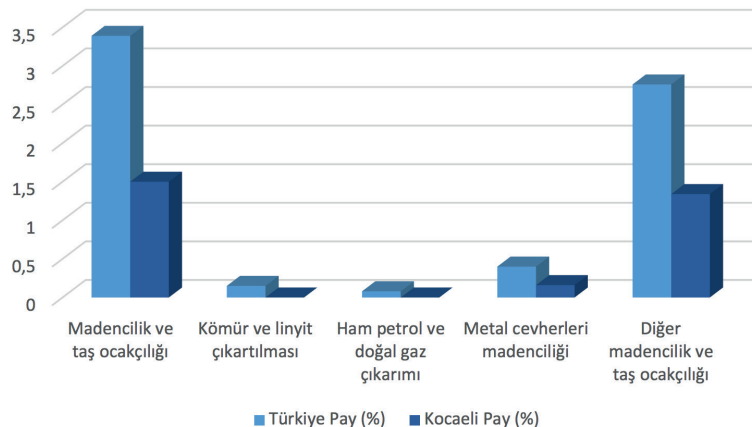
Kocaeli'nin cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYH) 2016-2021 yılları arasında nasıl geliştiğini gösteren bu tablo, ilin Türkiye ekonomisi içindeki yerini ve sanayi sektörünün il ekonomisindeki ağırlığını ortaya koymaktadır.

Tabloya göre, 2016 yılında Kocaeli'nin toplam GSYH'si 92,71 milyar TL iken, bu rakam 2021 yılında 309,31 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu artış, Kocaeli'nin ekonomik büyüklüğünün beş yıl içinde % 233,65 oranında büyüdüğünü göstermektedir. Türkiye genelinde ise GSYH aynı dönemde % 175,98 oranında artmıştır. Bu veriler, Kocaeli ekonomisinin Türkiye ortalamasına kıyasla daha hızlı büyüdüğünü ortaya koymaktadır.

Kocaeli, sanayi sektörü ile ekonomisinin en güçlü bileşenlerinden biridir. 2016 yılında 35,70 milyar TL olan sanayi GSYH'si, 2021'de 149,80 milyar TL'ye ulaşarak yüzde 319,58 oranında bir artış göstermiştir. Bu artış, Türkiye genelindeki sanayi büyüme oranı olan yüzde 266,70'i aşarak Kocaeli'nin hızlı gelişimini ortaya koymaktadır. 2021'de Kocaeli, Türkiye sanayi üretiminin yüzde 7,93'ünü karşılamaktadır. İmalat sektörü de Kocaeli'nin ekonomik büyümesinde önemli bir rol oynamaktadır. 2016 yılında 33,41 milyar TL olan imalat GSYH'si, 2021 yılında 143,28 milyar TL'ye çıkarak yüzde 328,85 oranında bir artış sağlamıştır. Kocaeli, Türkiye imalat sanayisinin yüzde 8,90'ını üretmektedir. Kocaeli, 2021'de toplam GSYH açısından 5. sırada, sanayi ve imalat GSYH'si açısından ise 2. sırada yer almıştır. Sanayi sektörü Kocaeli GSYH'sinin yüzde 48,43'ünü, imalat sektörü ise yüzde 46,32'sini oluşturmaktadır. Bu veriler, Kocaeli'nin sanayiye dayalı ekonomik yapısının güçlü bir şekilde sürdüğünü göstermektedir.

Kocaeli ekonomisi hem Türkiye genelinde hem de sanayi ve imalat sektörlerinde hızlı bir büyüme göstermektedir. Sanayi ve imalat sektörlerindeki yüksek büyüme oranları, ilin Türkiye sanayi üretimindeki kritik rolünü pekiştirmektedir. Ancak, Kocaeli'nin ekonomik yapısının büyük ölçüde sanayiye bağımlı olması, sektörel çeşitliliğin artırılmasının ve hizmet sektörünün daha fazla geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Grafik 3. Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektörünün Kocaeli ve Türkiye'deki Payı

Tablo 5. Kocaeli’de Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021)

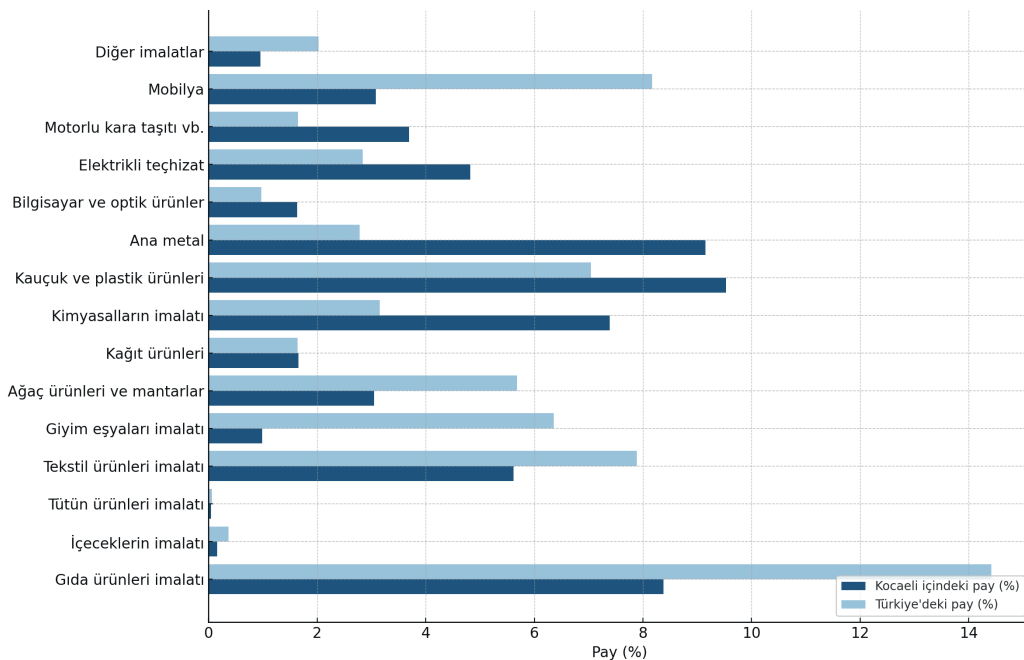
Sektörler (NACE Rev 2)	Türkiye İşletme Sayısı	Türkiye Pay (%)	Kocaeli İşletme Sayısı	Kocaeli Pay (%)	Türkiye içindeki payı (%)
B. Madencilik ve taş ocakçılığı	5.055	3,39	56	1,5	1,11
05. Kömür ve linyit çıkartılması	228	0,15	0	0	0
06. Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	123	0,08	0	0	0
07. Metal cevherleri madenciliği	593	0,4	6	0,16	1,01
08. Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	4.111	2,76	50	1,34	1,22
C. İmalat	139.507	93,66	3670	98,21	2,63
10. Gıda ürünlerinin imalatı	21.481	14,42	313	8,38	1,46
11. İçeceklerin imalatı	550	0,37	6	0,16	1,09
12. Tütün ürünleri imalatı	95	0,06	2	0,05	2,11
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	11.752	7,89	210	5,62	1,79
14. Giyim eşyalarının imalatı	9.477	6,36	37	0,99	0,39
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2.974	2	7	0,19	0,24
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	8.464	5,68	114	3,05	1,81
17. Kâğıt ve kâğıt ürünlerinin imalatı	2.429	1,64	62	1,66	2,48
18. Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	2.182	1,46	55	1,47	2,52
19. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	239	0,16	28	0,75	11,72
20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4.698	3,15	276	7,39	5,87
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malz. imalatı	264	0,18	16	0,43	6,06
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	10.485	7,04	356	9,53	3,4
23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	8.024	5,39	148	3,96	1,84
24. Ana metal sanayi	4.141	2,78	342	9,15	8,26
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makina. teçhizat.hariç.)	15.883	10,66	787	21,06	4,95
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.449	0,97	61	1,63	4,21
27. Elektrikli teçhizat imalatı	4.238	2,84	180	4,82	4,25
28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	14.366	9,65	497	13,3	3,46
29. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yan treyler imalatı	2.465	1,65	138	3,69	5,6
30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı	767	0,51	28	0,72	3,52
31. Mobilya imalatı	12.171	8,17	115	3,08	0,94
32. Diğer imalatlar	3.027	2,03	36	0,96	1,19
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretim ve dağıtımı	4.381	2,94	11	0,29	0,25
35. Elek., gaz, buhar ve havalandırma sistemleri üretim ve dağıtımı	4.381	2,94	11	0,29	0,25
Sanayi toplamı	148.943	100	3.737	100	2,51

Kocaeli’de sanayi işletmelerinin sektörel dağılımını gösteren bu tablo, ilin Türkiye sanayi yapısı içindeki yerini ve hangi sektörlerde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. 2021 yılı itibarıyla Kocaeli’de toplam 3.737 sanayi işletmesi bulunmaktadır ve bu rakam Türkiye’deki toplam 148.943 sanayi işletmesinin yüzde 2,51’ine denk gelmektedir. Bu oran, Kocaeli’nin sanayi açısından önemli bir şehir olduğunu göstermektedir.

İmalat sektörü, Kocaeli sanayi işletmeleri içinde en büyük paya sahiptir. Toplam 3.670 işletme ile ilin sanayi işletmelerinin yüzde 98,21’ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde toplam imalat işletmesi sayısı 139.507 olup, Kocaeli’nin bu işletmeler içindeki payı yüzde 2,63’tür. Bu veriler, ilin sanayisinin büyük ölçüde imalat sektörüne dayandığını göstermektedir.

İmalat sanayinde en fazla işletme yoğunluğuna sahip alt sektörler arasında fabrikasyon metal ürünleri imalatı, motorlu kara taşıtı imalatı ve kimyasal ürünler imalatı öne çıkmaktadır. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektörü, 787 işletme ile Kocaeli’de en fazla işletme sayısına sahip olup, Türkiye genelindeki payı yüzde 4,95’tir. Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı sektörü, 138 işletme ile Kocaeli’deki sanayi işletmelerinin yüzde 3,69’unu oluşturmaktadır ve Türkiye genelindeki payı yüzde 5,60’tır. Kimyasal ve kimyasal ürünler imalatı sektörü ise 276 işletme ile Kocaeli sanayi işletmelerinin yüzde 7,39’unu oluşturmaktadır ve Türkiye’deki payı yüzde 5,87’dir.

Grafik 4. İmalat Sektörünün Kocaeli ve Türkiye’deki Payı

Lastik ve plastik ürünleri imalatı sektörü, Kocaeli’de 356 işletme ile sanayi işletmeleri içinde yüzde 9,53’lük bir paya sahiptir ve Türkiye’deki sektör işletmelerinin yüzde 3,40’ına ev sahipliği yapmaktadır. Bu oran, ilin petrokimya sanayinde güçlü bir konuma sahip olduğunu göstermektedir. Elektrikli teçhizat imalatı sektöründe ise 180 işletme bulunmakta olup, Türkiye’deki payı yüzde 4,25’tir. Bu oran, Kocaeli’nin elektronik ve elektrikli cihaz üretiminde de önemli bir bölge olduğunu göstermektedir.

Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü Kocaeli sanayisi içinde oldukça sınırlı bir paya sahiptir. Toplam 56 işletme bu sektörde faaliyet göstermekte olup, Türkiye genelindeki madencilik işletmelerinin yalnızca yüzde 1,11’ine karşılık gelmektedir. Kömür, linyit, ham petrol ve doğal gaz çıkarımı alanlarında işletme bulunmamaktadır. Bu veriler, ilin madencilik faaliyetleri açısından sınırlı bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.

Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü, Kocaeli’de yalnızca 11 işletme ile temsil edilmektedir ve bu sektörde Türkiye genelindeki toplam işletmelerin yüzde 0,25’ine sahiptir. Bu oran, ilin enerji üretimi ve dağıtım alanlarında sanayi işletmeleri açısından düşük bir yoğunluğa sahip olduğunu göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Kocaeli sanayisi büyük ölçüde imalat sektörüne dayalıdır ve özellikle fabrikasyon metal, kimya, plastik, otomotiv ve elektrikli teçhizat imalatı gibi alanlarda güçlü bir sanayi altyapısına sahiptir. Madencilik ve enerji üretimi sektörleri ise oldukça sınırlıdır. Türkiye genelinde Kocaeli, imalat sanayi içindeki payı ile öne çıkarken, belirli sektörlerde ülke çapında önemli bir üretim merkezi konumundadır. Bu durum, ilin sanayi yapısının yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun sektörlerle yöneldiğini göstermektedir.

1.1.3. Hizmet ve Turizm Sektörü

Kocaeli, sanayi kimliğiyle ön plana çıkan bir şehir olmasına rağmen hizmet ve turizm sektörleri de ekonomik yapının önemli bileşenleri arasında yer almaktadır. Şehir, İstanbul’a yakın konumu ve ulaşım altyapısıyla ticaret, lojistik ve konaklama hizmetleri açısından gelişmiş bir yapıya sahiptir.

Hizmet sektörü içinde en fazla istihdam sağlayan alanlar arasında toptan ve perakende ticaret, lojistik ve depolama, insan sağlığı ve sosyal hizmetler ile eğitim yer almaktadır. Toptan ve perakende ticaret sektörü, Kocaeli’de istihdam edilen toplam çalışanların yüzde

9'unu oluşturmaktadır. Ulaştırma ve depolama sektörü yüzde 8,7'lik bir paya sahiptir ve şehrin lojistik merkezi olarak konumlanmasını desteklemektedir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü, Kocaeli'nin sağlık altyapısının güçlü olduğunu gösterirken, eğitim sektörü de önemli bir istihdam alanı oluşturmaktadır (TÜİK, 2023).

Kocaeli turizm açısından sanayi şehirleri kadar ön planda olmasa da doğal güzellikleri, sahil kesimleri ve termal turizm potansiyeli ile öne çıkmaktadır. Özellikle Kartepe Kayak Merkezi, Sapanca Gölü çevresindeki doğa turizmi ve Kandıra sahilleri, ilin turizmdeki en önemli varlıkları arasında yer almaktadır. Ancak, konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörünün toplam istihdam içindeki payı yüzde 3,1 seviyesindedir. Bu oran, turizmin Kocaeli ekonomisindeki sınırlı etkisini göstermektedir. Orta vadeli tahminlere göre, konaklama ve yiyecek hizmetleri sektöründe yüzde 5,6 oranında bir büyüme beklenmektedir. İlde turizmi destekleyen unsurlar arasında sanayi ve iş dünyasına yönelik fuar ve kongre turizmi de önemli bir yer tutmaktadır. Kocaeli'de sanayi sektörünün güçlü olması, iş seyahatleri ve fuarlara yönelik konaklama talebini artırmaktadır. Özellikle Gebze ve İzmit bölgelerinde oteller ve konaklama tesisleri, sanayi sektörüne paralel olarak gelişim göstermektedir (TÜİK, 2023).

Hizmet sektörü içinde bir diğer önemli alan ise insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleridir. Kocaeli'de bu sektörde çalışan kadın oranı %55,8 olup, bu oran Türkiye genelindeki ortalamaya yakın seyretmektedir. Özellikle şehirdeki büyük sağlık kuruluşları, üniversite hastaneleri ve özel hastaneler, hizmet sektörünün büyümesine katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe çalışanların oranı %2,5 seviyesindedir ve bu oran, İstanbul gibi finans merkezleriyle karşılaştırıldığında oldukça düşük kalmaktadır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2023)

1.1.4. Ticaret, Enerji ve Lojistik Sektörleri

Kocaeli, Türkiye'nin sanayi ve üretim merkezi olmasının yanı sıra ticaret, enerji ve lojistik sektörlerinde de önemli bir konuma sahiptir. İstanbul'a yakınlığı ve gelişmiş ulaşım altyapısı sayesinde Kocaeli hem iç ticaret hem de dış ticaret açısından Türkiye ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır. 2021 yılı verilerine göre Kocaeli, Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 5,45'ini ve toplam ithalatının yüzde 5,47'sini gerçekleştirmiştir. Bu oranlarla Kocaeli, ihracatta Türkiye genelinde üçüncü, ithalatta ise ikinci sırada yer almaktadır (TÜİK, 2021).

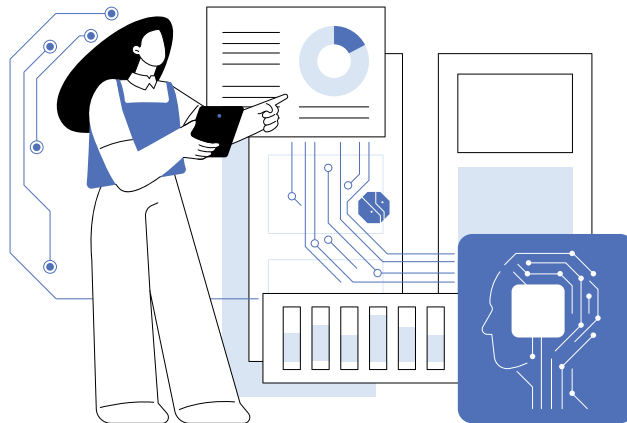
İlde ticaretin gelişimini destekleyen en önemli faktörlerden biri OSB'ler ve serbest bölgelerde

yoğunlaşan üretim faaliyetleridir. Kocaeli Ticaret Odası ve Gebze Ticaret Odası gibi kurumlar, ticari faaliyetlerin düzenlenmesi ve desteklenmesinde önemli roller üstlenmektedir. 2021 yılı itibarıyla Kocaeli Sanayi Odası'na kayıtlı 2.802 üye bulunmaktadır ve bunların 2.695'i sanayi alanında faaliyet göstermektedir. Ticaret odalarına kayıtlı üye sayısının fazla olması, ilin ticari faaliyetler açısından canlı olduğunu göstermektedir (Sanayi ve Ticaret Odaları, 2021).

Enerji sektörü açısından Kocaeli, Türkiye'nin önemli enerji tüketim merkezlerinden biridir. Sanayi üretimi nedeniyle enerji talebi oldukça yüksektir. 2021 yılı itibarıyla Kocaeli'de 2.132,50 MW kurulu elektrik gücü bulunmakta olup, Türkiye'nin toplam elektrik kurulu gücünün % 2,14'ünü oluşturmaktadır. Elektrik üretiminin yüzde 96,08'i termik santrallerde gerçekleşirken, yenilenebilir enerji kaynaklarının payı oldukça düşüktür.

Lojistik sektörü, Kocaeli'nin en güçlü alanlarından biridir. Şehir, kara, hava, deniz ve demiryolu bağlantılarıyla Türkiye'nin lojistik merkezi konumundadır. İzmit Körfezi'nde faaliyet gösteren 34 özel ve 1 kamu olmak üzere toplam 35 liman tesisi bulunmaktadır ve bu limanlarda 110 adet iskele veya rıhtım mevcuttur. Kocaeli, uluslararası taşımacılık açısından önemli bir noktada yer almakta olup, özellikle Avrupa-Asya ticaret koridorunun kilit noktalarından biri olarak öne çıkmaktadır. 2021 yılı itibarıyla Osman Gazi Köprüsü ve Kuzey Marmara Otoyolu sayesinde lojistik taşımacılık süresi önemli ölçüde azalmıştır (Kocaeli Liman Başkanlığı, 2023).

Demiryolu taşımacılığı açısından da Kocaeli, Türkiye'nin önemli lojistik merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. İl sınırları içerisinde 72 kilometrelik demiryolu hattı bulunmaktadır ve Gebze'den başlayarak İzmit, Derince, Körfez ve Dilovası gibi sanayi merkezlerine ulaşım sağlanmaktadır. Köseköy Lojistik Merkezi, İstanbul ve Bursa gibi büyük ticaret merkezlerine yakınlığı nedeniyle bölgedeki ticari faaliyetleri destekleyen önemli bir aktarma noktasıdır (TCDD, 2023).

1.2. Teknolojik ve Sektörel Gelişmelerin İş Gücü Piyasası Üzerine Etkisi

Teknolojik ve sektörel gelişmeler, Kocaeli iş gücü piyasasında önemli dönüşümlere yol açmaktadır. Sanayi üretiminde otomasyonun artması, yapay zeka ve dijital teknolojilerin entegrasyonu, iş gücü talebinde belirli meslek gruplarını öne çıkarırken bazı geleneksel mesleklerde istihdamın azalmasına neden olmaktadır. 2024 yılına yönelik iş gücü talebi analizine göre, Kocaeli’de en fazla istihdam artışı beklenen meslekler arasında beden işçileri, proses işçileri ve metal işleri seri üretim tezgâh işçileri bulunmaktadır. Buna karşılık, inşaat sektörüne yönelik mesleklerde ve bazı sağlık mesleklerinde istihdam azalışı beklenmektedir (İŞKUR, 2023).

Sanayi 4.0 ve dijital dönüşüm süreçleri, Kocaeli’de özellikle imalat sektöründe büyük bir değişim yaratmaktadır. Robotik sistemlerin üretim süreçlerine entegrasyonu, fabrikasyon ve montaj hatlarında insan gücüne olan ihtiyacı azaltırken, yazılım geliştiricileri ve elektronik pano montajcıları gibi meslek gruplarına olan talebi artırmaktadır. Özellikle yazılım geliştiriciler, otomasyon mühendisleri ve veri analistleri gibi alanlarda nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Bunun yanı sıra, lojistik sektöründe artan dijitalleşme, depo yönetim sistemleri operatörleri ve lojistik analistleri gibi meslekleri ön plana çıkarmaktadır.

Kocaeli’de enerji sektöründe de istihdamı etkileyen önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Yenilenebilir enerji yatırımlarının sınırlı olması nedeniyle, enerji üretimi büyük ölçüde termik santraller üzerinden sağlanmaktadır. Ancak enerji yönetimi ve verimlilik alanlarında çalışan mühendisler, enerji analistleri ve sürdürülebilirlik uzmanları gibi alanlarda iş gücü ihtiyacı artmaktadır. Enerji sektörü ile bağlantılı olarak, elektrikli araçların yaygınlaşması ve batarya teknolojilerine yönelik gelişmeler, elektrik-elektronik mühendislerine olan talebi artırmaktadır.

Lojistik sektörü açısından bakıldığında, Kocaeli'nin limanları ve sanayi bölgeleri sayesinde büyük ölçekli bir taşımacılık ve lojistik ağı bulunmaktadır. 2024 yılı itibarıyla lojistik sektöründe şoför, yük taşıma elemanları, depo yönetimi uzmanları ve gümrük işlemleri uzmanlarına olan talebin artması beklenmektedir. Özellikle e-ticaretin yaygınlaşmasıyla birlikte, lojistik operasyonlarını yönetecek uzmanlara duyulan ihtiyaç artmaktadır. Ancak, otomasyonun artmasıyla birlikte geleneksel taşıma ve yükleme işlerinde çalışan işçilerin istihdamında azalma beklenmektedir (Kocaeli Ticaret Odası, 2023).

Sağlık sektöründe ise yapay zeka destekli tıbbi analiz sistemlerinin ve uzaktan sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması, sağlık bilişim uzmanları ve tıbbi veri analistleri gibi yeni iş alanlarını ortaya çıkarmaktadır. Ancak geleneksel sağlık mesleklerinde bazı alanlarda daralma görülmektedir. Örneğin, özel sektörde faaliyet gösteren bazı sağlık mesleklerinde istihdam azalışı beklenirken, özellikle yaşlanan nüfus nedeniyle yaşlı bakım uzmanlarına olan talebin arttığı gözlemlenmektedir (İŞKUR, 2023).

1.3. İşverenlerin Göçmen İşçilere Yönelik Algıları ve Tercihleri

Kocaeli'de işverenlerin göçmen işçilere yönelik tutumları, ilin sanayi yapısı ve iş gücü ihtiyacına göre şekillenmektedir. İmalat, lojistik ve inşaat sektörlerinde iş gücü ihtiyacı yüksek olup, göçmen işçilerin istihdamı yaygındır. 2023 verilerine göre, Kocaeli'de iş gücü temininde güçlük çekilen sektörlerin başında imalat sektörü gelmektedir. Bu sektörde vasıfsız işçi bulmakta zorlanan işverenler, göçmen işçileri alternatif iş gücü kaynağı olarak değerlendirmektedir. Düşük vasıf gerektiren işlerde göçmen işçilerin tercih edilmesinin sebebi, maliyet avantajı sağlamalarıdır. Ancak nitelikli iş gücü gerektiren mühendislik ve teknik pozisyonlarda, dil bariyeri ve mesleki yeterlilik eksiklikleri nedeniyle göçmen işçiler daha az istihdam edilmektedir (TÜİK, 2023).

Ücret politikaları, göçmen işçilerin istihdamını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Göçmen işçilerin düşük ücretle çalışma isteği, işverenler için cazip olsa da bu durum yerli iş gücüyle rekabeti artırarak bazı sektörlerde maaşların düşmesine neden olabilmektedir. Ayrıca, uzun çalışma saatlerine uyum sağlama ve iş disiplini açısından göçmen işçiler olumlu değerlendirilmekte ve bu özellikler işverenlerin tercihlerini etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır (Kocaeli Ticaret Odası, 2023).

Kocaeli'de göçmen işçilerin istihdamı, yasal düzenlemeler ve çalışma izinlerine de bağlıdır. Geçici koruma statüsündeki göçmenlerin belirli sektörlerde çalışma izni alması

gerekmektedir, ancak bazı işverenler, yasal izin süreçlerinden kaçmak için kayıt dışı çalıştırmayı tercih edebilmektedir. Özellikle inşaat ve tarım sektörlerinde kayıt dışı göçmen işçi çalıştırma oranı diğer sektörlerle göre daha yüksektir. Bu, Kocaeli'deki iş gücü piyasasında önemli bir sorun teşkil etmektedir.

Sanayi ve hizmet sektörlerinde işverenlerin göçmen işçilere yönelik tercihleri farklılık göstermektedir. Sanayi sektöründe göçmen işçiler daha fazla istihdam edilirken, hizmet sektöründe yerli iş gücüne öncelik verilmektedir. Göçmen işçilerin en fazla çalıştığı sektörler arasında gıda üretimi, tekstil, lojistik ve inşaat yer alırken, hizmet sektöründe müşteri ile doğrudan temas gerektiren işlerde istihdam oranları daha düşüktür (İŞKUR, 2023).

Kocaeli'deki işverenlerin göçmen işçilere yönelik mesleki eğitim ve gelişim fırsatları sağlama oranı ise oldukça düşük kalmaktadır. 2021'de Kocaeli'de mesleki eğitim merkezlerinde 2.940 kişi eğitim almış ve bu eğitimlerin büyük kısmı sanayi üretimi ve teknik beceri geliştirmeye yöneliktir. Ancak, göçmen işçilerin bu eğitimlere katılımı sınırlıdır, çünkü dil bariyeri ve sosyal entegrasyon eksiklikleri eğitim süreçlerine katılımı engellemektedir. Eğitimler genellikle vasıfsız iş gücüne yönelik olup, işverenler genellikle sanayi sektöründeki makine kullanımı, montaj hatları ve kalite kontrol gibi alanlarda eğitim fırsatları sunmaktadır (İŞKUR, 2023).

Göçmen işçilerin daha iyi istihdam edilebilmesi için mesleki eğitim fırsatlarının artırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, mesleki yeterlilik belgesi alma süreçlerinin kolaylaştırılması ve dil eğitimi programlarıyla desteklenmesi, göçmen işçilerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu güçlendirebilir. Devlet teşvikleri ve işveren destekli programların yaygınlaştırılması, göçmen işçilere yönelik fırsat eşitliğini artırarak iş gücü piyasasında daha dengeli bir yapı oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

1.4. Sektörel İstihdam Dinamikleri: Nitelikli, Niteliksiz, Genç, Kadın ve Mevsimsel İş Gücü Talepleri

Kocaeli'de en fazla istihdam sağlanan sektörler incelendiğinde, imalat sektörü açık ara önde gelmektedir. Kocaeli'de toplam çalışanların %45,5'i imalat sektöründe istihdam edilmektedir ve bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir. İmalat sektörünü takiben, en fazla istihdam sağlanan diğer sektörler sırasıyla toptan ve perakende ticaret ile ulaştırma ve depolama sektörleridir. Bu üç sektör, Kocaeli'de toplam istihdamın % 75,8'ini oluşturmaktadır. Özellikle sanayiye dayalı ekonomik yapısı nedeniyle, Kocaeli'de imalat sektörü içerisinde otomotiv,

kimya, metal sanayi ve elektronik üretimi gibi alanlarda istihdam yoğunlaşmaktadır. Kadın istihdamı açısından ise imalat sektörü önemli bir paya sahip olup, kadın çalışan oranı %40,7 seviyesindedir. Eğitim sektörü ise kadın istihdamının en yüksek olduğu alanlardan biri olup, bu sektörde kadın çalışan oranı %69,6 olarak kaydedilmiştir (İŞKUR, 2023).

Kocaeli’de **nitelikli iş gücü talebi**, sanayi ve teknoloji odaklı sektörlerin gelişmesiyle birlikte artmaktadır. Özellikle imalat sanayi, otomotiv, kimya, metal işleri ve bilgi teknolojileri alanlarında nitelikli çalışan ihtiyacı dikkat çekmektedir. 2024 yılı itibarıyla en fazla istihdam artışı beklenen meslek grupları arasında tesis ve makine operatörleri, montajcılar, proses işçileri, lojistik elemanları ve yazılım geliştiricileri yer almaktadır. Buna karşılık, yöneticiler ve bazı geleneksel meslek gruplarında istihdam artışının daha sınırlı kalması öngörülmektedir. Özellikle sanayi ve üretim sektörlerinde teknik bilgiye sahip çalışanlara duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. İşverenler, makine kullanımı, bakım-onarım, otomasyon sistemleri ve üretim süreçlerinde deneyimli işçileri daha fazla talep etmektedir. Ayrıca, dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte yazılım geliştirme, veri analizi ve elektronik pano montajcısı gibi mesleklerde de iş gücü açığı oluşmaktadır. Ancak işverenler, bu alanlarda deneyimli eleman bulmakta zorluk çekmekte olup, mesleki eğitim programlarının artırılması ve iş gücü yetiştirme süreçlerinin hızlandırılması önerilmektedir.

Kocaeli’de **niteliksiz iş gücü talebi**, özellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. İŞKUR verilerine göre, 2023 yılında Kocaeli’de toplam açık iş ilanlarının %49,2’sini beden işçisi (genel) pozisyonları oluşturmuştur. Beden işçisini sırasıyla ambar/depo görevlisi ve paketleme işçisi meslekleri takip etmektedir. Bu durum, özellikle imalat ve lojistik sektörlerinde niteliksiz iş gücüne olan talebin yüksek olduğunu göstermektedir. İmalat sektöründe faaliyet gösteren firmalar, üretim süreçlerinde vasıfsız işçileri istihdam etme eğilimindedir ve özellikle taşıeron firmalar aracılığıyla niteliksiz iş gücü talebini karşılamaktadır. Bunun yanı sıra, temizlik görevlisi ve yük taşıma işleri gibi alanlarda da iş gücü ihtiyacı bulunmaktadır.

Kocaeli’de en fazla istihdam sağlanan sektörler incelendiğinde, imalat sektörü açık ara önde gelmektedir. Kocaeli’de toplam çalışanların %45,5’i imalat sektöründe istihdam edilmektedir.

İşverenler, niteliksiz iş gücü için genellikle kısa süreli sözleşmeler yaparak iş güvencesi sağlamaktan kaçınmakta, bu durum da iş gücü piyasasında dalgalanmalara yol açmaktadır.

Kocaeli’de **genç iş gücü talebi**, sanayi ve teknoloji sektörlerinin büyümesiyle paralel olarak artmaktadır. İmalat, otomotiv, bilgi teknolojileri ve lojistik sektörlerinde genç iş gücüne duyulan ihtiyaç öne çıkmaktadır. 2023 yılı verilerine göre, Kocaeli’de iş gücüne katılım oranı %48,2 olup, 20-34 yaş arası genç nüfusta işsizlik oranı %22 olarak tespit edilmiştir. Genç iş gücü için en fazla talep edilen meslek grupları arasında tesis ve makine operatörleri, yazılım geliştiriciler ve lojistik uzmanları yer almaktadır. Ancak, işverenler genç adayların deneyim eksikliği ve mesleki yeterliliklerinin yetersiz olması nedeniyle işe alım sürecinde zorluk yaşayabilmektedir. Bu nedenle, mesleki eğitim programları ve işbaşı eğitim uygulamalarının artırılması, genç iş gücü piyasasının daha verimli hale getirilmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır (İŞKUR, 2023).

Kocaeli’de **kadın iş gücü talebi**, sektörlerle göre farklılık göstermekte olup, özellikle eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi alanlarda kadın istihdamı daha yüksektir. Kadınların en fazla istihdam edildiği sektör imalat sektörü olmuştur. İmalat sektöründe kadın çalışan oranı %40,7 seviyesinde iken, eğitim sektöründe bu oran %69,6’ya ulaşmaktadır. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde de kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasının üzerinde olup, bu alanlar kadın iş gücü için daha cazip seçenekler sunmaktadır. İŞKUR tarafından yürütülen mesleki eğitim programları ve girişimcilik destekleri, kadınların iş gücüne entegrasyonunu artırmak için uygulanmaktadır. 2023 yılı itibarıyla Kocaeli’de aktif iş gücü piyasası programları kapsamında 477 mesleki eğitim kursu düzenlenmiş olup, bu kurslardan yararlananların yüzde 58,6’sı kadın kursiyerlerden oluşmuştur.

Kocaeli’de **mevsimsel iş gücü talebi**, sektörlerle bağlı olarak belirli dönemlerde artış göstermektedir. Özellikle inşaat, tarım, turizm ve perakende sektörlerinde belirli dönemlerde iş gücü ihtiyacı artmaktadır. Kocaeli’de mevsimsel istihdamın en çok yoğunlaştığı alanlardan biri inşaat sektörü olup, yaz aylarında büyük ölçekli projelerin hız kazanmasıyla birlikte beden işçileri ve çeşitli ustalık gerektiren mesleklerde iş gücü talebi artmaktadır. Benzer şekilde, konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörlerinde de yaz aylarında istihdam artışı gözlemlenmekte olup, garson, temizlik görevlisi ve mutfak personeli gibi alanlarda geçici iş gücü ihtiyacı yükselmektedir. Mevsimsel iş gücü talebinin artışı ile birlikte işverenler, geçici sözleşmeler ve esnek çalışma modellerini daha fazla kullanmaktadır (İŞKUR, 2023).

1.5. Kadınların İş Gücüne Katılımı ve Kariyer Gelişimi: Cinsiyetler Arası Karşılaştırma

Kocaeli’de kadınların eğitim seviyeleri ve mesleki nitelikleri incelendiğinde, yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların iş gücü piyasasında daha fazla yer alabildiği görülmektedir. İŞKUR’a kayıtlı kadın işsizlerin büyük bir bölümü mesleki beceri eksikliği nedeniyle niteliksiz işlerde çalışmayı tercih etmekte ya da istihdam fırsatlarına erişimde zorluk yaşamaktadır. Kadın istihdamının artırılması için mesleki eğitim kursları önemli bir rol oynamaktadır (İŞKUR, 2023).

Kocaeli’de kadınların iş tecrübeleri ve istihdamda karşılaştıkları engeller, sektörlerle ve eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Kadın istihdamı en çok eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde yoğunlaşırken, sanayi ve teknik alanlarda kadın çalışan oranı daha düşüktür. Kadınların iş gücüne katılımını engelleyen en önemli faktörlerden biri bakım yükümlülükleridir. Çocuk bakım hizmetlerinin yetersizliği ve esnek çalışma imkânlarının sınırlı olması, kadınların istihdama katılımını kısıtlamaktadır. Ayrıca, işverenlerin kadın çalışanları teknik ve ağır sanayi alanlarında istihdam etme konusunda daha çekimser olduğu belirtilmektedir. Kocaeli’de kadın girişimciliği teşvik edilse de, kadınların özellikle yüksek vasıf gerektiren mesleklerde iş bulma sürecinde zorluk yaşadığı ve deneyim kazanma sürecinde daha fazla engelle karşılaştığı gözlemlenmiştir. İŞKUR tarafından düzenlenen iş gücü yetiştirme kurslarına katılan kadınların oranı %58,6 olup, bu kursların kadınların istihdam edilmesine yönelik önemli bir katkı sağladığı belirtilmektedir.

Kocaeli’de kadınların kariyer gelişimi, eğitim seviyeleri ve mesleki niteliklerine bağlı olarak şekillenmektedir. Kadın çalışanların büyük bir kısmı eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler sektörlerinde yoğunlaşmakta olup, yönetici pozisyonlarına yükselme oranları diğer sektörlerle göre daha düşük seyretmektedir. Kadın çalışanların özellikle teknik ve mühendislik alanlarında üst düzey pozisyonlara ulaşmalarının önündeki engeller, mesleki eğitim olanaklarının artırılması ve kadın girişimciliğinin teşvik edilmesiyle aşılmaya çalışılmaktadır. Kadın girişimcilere yönelik devlet desteklerinin artırılması ve kadınların iş hayatında lider konumuna gelebilmeleri için mentorluk programlarının yaygınlaştırılması, kadınların kariyer gelişimine katkı sağlayabilecek önemli faktörler arasında gösterilmektedir.

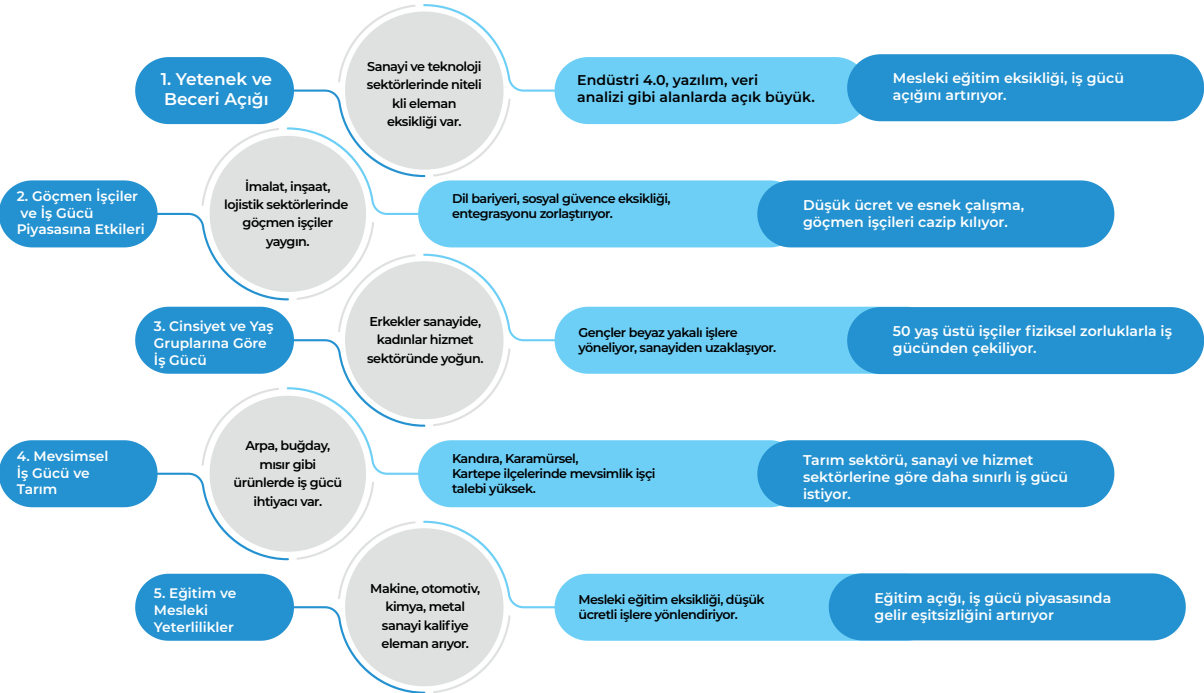
Kocaeli’de cinsiyetler arası farklılıklar, iş gücü piyasasında belirgin şekilde gözlemlenmektedir. 2023 yılı sonu itibarıyla Kocaeli’deki kayıtlı işsizlerin sayısı 52 bin 256 iken bu kişilerin içinde kadınların oranı %55,4; 15-24 yaş arası gençlerin oranı ise %20,2 seviyesindedir.

Kadınların iş gücüne katılım oranı erkeklere kıyasla daha düşük olup, bu durum sektörler göre farklılık göstermektedir. Kadın ve erkek çalışanlar arasındaki ücret farklılıkları da iş gücü piyasasında önemli bir eşitsizlik yaratmaktadır. Kocaeli’de kadın çalışanların erkeklere kıyasla daha düşük maaşlarla çalıştığı tespit edilmiş olup, özellikle teknik ve yönetici pozisyonlarda kadın oranının düşük olması bu eşitsizliği derinleştirmektedir. 2023 yılında gerçekleştirilen iş gücü piyasası araştırmasına göre, Kocaeli’de yöneticilik pozisyonlarında kadın oranı yüzde 3 seviyesinde kalırken, erkeklerde bu oran %97 olarak belirlenmiştir. Kadın istihdamının artırılması ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması için mesleki eğitim programlarının genişletilmesi ve kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra, esnek çalışma modellerinin yaygınlaştırılması ve çocuk bakım hizmetlerinin iyileştirilmesi, kadınların iş gücüne katılımını artırmada önemli bir rol oynayacaktır.

1.6. Literatür Analizinde Öne Çıkan Bulgular

Literatür analizi sonucunda Kocaeli iş gücü piyasası ile ilgili elde edilmiş olan temel bulgular Şekil 2’de özetlenmiştir.

Şekil 2. Kocaeli Literatür Analizi Sonucu Tespitler

Bu bölümde, Kocaeli’deki iş gücü piyasasının genel çerçevesini çizebilmek adına literatürdeki çalışmalar değerlendirilmiştir. Literatürdeki bulguların sahadaki verilerle desteklenmesi amacıyla, bir sonraki bölümde Kocaeli özelinde toplanan ikincil verilerin analizi ele alınacaktır.

II. BÖLÜM

II. BÖLÜM

2. İKİNCİL VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Bu bölümde, TÜİK, İŞKUR, SGK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Göç İdaresi Başkanlığı verileri temel alınarak Kocaeli'nin demografik yapısı, iş gücü piyasası, istihdam dinamikleri, sosyal güvenlik durumu ve göç hareketleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

2.1. Nüfus ve Demografik Veriler

2.1.1. TÜİK Verileri (Nüfus Kayıt Sistemi)

Yerleşim yeri nüfusları, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından güncellenen Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden alınan nüfus ile, kurumsal yerlerde kalan nüfus dikkate alınarak hesaplanmıştır. Kışla, cezaevi, huzurevi, üniversite öğrenci yurtları gibi kurumsal yerlerde kalan bireyler, uluslararası tanım gereği ikamet adreslerinin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna değil, kurumsal yerlerin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna dâhil edilmiştir. Ayrıca, il, ilçe, belediye, köy ve mahallelere göre nüfuslar belirlenirken, 31 Aralık 2023 tarihli Ulusal Adres Veri Tabanı kayıtları esas alınmıştır. Yabancı uyruklu nüfus kapsamında; referans tarihinde geçerli ikamet veya çalışma iznine sahip kişiler, uluslararası koruma kimlik belgesi olan ve adres beyanı bulunan bireyler ile mavi kart sahibi kişiler değerlendirilmiştir. Kurs, turizm, bilimsel araştırma vb. nedenlerle 90 günden kısa süreli vize veya ikamet iznine sahip yabancılar ile Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler (GKSS) nüfusa dâhil edilmemiştir.

Tablo 6. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023

Nüfus	Yıllar	Türkiye	Kocaeli
Toplam Nüfus	2022	85.279.553	2.079.072
	2023	85.372.377	2.102.907
İl ve İlçe Merkezleri	2022	79.613.279	2.079.072
	2023	79.399.292	2.102.907
Yıllık Nüfus Artış Hızı	2021-2022	7,1	22,2
	2022-2023	1,1	11,4

Kocaeli'nin nüfusu 2022 yılında 2.079.072 iken, 2023 yılında 2.102.907'ye yükselmiştir. Türkiye genelinde de benzer bir artış yaşanmış ancak Kocaeli'nin yıllık nüfus artış hızı %11,4 ile ülke ortalamasının (%1,1) oldukça üzerinde gerçekleşmiştir (Tablo 6). İl ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus açısından değerlendirildiğinde, Kocaeli'de nüfusun tamamının kent merkezlerinde yaşadığı görülmektedir. Bu durum, şehrin sanayi ve ticaret merkezleriyle güçlü bir ekonomik yapıya sahip olduğunu ve kentsel gelişimin hızla devam ettiğini göstermektedir.

Tablo 7. İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2023

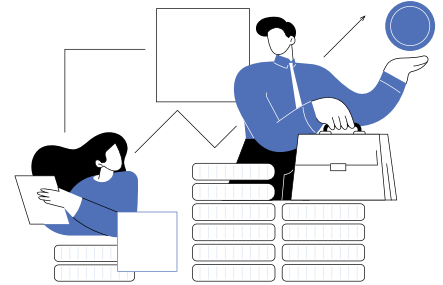
Nüfus	Cinsiyet	Türkiye	Kocaeli
Toplam Nüfus	Toplam	85.372.377	2.102.907
	Erkek	42.734.071	1.061.291
	Kadın	42.638.306	1.041.616
İl ve İlçe Merkezleri	Toplam	79.399.292	2.102.907
	Erkek	39.664.342	1.061.291
	Kadın	39.734.950	1.041.616
Nüfus Yoğunluğu		111	582

Kocaeli'de toplam nüfus 2.102.907 olup, bunun 1.061.291'i erkek, 1.041.616'sı kadındır. Türkiye genelinde de benzer bir dağılım gözlemlenmekte olup, erkek nüfus oranı %50,1, kadın nüfus oranı ise %49,9'dur. Nüfus yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, Kocaeli'de kilometrekare başına düşen kişi sayısı 582 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, Türkiye ortalaması olan 111'in oldukça üzerindedir ve Kocaeli'nin sanayi ve ticaret merkezli bir kent olarak yüksek nüfus yoğunluğuna sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 7).

Tablo 8. İllere ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş, 2023

Yıllar	Cinsiyet	Türkiye	Kocaeli
2022	Toplam	33,5	33,2
	Erkek	32,8	32,7
	Kadın	34,2	33,7
2023	Toplam	34,0	33,6
	Erkek	33,2	33,0
	Kadın	34,7	34,1

Kocaeli ve Türkiye genelinde 2022 ve 2023 yıllarına ait ortalama yaş verilerine göre (Tablo 8), Kocaeli'nin ortalama yaşı 2023 yılında 33,6 olarak hesaplanmıştır ve bu değer Türkiye ortalaması olan 34'e oldukça yakındır. Cinsiyet bazında incelendiğinde, Kocaeli'de kadınların ortalama yaşı 34,1, erkeklerin ise 33 olarak belirlenmiştir. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, kadınların ortalama yaşının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Kocaeli'nin ortalama yaşındaki artış, ilin nüfus yapısında demografik değişimlerin sürdüğünü ve yaşlanma eğiliminin kademeli olarak devam ettiğini göstermektedir.

Tablo 9. İl, Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2023

	Cinsiyet	Türkiye	Kocaeli
Toplam	Toplam	67.060.744	1.640.832
	Erkek	33.339.609	823.809
	Kadın	33.721.135	817.023
Hiç Evlenmedi	Toplam	19.231.798	447.345
	Erkek	10.911.913	262.189
	Kadın	8.319.885	185.156
Evli	Toplam	40.876.455	1.037.635
	Erkek	20.460.478	516.965
	Kadın	20.415.977	520.670
Boşandı	Toplam	3.205.212	75.459
	Erkek	1.415.476	32.932
	Kadın	1.789.736	42.527
Eşi Öldü	Toplam	3.747.279	80.393
	Erkek	551.742	11.723
	Kadın	3.195.537	68.670

Kocaeli’de toplam 1.640.832 kişi yaşamakta olup, bunların 447.345’i hiç evlenmemiş, 1.037.635’i evli, 75.459’u boşanmış ve 80.393’ü ise eşini kaybetmiştir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, hiç evlenmemiş erkeklerin sayısının (262.189) kadınlara (185.156) kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Boşanmış bireyler arasında ise kadınların sayısı (42.527) erkeklerden (32.932) fazladır. Bu durum, boşanmış kadınların yeniden evlenme oranlarının erkeklere kıyasla daha düşük olabileceğini düşündürmektedir. Eşi vefat eden bireyler arasında kadınların sayısının (68.670) erkeklerden (11.723) belirgin şekilde fazla olması, kadınların daha uzun yaşam süresine sahip olmasıyla ilişkilendirilebilir (Tablo 9).

Tablo 10. Yabancı Nüfus

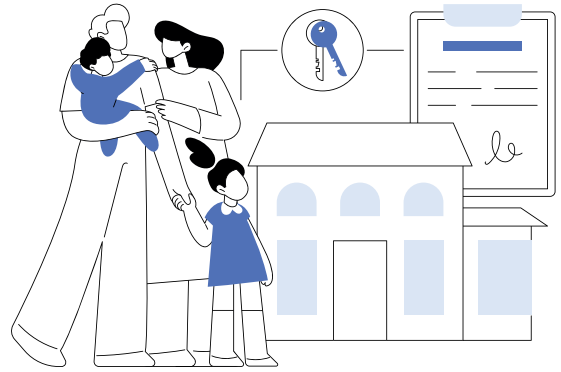
Yıllar	Cinsiyet	Türkiye	Kocaeli
2022	Toplam	1.823.836	19.134
	Erkek	902.124	9.366
	Kadın	921.712	9.768
2023	Toplam	1.570.543	18.384
	Erkek	762.672	9.267
	Kadın	807.871	9.117

Kocaeli’de yabancı nüfus 2022 yılında 19.134 iken, 2023 yılında 18.384’e gerilemiştir. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, toplam yabancı nüfus 1.823.836’dan 1.570.543’e düşmüştür. Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, Kocaeli’de 2023 yılı itibarıyla yabancı erkek nüfusu 9.267, kadın nüfusu ise 9.117 olarak kaydedilmiştir. Türkiye genelinde de kadın yabancı nüfusun erkeklerden fazla olduğu görülmektedir. Bu düşüş, göç politikaları, ekonomik koşullar ve uluslararası hareketlilik gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir (Tablo 10).

Kocaeli’de 2023 yılı itibarıyla yabancı erkek nüfusu 9.267, kadın nüfusu ise 9.117 olarak kaydedilmiştir. Bu düşüş, göç politikaları, ekonomik koşullar ve uluslararası hareketlilik ile ilişkilendirilebilmektedir.

Tablo 11. Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2008-2023

Yıllar	Türkiye	Kocaeli
2008	4,0	3,9
2009	4,0	3,9
2010	3,8	3,8
2011	3,8	3,7
2012	3,7	3,7
2013	3,6	3,6
2014	3,6	3,6
2015	3,5	3,5
2016	3,5	3,5
2017	3,4	3,5
2018	3,4	3,4
2019	3,4	3,4
2020	3,3	3,4
2021	3,2	3,3
2022	3,2	3,2
2023	3,1	3,2

Kocaeli ve Türkiye genelinde 2008-2023 yılları arasındaki hanehalkı büyüklüğündeki değişimi verilerine göre (Tablo 11), Türkiye genelinde olduğu gibi Kocaeli’de de hanehalkı büyüklüğü azalma eğilimi göstermektedir. 2008 yılında Türkiye genelinde ortalama hanehalkı büyüklüğü 4 kişi olarak kaydedilirken, Kocaeli’de bu değer 3,9 olarak belirlenmiştir. Zamanla düşüş devam etmiş ve 2023 itibarıyla Türkiye ortalaması 3,1’e, Kocaeli’de ise 3,2’ye gerilemiştir. Bu durum, doğurganlık oranlarının azalması, kentleşme süreci ve bireyselleşen yaşam tarzlarının yaygınlaşmasıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 12. Yaş Bağımlılık Oranı, 2007-2023

Yaş	Toplam	Kocaeli İli
Toplam	85,372,377	2.102.907
0-14	18,311,633	462.075
15-64	58,337,938	1.466.962
65 +	8,722,806	173.870
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	46,3	43,4
Çocuk	31,4	31,5
Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)	15	11,9

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

İSDEP

Kocaeli’de toplam yaş bağımlılık oranı %43,4 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, Türkiye ortalaması olan %46,3’ten daha düşüktür ve Kocaeli’nin çalışma çağındaki nüfus oranının ülke geneline kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Çocuk bağımlılık oranı incelendiğinde, Kocaeli’de %31,5 olarak kaydedilmiş olup, Türkiye ortalaması (%31,4) ile benzer seviyededir. Yaşlı bağımlılık oranı ise %11,9 olup, Türkiye ortalaması olan %15’in altında kalmaktadır. Bu durum, Kocaeli’nin görece genç bir nüfus yapısına sahip olduğunu ve yaşlı nüfus oranının Türkiye geneline kıyasla daha düşük olduğunu göstermektedir (Tablo 12).

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Tablo 13. Yıllara Göre Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu, 2007-2023

Nüfus	Yıllar	Türkiye Geneli	Kocaeli
Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	2007-2008	13,1	35,8
	2008-2009	14,5	21,3
	2009-2010	15,9	24,5
	2010-2011	13,5	26,3
	2011-2012	12	20,4
	2012-2013	13,7	25,1
	2013-2014	13,3	27,4
	2014-2015	13,4	32,7
	2015-2016	13,5	28,1
	2016-2017	12,4	28,3
	2017-2018	14,7	12,2
	2018-2019	13,9	24,2
	2019-2020	5,5	22,4
	2020-2021	12,7	18,0
	2021-2022	7,1	22,2
	2022-2023	1,1	11,4
Nüfus Yoğunluğu(R)	2007	92	421
	2008	93	436
	2009	94	446
	2010	96	457
	2011	97	469
	2012	98	478
	2013	100	491
	2014	101	504
	2015	102	521
	2016	104	536
	2017	105	551
	2018	107	558
	2019	108	572
	2020	109	585
	2021	110	595
	2022	111	608
	2023	111	615

2007-2023 yılları arasında Kocaeli ve Türkiye genelindeki yıllık nüfus artış hızı ile nüfus yoğunluğunun değişimini gösteren veriler (Tablo 13), Kocaeli'nin nüfus artış hızının dalgalı bir seyir izlediğini ancak 2022-2023 döneminde belirgin bir yavaşlama gösterdiğini ortaya koymaktadır. 2022-2023 döneminde Kocaeli'de nüfus artış hızı %11,4 olarak kaydedilmiş olup, önceki yıllara kıyasla düşüş göstermiştir. Türkiye genelinde ise bu oran %1,1 seviyesinde kalmıştır.

Nüfus yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, Kocaeli'nin Türkiye ortalamasına kıyasla çok daha yoğun bir nüfus yapısına sahip olduğu görülmektedir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye'nin nüfus yoğunluğu 111 kişi/km² iken, Kocaeli'de bu değer 615 kişi/km² olarak hesaplanmıştır. Bu durum, Kocaeli'nin sanayi ve ticaret merkezi olması nedeniyle göç olarak büyüdüğünü ve şehirleşmenin yoğun bir şekilde devam ettiğini göstermektedir.

2.2. İş Gücü ve İstihdam Verileri

2.2.1. TÜİK İşsizlik, İstihdam, İş Gücüne Katılım Oranı Verileri

Tablo 14. İl Düzeyinde İşsizlik Oranı

Yıllar	Güven Aralığı	Eşik Değerler	Türkiye	Kocaeli
2022	Oran		10,4	10,5
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	10,2	9,3
		Üst Sınır	10,6	11,6
2023	Oran		9,4	9,1
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	9,2	8,0
		Üst Sınır	9,6	10,1

2022 yılında Kocaeli'de işsizlik oranı %10,5 olarak kaydedilmiş olup, Türkiye ortalaması olan %10,4'e oldukça yakın bir seyir izlemiştir. 2023 yılı itibarıyla işsizlik oranı Kocaeli'de %9,1'e gerileyerek Türkiye genelinde gözlemlenen düşüş eğilimiyle paralel bir şekilde azalmıştır. %95 güven aralığı incelendiğinde, Kocaeli'de işsizlik oranının 2022 yılında %9,3 ile %11,6 arasında değiştiği, 2023 yılında ise %8 ile %10,1 aralığında olduğu görülmektedir (Tablo 14).

Tablo 15. İl Düzeyinde İş Gücüne Katılma Oranı

Yıllar	Güven Aralığı	Eşik Değerler	Türkiye	Kocaeli
2022	Oran		53,1	50,9
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	52,8	49,5
		Üst Sınır	53,3	52,3
2023	Oran		53,3	53,3
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	53,1	51,7
		Üst Sınır	53,5	54,9

2022 yılında Türkiye genelinde istihdam oranı %47,5 olarak gerçekleşirken, Kocaeli’de bu oran %50,9 ile Türkiye ortalamasının üzerinde yer almıştır. 2023 yılı itibarıyla Türkiye’de istihdam oranı %48,3’e yükselirken, Kocaeli’de %53,3’e çıkmıştır. %95 güven aralıkları değerlendirildiğinde, Kocaeli’de istihdam oranının 2022 yılında %49,5 ile %52,3 arasında değiştiği, 2023 yılında ise %51,7 ile %54,9 arasında olduğu görülmektedir. Kocaeli, sanayi ve lojistik sektörlerinin güçlü olması nedeniyle Türkiye genelinden daha yüksek bir istihdam oranına sahiptir. Bu durum, ilin ekonomik dinamizmini koruduğunu ve iş gücü piyasasının nispeten daha istikrarlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir (Tablo 15).

Tablo 16. İl Düzeyinde İş Gücüne Katılma Oranı

Yıllar	Güven Aralığı	Eşik Değerler	Türkiye	Kocaeli
2022	Oran		53,1	56,9
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	52,8	55,4
		Üst Sınır	53,3	58,3
2023	Oran		53,3	58,6
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	53,1	56,9
		Üst Sınır	53,5	60,3

Kocaeli’de iş gücüne katılım oranı 2022-2023 yıllarında Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. 2022 yılında Türkiye genelinde iş gücüne katılım oranı %53,1 iken, Kocaeli’de %56,9 olarak hesaplanmıştır. 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde iş gücüne katılım oranı %53,3’e yükselirken, Kocaeli’de %58,6’ya çıkmıştır. %95 güven aralığı incelendiğinde, Kocaeli’de iş gücüne katılım oranının 2022 yılında %55,4 ile %58,3 arasında, 2023 yılında ise %56,9 ile %60,3 arasında değiştiği görülmektedir. Bu veriler, Kocaeli’nin güçlü sanayi altyapısı ve istihdam imkanlarının, iş gücüne katılımı Türkiye geneline kıyasla daha fazla teşvik

ettiğini ortaya koymaktadır. Kocaeli’de iş gücüne katılım oranının yüksek olması, bölgedeki ekonomik hareketliliğin devam ettiğini ve iş gücü arzının talebe paralel olarak geliştiğini göstermektedir (Tablo 16).

2.2.2. İŞKUR İş Gücü Piyasası Verileri (Açık İş Kayıtları, İşsiz İstatistikleri, İş Gücü Araştırmaları)

Tablo 17. Açık İşler ve İşe Yerleştirmeler

İş Durumu	Açık İşler	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
Açık İş	Kamu		79	30,190
	Özel		128.568	2,646,816
	Toplam		128.647	2,677,006
İşe Yerleştirme	Kamu	Erkek	44	11,581
		Kadın	6	4,935
		Toplam	50	16,516
	Özel	Erkek	33.446	761,307
		Kadın	16.823	459,203
		Toplam	50.269	1,220,510
	Toplam	Erkek	33.490	772,888
		Kadın	16.829	464,138
		Toplam	50.319	1,237,026

İŞKUR verilerine göre Kocaeli’de toplam 128.647 açık iş bulunmakta olup, bunların büyük çoğunluğu özel sektörde yer almaktadır. Özel sektörde 128.568 açık iş pozisyonu varken, kamu sektöründe bu sayı yalnızca 79 ile oldukça sınırlıdır. İşe yerleştirme verileri incelendiğinde, Kocaeli’de toplam 50.319 kişi istihdama kazandırılmış olup, bunların 50.269’u özel sektörde, sadece 50’si ise kamu sektöründe işe alınmıştır. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, erkeklerin istihdam edilme oranının kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Özel sektörde işe yerleştirilen erkek sayısı 33.446 iken, kadın sayısı 16.823’tür (Tablo 17).

Tablo 18. Yaş Gruplarına Göre Yerleştirmeler

Yaş	Cinsiyet	Kocaeli	Toplam
15 - 24	Erkek	11.644	268,499
	Kadın	6.666	189,225
	Toplam	18.310	457,724
25 - 29	Erkek	6.884	149,511
	Kadın	2.805	81,088
	Toplam	9.689	230,599
30 - 34	Erkek	4.159	93,457
	Kadın	1.706	49,210
	Toplam	5.865	142,667
35 - 39	Erkek	3.249	74,114
	Kadın	1.994	47,472
	Toplam	5.243	121,586
40 - 44	Erkek	2.950	69,395
	Kadın	1.830	45,752
	Toplam	4.780	115,147
45 - 49	Erkek	2.368	59,465
	Kadın	1.224	30,307
	Toplam	3.592	89,772
50 - 54	Erkek	1.455	36,786
	Kadın	459	14,149
	Toplam	1.914	50,935
55 - 59	Erkek	541	14,998
	Kadın	107	5,047
	Toplam	648	20,045
60 - 64	Erkek	192	5,174
	Kadın	23	1,435
	Toplam	215	6,609
65+	Erkek	48	1,489
	Kadın	15	453
	Toplam	63	1,942
Toplam	Erkek	33.490	772,888
	Kadın	16.829	464,138
	Toplam	50.319	1,237,026

Kocaeli’de toplam 50.319 kişi işe yerleştirilmiş olup, bunların 33.490’ı erkek, 16.829’u ise kadındır. Yaş gruplarına göre incelendiğinde, en fazla işe yerleştirme 15-24 yaş aralığında gerçekleşmiş olup, bu yaş grubunda toplam 18.310 kişi istihdam edilmiştir. Bu durum, gençlerin iş gücüne katılımında İŞKUR’un önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Yaş ilerledikçe işe yerleştirme oranlarında kademeli bir azalma görülmektedir. 25-29 yaş grubunda 9.689 kişi, 30-34 yaş grubunda ise 5.865 kişi istihdam edilmiştir. 50 yaş ve üzerindeki bireylerde işe yerleştirme oranlarının oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, kadınların her yaş grubunda erkeklere kıyasla daha düşük oranda istihdam edildiği görülmektedir. Özellikle 45 yaş ve üzerindeki kadınlarda bu fark daha belirgin hale gelmektedir (Tablo 18).

Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına Göre Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
Okuma-Yazma Bilmeyenler	Erkek	63	667
	Kadın	9	174
	Toplam	72	841
Okur-Yazar Olanlar	Erkek	739	12,387
	Kadın	286	6,002
	Toplam	1.025	18,389
İlköğretim	Erkek	11.987	307,813
	Kadın	5.206	147,342
	Toplam	17.193	455,155
Ortaöğretim	Erkek	15.182	326,857
	Kadın	7.225	183,932
	Toplam	22.407	510,789
Ön lisans	Erkek	3.026	62,086
	Kadın	2.340	65,746
	Toplam	5.366	127,832
Lisans	Erkek	2.406	60,938
	Kadın	1.697	58,836
	Toplam	4.103	119,774
Yüksek Lisans	Erkek	85	2,046
	Kadın	62	2,016
	Toplam	147	4,062
Doktora	Erkek	2	94
	Kadın	4	90
	Toplam	6	184
Toplam	Erkek	33.490	772,888
	Kadın	16.829	464,138
	Toplam	50.319	1,237,026

Kocaeli’de işe yerleştirme en çok ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarında yoğunlaşmıştır. İlköğretim mezunları 17.193 kişiyle en büyük İŞKUR tarafından işe yerleştirilen grubu oluştururken, ortaöğretim mezunları ise 22.407 kişiyle ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, iş gücü piyasasında daha çok düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireylerin yer bulduğunu göstermektedir. Ön lisans ve lisans mezunlarının istihdamı görece daha düşük seviyede kalmış, yüksek lisans ve doktora mezunları ise oldukça sınırlı sayıda işe yerleştirilmiştir. Kocaeli’de yüksek lisans mezunlarından sadece 147 kişi, doktora mezunlarından ise yalnızca 6 kişi istihdam edilmiştir (Tablo 19).

Tablo 20. İŞKUR’a Kayıtlı İşsizlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

İller	Kocaeli	Türkiye Geneli
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	7.715	249,265
Hizmet ve Satış Elemanları	8.543	431,768
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	18.115	957,763
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	104	22,411
Profesyonel Meslek Mensupları	4.350	167,044
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4.130	205,836
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	7	709
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4.523	165,596
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	4.244	196,233
Yöneticiler	525	23,826
Toplam	52.256	2,420,451

Kocaeli’de en fazla işsiz **“Nitelik Gerektirmeyen Meslekler”** kategorisinde yer almakta olup, bu grupta toplam 18.115 kişi iş aramaktadır. Bu durum, düşük vasıflı iş gücünün istihdam edilme konusunda daha fazla zorluk yaşadığını ve vasıfsız iş gücüne olan talebin sınırlı kaldığını göstermektedir. Hizmet ve satış elemanları (8.543 kişi) ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar (7.715 kişi) işsizler arasında en büyük ikinci ve üçüncü grupları oluşturmaktadır.

Sanayi sektörüyle ilişkili olarak, **“Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar”** (4.244 kişi) ve **“Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar”** (4.130 kişi) da işsizliğin yoğun olarak görüldüğü alanlar arasındadır. Profesyonel meslek mensupları (4.350 kişi) ve teknisyen-teknikerler (4.523 kişi) gruplarında da işsizlik dikkat çekmektedir (Tablo 20).

Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler

Yaş	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
15 - 24	Erkek	5.066	257,307
	Kadın	5.477	228,122
	Toplam	10.543	485,429
25 - 29	Erkek	4.335	245,394
	Kadın	5.933	251,120
	Toplam	10.268	496,514
30 - 34	Erkek	3.540	192,957
	Kadın	4.851	207,888
	Toplam	8.391	400,845
35 - 39	Erkek	3.111	163,319
	Kadın	4.322	186,245
	Toplam	7.433	349,564
40 - 44	Erkek	2.786	136,011
	Kadın	3.766	151,300
	Toplam	6.552	287,311
45 - 49	Erkek	2.045	92,109
	Kadın	2.498	101,076
	Toplam	4.543	193,185
50 - 54	Erkek	1.422	63,796
	Kadın	1.367	60,281
	Toplam	2.789	124,077
55 - 59	Erkek	604	29,772
	Kadın	525	25,258
	Toplam	1.129	55,030
60 - 64	Erkek	293	13,047
	Kadın	159	8,059
	Toplam	452	21,106
65+	Erkek	97	4,460
	Kadın	59	2,930
	Toplam	156	7,390
Toplam/Total	Erkek	23.299	1,198,172
	Kadın	28.957	1,222,279
	Toplam	52.256	2,420,451

2023 yılı itibarıyla Kocaeli ve Türkiye genelinde İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılım verilerine göre (Tablo 21), Kocaeli'de en fazla işsiz 15-24 yaş aralığında görülmektedir. Bu yaş grubunda toplam 10.543 kişi işsiz olarak kaydedilmiştir. Bunu 25-29 yaş grubundaki 10.268 kişi ve 30-34 yaş grubundaki 8.391 kişi takip etmektedir. Genç işsizliğin yüksek olması, özellikle yeni mezunların ve iş gücüne yeni katılan bireylerin istihdam edilme konusunda daha fazla zorluk yaşadığını göstermektedir. Yaş ilerledikçe işsizlik oranlarında belirgin bir düşüş gözlemlenmektedir. 40 yaş ve üzerindeki gruplarda işsiz sayısı kademeli olarak azalırken, 60 yaş üstü bireylerde işsizlik oldukça düşük seviyelere gerilemiştir.

Cinsiyet bazında incelendiğinde, Kocaeli'de kadın işsiz sayısının 28.957 kişi ile erkeklerin (23.299 kişi) üzerinde olduğu görülmektedir. Özellikle 25-39 yaş grubundaki kadınların işsizlik oranlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olması, kadınların iş gücüne katılımında karşılaştıkları engellerin varlığını göstermektedir.

“

İŞKUR verilerine göre Kocaeli'de toplam 128.647 açık iş bulunmakta olup, bunların büyük çoğunluğu özel sektörde yer almaktadır. Özel sektörde 128.568 açık iş pozisyonu varken, kamu sektöründe bu sayı yalnızca 79 ile oldukça sınırlıdır.

”

Tablo 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

İller	Cinsiyet	Kocaeli	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyenler	Erkek	95	7,971
	Kadın	136	15,619
	Toplam	231	23,590
Okur-Yazar Olanlar	Erkek	338	23,732
	Kadın	329	33,297
	Toplam	667	57,029
İlköğretim	Erkek	8.663	465,555
	Kadın	8.734	388,427
	Toplam	17.397	853,982
Ortaöğretim	Erkek	9.092	470,158
	Kadın	9.542	406,134
	Toplam	18.634	876,292
Ön lisans	Erkek	2.170	104,149
	Kadın	5.282	191,638
	Toplam	7.452	295,787
Lisans	Erkek	2.780	120,459
	Kadın	4.737	178,882
	Toplam	7.517	299,341
Yüksek Lisans	Erkek	153	5,825
	Kadın	193	7,957
	Toplam	346	13,782
Doktora	Erkek	8	323
	Kadın	4	325
	Toplam	12	648
Toplam	Erkek	23.299	1,198,172
	Kadın	28.957	1,222,279
	Toplam	52.256	2,420,451

Kocaeli'de işsizlerin büyük bir kısmı ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarından oluşmaktadır. İlköğretim mezunları 17.397 kişi ile en büyük işsiz grubu olurken, ortaöğretim mezunları 18.634 kişi ile ikinci sırada yer almaktadır. Ön lisans ve lisans mezunları toplamda 14.969 kişi ile işsizler arasında önemli bir paya sahip olup, özellikle kadınlar arasında yükseköğrenim mezunlarının işsizlik oranlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Yüksek lisans ve doktora mezunlarının işsizlik oranları oldukça düşük olup, bu da eğitim seviyesi arttıkça iş bulma olasılığının yükseldiğini göstermektedir (Tablo 22).

Tablo 23. Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Yaralananlara İlişkin İşe Yerleştirmeler – 2023

Dezavantajlı Gruplar	İşe Yerleştirme	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
Engelliler	Kamu	Erkek	13	451
		Kadın	1	104
		Toplam	14	555
	Özel	Erkek	999	27,501
		Kadın	194	7,121
		Toplam	1.193	34,622
	Toplam	Erkek	1.012	27,952
		Kadın	195	7,225
		Toplam	1.207	35,177
Eski Hükümlü / Terörle Mücadelede Yaralanan	Kamu	Erkek	1	165
		Kadın	0	3
		Toplam	1	168

2023 yılı Kocaeli ve Türkiye genelinde engelli bireylerin, eski hükümlülerin ve terörle mücadelede yaralanan bireylerin kamu ve özel sektörde işe yerleştirilme durumu verilerine göre (Tablo 23), Kocaeli’de toplam 1.207 engelli birey işe yerleştirilmiş olup, bu yerleştirmelerin büyük çoğunluğu özel sektörde gerçekleşmiştir. Kamu sektöründe ise yalnızca 14 engelli bireyin istihdam edildiği görülmektedir. Bu durum, özel sektörün engelli istihdamında daha fazla rol oynadığını ve kamu sektöründe engelli istihdamına yönelik daha fazla teşvik ve kota uygulamalarına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Eski hükümlülerin ve terörle mücadelede yaralanan bireylerin istihdamı ise oldukça sınırlıdır. Türkiye genelinde toplam 168 kişi bu kapsamda işe yerleştirilirken, Kocaeli’de sadece 1 kişi kamu sektöründe istihdam edilmiştir (Tablo 23).

Tablo 24. Engellilere İlişkin Sayısal Veriler

Engellilere İlişkin Durum	İşe Yerleştirme	Kocaeli	Türkiye
Engelli İstihdam Etmek Zorunda Olan İşyeri Sayısı	Kamu	32	1,433
	Özel	1.093	21,501
	Toplam	1.125	22,934
Halen Çalışan Engelli Sayısı	Kamu	715	22,449
	Özel	6.848	121,729
	Toplam	7.563	144,178
Açık Kontenjan Sayısı	Kamu	46	3,532
	Özel	822	21,370
	Toplam	868	24,902
Kontenjan Fazlası Olarak Çalışan Engelli Sayısı	Kamu	173	3,453
	Özel	513	10,407
	Toplam	686	13,860

Kocaeli’de engelli istihdam etmek zorunda olan toplam 1.125 işyeri bulunmakta olup, bunların büyük kısmı özel sektöre aittir. Mevcut çalışan engelli sayısı ise 7.563 kişi olup, bunların yalnızca 715’i kamu sektöründe istihdam edilmektedir. Kocaeli’de toplam 868 açık kontenjan bulunmakta olup, engelli bireylerin iş gücüne katılımının artırılması için daha fazla teşvik ve destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Türkiye genelinde de benzer bir durum söz konusu olup, toplam 24.902 kontenjanın doldurulmadığı dikkat çekmektedir. Öte yandan, bazı işyerlerinde yasal zorunlulukların ötesinde engelli istihdamına destek verildiği ve Kocaeli’de 686 engelli bireyin kontenjan fazlası olarak çalıştırıldığı görülmektedir (Tablo 24).

Kocaeli’de işsizlerin büyük bir kısmı
ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarından
oluşmaktadır. İlköğretim mezunları 17.397
kişi ile en büyük işsiz grubu olurken,
ortaöğretim mezunları 18.634 kişi ile
ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 25. İŞKUR Tarafından Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler

İstihdam Hareketleri	Hizmetler	Kocaeli	Türkiye
İşe Yerleştirme	Kamu	6	4,935
	Özel	16.823	459,203
	Toplam	16.829	464,138
Akif İş Gücü Piyasası Politikaları	Mesleki Eğitim	0	607
	İşbaşı Eğitim	841	26,761
	Toplam	841	27,368
Bireysel Görüşme	Görüşme Sayısı	31.946	1,132,034

Verilere göre, Kocaeli’de toplam 16.829 kadın İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmiş olup, bunların büyük çoğunluğu özel sektörde istihdam edilmiştir. Kadınlara yönelik aktif iş gücü piyasası politikaları kapsamında Kocaeli’de 841 kadın mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programlarından faydalanmıştır. Türkiye genelinde ise bu programlardan toplam 27.368 kadın yararlanmıştır. Ayrıca, bireysel danışmanlık hizmetlerinden faydalanan kadın sayısı Kocaeli’de 31.946 kişi olarak kaydedilmiş olup, bu rakam kadınların iş gücüne katılımını desteklemek için rehberlik hizmetlerinin önemini göstermektedir (Tablo 25).

Tablo 26. İŞKUR’un Sosyal Yardım Alanlara Yönelik Sunulan Hizmetler

İstihdam Hareketleri	Cinsiyet / Eğitim	Kocaeli	Türkiye
İşe Yerleştirme	Erkek	197	10,923
	Kadın	142	5,902
	Toplam	339	16,825
Akif İş Gücü Piyasası Programları	Mesleki Eğitim	1	181
	İşbaşı Eğitim	19	2,156
	Toplam	20	2,337

Kocaeli’de toplam 339 kişi İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmiş olup, bunların 197’si erkek, 142’si ise kadındır. Türkiye genelinde ise sosyal yardım alan 16.825 kişi istihdama kazandırılmıştır. Kocaeli’de sosyal yardım alan bireylerin iş gücüne katılım oranlarının düşük olduğu ve kadınların istihdama katılımının erkeklere kıyasla daha sınırlı kaldığı görülmektedir (Tablo 26).

Tablo 27. İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri

Faaliyetler	Ödenek Durumu	Kocaeli	Türkiye
İşsizlik Ödeneği Başvurusu		47.213	1,614,184
İşsizlik Ödeneği Hakkenen Sayısı	İşsizlik Ödeneği Kesilen	8.624	247,973
	İşsizlik Ödeneği Biten	4.896	184,034
	Ödemesi Devam Eden	8.160	302,839

Kocaeli’de toplam 47.213 kişi işsizlik ödeneği başvurusunda bulunmuş olup, Türkiye genelinde bu sayı 1.614.184 olarak kaydedilmiştir. Ancak işsizlik ödeneği almaya hak kazanan kişi sayısı Kocaeli’de 8.624 iken, Türkiye genelinde bu sayı 247.973 olarak gerçekleşmiştir. İşsizlik ödeneği süreci incelendiğinde, Kocaeli’de 8.160 kişinin ödemesi devam ederken, 4.896 kişinin ödeneği sona ermiştir. Türkiye genelinde ise bu rakamlar sırasıyla 302.839 ve 184.034’tür (Tablo 27).

Tablo 28. İller Bazında Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler

Yaş Aralıkları	Cinsiyet	Kocaeli	Genel Toplam
15-24	Erkek	966	32,249
	Kadın	671	22,647
	Toplam	1.637	54,896
25-29	Erkek	2.547	79,901
	Kadın	1.957	62,404
	Toplam	4.504	142,305
30-34	Erkek	3.109	91,156
	Kadın	1.633	56,978
	Toplam	4.742	148,134
35-39	Erkek	2.890	89,522
	Kadın	1.391	50,113
	Toplam	4.281	139,635
40-44	Erkek	2.289	78,183
	Kadın	1.247	47,259
	Toplam	3.536	125,442
45-49	Erkek	931	37,126
	Kadın	832	32,460
	Toplam	1.763	69,586
50-54	Erkek	365	17,185
	Kadın	466	18,480
	Toplam	831	35,665
55-59	Erkek	136	7,371
	Kadın	180	7,937
	Toplam	316	15,308
60-64	Erkek	30	1,489
	Kadın	21	1,617
	Toplam	51	3,106
65+	Erkek	7	370
	Kadın	12	399
	Toplam	19	769
Toplam	Erkek	13.270	434,552
	Kadın	8.410	300,294
	Toplam	21.680	734,846

Kocaeli’de toplam 21.680 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmış olup, Türkiye genelinde bu sayı 734.846 olarak kaydedilmiştir. Yaş gruplarına göre incelendiğinde, en fazla işsizlik ödeneği alan kesimin 25-34 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu yaş grubunda Kocaeli’de toplam

9.246 kişi işsizlik ödeneği almıştır. Yaş ilerledikçe işsizlik ödeneği hak eden bireylerin sayısında belirgin bir düşüş gözlemlenmektedir. 50 yaş ve üzerindeki bireylerde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı oldukça azalırken, 65 yaş ve üzeri grupta yalnızca 19 kişi işsizlik ödeneği alabilmiştir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, erkeklerin işsizlik ödeneğinden yararlanma oranlarının kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Kocaeli’de işsizlik ödeneği hak edenlerin %61’ini erkekler, %39’unu ise kadınlar oluşturmaktadır (Tablo 28).

Tablo 29. İller Bazında Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler

Öğrenim Durumu	Cinsiyet	Kocaeli	Genel Toplam
Okuryazar Olmayan	Erkek	56	3,390
	Kadın	67	3,476
	Toplam	123	6,866
Okuryazar	Erkek	163	9,005
	Kadın	113	7,417
	Toplam	276	16,422
İlköğretim	Erkek	4.780	183,297
	Kadın	2.493	99,356
	Toplam	7.273	282,653
Ortaöğretim	Erkek	5.012	147,556
	Kadın	2.304	83,452
	Toplam	7.316	231,008
Ön Lisans	Erkek	1.360	33,978
	Kadın	1.476	43,329
	Toplam	2.836	77,307
Lisans	Erkek	1.756	53,554
	Kadın	1.837	59,102
	Toplam	3.593	112,656
Yüksek Lisans	Erkek	134	3,629
	Kadın	116	4,043
	Toplam	250	7,672
Doktora	Erkek	9	143
	Kadın	4	119
	Toplam	13	262
Toplam	Erkek	13.270	434,552
	Kadın	8.410	300,294
	Toplam	21.680	734,846

İşsizlik ödeneği hak eden bireylerin büyük çoğunluğunu ilköğretim ve ortaöğretim mezunları oluşturmaktadır. Kocaeli’de işsizlik ödeneği almaya hak kazanan toplam 21.680 kişinin 7.273’ü ilköğretim, 7.316’sı ise ortaöğretim mezunudur. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, işsizlik sigortasından en fazla düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireyler faydalanmaktadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe işsizlik ödeneği hak eden bireylerin sayısının azaldığı görülmektedir. Kocaeli’de ön lisans mezunlarının sayısı 2.836, lisans mezunlarının sayısı ise 3.593 olarak kaydedilmiştir. Yüksek lisans ve doktora seviyesinde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı oldukça düşük olup, Kocaeli’de sadece 250 yüksek lisans ve 13 doktora mezunu bu destekten yararlanmıştır (Tablo 29).

Tablo 30. İl Bazında Eğitim ve Program Türlerine Göre Aktif İş Gücü Piyasası Programları

İller\Öğrenim Durumları	Engelli Kursu			MEK			İşbaşı Eğitim Programı			Genel Toplam		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Türkiye	84	50	134	963	557	1.520	22.056	26.761	48.817	23.103	27.368	50.471
Okuryazar Olmayan	3	0	3	0	0	0	33	17	50	36	17	53
Okuryazar	1	6	7	1	6	7	636	796	1.432	638	808	1.446
İlköğretim	26	13	39	120	114	234	6.237	8.943	15.180	6.383	9.070	15.453
Ortaöğretim	49	27	76	171	149	320	10.526	10.356	20.882	10.746	10.532	21.278
Ön lisans	3	2	5	322	106	428	2.419	3.908	6.327	2.744	4.016	6.760
Lisans	2	2	4	337	176	513	2.161	2.683	4.844	2.500	2.861	5.361
Yüksek Lisans	0	0	0	12	6	18	43	58	101	55	64	119
Doktora	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1
Kocaeli	0	0	0	0	0	0	530	841	1.371	530	841	1.371
Okuryazar Olmayan	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1
Okuryazar	0	0	0	0	0	0	24	11	35	24	11	35
İlköğretim	0	0	0	0	0	0	130	189	319	130	189	319
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	0	0	0	0	0	0	249	333	582	249	333	582
Ön lisans	0	0	0	0	0	0	61	179	240	61	179	240
Lisans	0	0	0	0	0	0	62	126	188	62	126	188
Yüksek Lisans	0	0	0	0	0	0	3	3	6	3	3	6
Doktora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2023 yılı itibarıyla Kocaeli ve Türkiye genelinde aktif iş gücü piyasası programlarına katılımı verilerinde Kocaeli’de toplam 1.371 kişi bu programlardan yararlanmış olup, Türkiye genelinde bu sayı 50.471 olarak kaydedilmiştir (Tablo 30).

İşbaşı eğitim programlarına katılım Kocaeli’de 1.371 kişi ile sınırlı kalmış, en fazla katılım ortaöğretim mezunları (582 kişi) ve ilköğretim mezunları (319 kişi) tarafından gerçekleştirilmiştir. Lisans ve ön lisans mezunlarının katılımı ise daha düşük seviyededir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Kocaeli’de mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerektiği görülmektedir (Tablo 30).

Tablo 31. İŞKUR İş Danışmanlığı, Meslek Danışmanlığı, İşyeri Ziyareti, Okul Ziyareti, Grup Görüşme Mevcudu ve İş Kulübü Faaliyetleri

Görüşme ve Katılımcı Sayıları	Faaliyetler	Kocaeli	Türkiye
Bireysel Görüşme Sayısı	İş Danışmanlığı	73.793	2,721,841
	Meslek Danışmanlığı	479	44,143
	İşyeri Ziyareti	19.813	695,536
	Okul Ziyareti	406	9,185
	Grup Görüşme Mevcudu	45.887	897,525
İş Kulübü Katılımcı Sayısı	Erkek	543	18,708
	Kadın	799	32,917
	Toplam	1.342	51,625

2023 yılında Kocaeli’de bireysel iş danışmanlığı hizmetlerinden 73.793 kişi faydalanmış olup, bu sayı Türkiye genelinde 2.721.841 olarak kaydedilmiştir. Meslek danışmanlığı hizmetlerinden yararlanan kişi sayısı ise Kocaeli’de 479 ile sınırlı kalmıştır. İşverenlerle doğrudan temas sağlamak amacıyla gerçekleştirilen işyeri ziyaretleri Kocaeli’de 19.813 olarak gerçekleşirken, okul ziyaretleri ise 406 olarak kaydedilmiştir. İş kulübü faaliyetlerine katılım açısından ise Kocaeli’de toplam 1.342 kişi yer almış olup, bunların 799’u kadın, 543’ü ise erkektir (Tablo 31).

Tablo 32. Engelli, Genç, Kadın ve Yüksek Öğrenim Durumuna Göre Bireysel Görüşme

Bireysel Görüşme	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
Toplam Görüşme Sayısı	Erkek	42.326	1,633,950
	Kadın	31.946	1,132,034
	Toplam	74.272	2,765,984
Genç (15-24)	Erkek	9.735	394,701
	Kadın	8.295	272,298
	Toplam	18.030	666,999
Engelli	Erkek	6.495	213,143
	Kadın	1.522	55,286
	Toplam	8.017	268,429
Yüksek Öğrenim	Erkek	6.001	216,101
	Kadın	6.694	241,861
	Toplam	12.695	457,962

2023 yılı itibarıyla Kocaeli ve Türkiye genelinde engelli bireyler, genç iş arayanlar, yükseköğrenim mezunları ve kadınlara yönelik gerçekleştirilen bireysel iş danışmanlığı görüşmelerinin dağılımına göre (Tablo 32), Kocaeli’de toplam 74.272 bireysel görüşme gerçekleştirilmiş olup, bunların 42.326’sı erkeklerle, 31.946’sı ise kadınlarla yapılmıştır. Genç iş arayanlar (15-24 yaş) için yapılan bireysel görüşmelerin toplamı 18.030 olarak kaydedilmiş, bu grubun istihdam sürecinde yoğun danışmanlık desteği aldığı görülmektedir. Engelli bireylerle gerçekleştirilen bireysel görüşmelerin toplamı 8.017 olup, erkek engelli bireylerin bu hizmetlerden kadınlara kıyasla daha fazla yararlandığı dikkat çekmiştir. Yükseköğrenim mezunları için gerçekleştirilen bireysel görüşmelerin toplamı 12.695 olarak kaydedilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Kocaeli’de bireysel iş danışmanlığı hizmetlerinin genç iş arayanlar ve engelli bireyler için yaygın olduğu, ancak kadınların ve engelli kadınların bu hizmetlere erişiminin erkeklere kıyasla daha düşük kaldığı görülmektedir.

Tablo 33. Öğrenim Düzeylerine Göre Bireysel Görüşmeler

Öğrenim Düzeyi	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
Okuryazar Olmayan	Erkek	57	3,933
	Kadın	59	7,125
	Toplam	116	11,058
Okuryazar	Erkek	262	19,061
	Kadın	212	23,745
	Toplam	474	42,806
İlköğretim	Erkek	18.288	756,975
	Kadın	13.159	465,798
	Toplam	31.447	1,222,773
Ortaöğretim	Erkek	17.718	637,880
	Kadın	11.822	393,505
	Toplam	29.540	1,031,385
Ön Lisans	Erkek	3.203	107,403
	Kadın	3.938	130,588
	Toplam	7.141	237,991
Lisans	Erkek	2.650	103,958
	Kadın	2.654	106,611
	Toplam	5.304	210,569
Yüksek Lisans	Erkek	137	4,507
	Kadın	99	4,495
	Toplam	236	9,002
Doktora	Erkek	11	233
	Kadın	3	167
	Toplam	14	400
Toplam	Erkek	42.326	1,633,950
	Kadın	31.946	1,132,034
	Toplam	74.272	2,765,984

2023 yılı itibarıyla Kocaeli ve Türkiye genelinde bireysel iş danışmanlığı görüşmelerinin öğrenim düzeylerine göre dağılımı verilerine göre (Tablo 33), ilköğretim ve ortaöğretim mezunları bireysel danışmanlık hizmetlerinden en fazla yararlanan gruplardır. Kocaeli'de toplam 74.272 bireysel görüşme gerçekleştirilmiş olup, bu görüşmelerin 31.447'si ilköğretim,

29.540'ı ise ortaöğretim mezunlarıyla yapılmıştır. Ön lisans ve lisans mezunlarının bireysel danışmanlık hizmetlerine katılımı daha düşük seviyede kalırken, yüksek lisans ve doktora mezunları için bu oran oldukça sınırlıdır. Bu durum, düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireylerin iş gücü piyasasında daha fazla rehberliğe ihtiyaç duyduğunu, yükseköğrenim mezunlarının ise iş arama süreçlerinde daha bağımsız hareket ettiğini göstermektedir (Tablo 33).

Tablo 34. İŞKUR- Kocaeli ve Türkiye Geneli Açık İş İlanları, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler

İstihdam Durumu	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
Açık İş İlanları	Toplam	128.647	2,677,006
İşe Yerleştirme	Erkek	33.490	772,888
	Kadın	16.829	464,138
	Toplam	50.319	1,237,026
Kayıtlı İşsizler	Erkek	23.299	1,198,172
	Kadın	28.957	1,222,279
	Toplam	52.256	2,420,451

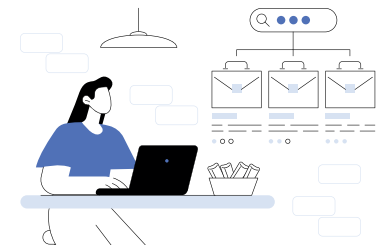

İŞKUR verilerine göre, Kocaeli'de toplam 128.647 açık iş ilanı bulunurken, Türkiye genelinde bu sayı 2.677.006 olarak kaydedilmiştir. İşe yerleştirme verilerine göre, Kocaeli'de toplam 50.319 kişi istihdama kazandırılmış olup, bunların 33.490'ı erkek, 16.829'u ise kadındır. Kayıtlı işsizler açısından bakıldığında, şehirde toplam 52.256 kişi işsiz olarak kaydedilmiştir (Tablo 34).

2.2.3. TÜİK İç ve Uluslararası Göç İstatistikleri Verileri

Tablo 34. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2023

Göç Durumu	Türkiye	Kocaeli
Toplam Nüfus	85,372,377	2.102.907
Aldığı Göç	3,450,953	92.564
Verdiği Göç	3,450,953	81.219
Net Göç	0	11.345
Net Göç Hızı (%)	0	5,4

TÜİK Göç Hareketleri verilerine göre, Kocaeli net göç alan bir şehir olup, göç hareketleri sonucunda nüfusu artış göstermiştir. 2023 yılı itibarıyla Kocaeli, toplam 92.564 kişi göç alırken, 81.219 kişi göç vermiştir. Bu doğrultuda net göç sayısı 11.345 olarak hesaplanmıştır. Net göç

hızı %5,4 olarak belirlenmiş olup, bu oran Kocaeli'nin göç alan şehirlerden biri olduğunu göstermektedir (Tablo 35).

Tablo 36. Göç Etme Nedenine Göre Kocaeli'nin Aldığı Göç, 2023

Göç Nedenleri	Türkiye	Kocaeli
Toplam	3,450,953	92.564
Tayin / İş Değişikliği	320,142	7.896
İşe Başlamak / İş Bulmak	285,825	9.014
Eğitim	512,011	10.263
Medeni Durum Değişikliği / Ailevi Nedenler	152,046	6.787
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	518,016	19.634
Hane / Aile Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	601,481	17.636
Aile Yanına / Memlekete Geri Dönme	99,975	454
Sağlık / Bakım	19,450	531
Ev Alınması	95,570	3.859
Emeklilik	49,890	1.272
Doğal Afet / Acil Durum	499,363	8.067
Diğer	103,547	1.254
Bilinmeyen	193,637	5.897

Kocaeli'ye göç edenlerin en büyük bölümü daha iyi konut ve yaşam koşulları (%21,2), hane/ aile fertlerinden birine bağımlı göç (%19) ve eğitim (%11,1) nedeniyle taşınmıştır. Özellikle Kocaeli'ye göç eden 19.634 kişi daha iyi yaşam koşulları için şehri tercih etmiş olup, bu durum Kocaeli'nin sanayi ve iş merkezlerine yakın olması nedeniyle cazip bir şehir olduğunu göstermektedir. Eğitim amacıyla gelen 10.263 kişi, Kocaeli'nin üniversite ve eğitim olanakları açısından tercih edilen şehirlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. İş bulma ve tayin nedeniyle göç edenlerin sayısı sırasıyla 9.014 ve 7.896 olarak belirlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Kocaeli'nin göç alma nedenleri büyük ölçüde daha iyi yaşam koşulları, ailevi nedenler ve eğitimle bağlantılıdır (Tablo 36).

Tablo 37. Göç Etme Nedenine Göre Kocaeli'nin Verdiği Göç, 2023

Göç Etme Nedeni	Toplam	Kocaeli
Toplam	3,450,953	81.219
Tayin / İş Değişikliği	320,142	6.789
İşe Başlamak / İş Bulmak	285,825	5.502
Eğitim	512,011	13.290
Medeni Durum Değişikliği / Ailevi Nedenler	152,046	4.161
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	518,016	16.354
Hane / Aile Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	601,481	17.691
Aile Yanına / Memlekete Geri Dönme	99,975	3.667
Sağlık / Bakım	19,450	482
Ev Alınması	95,570	2.633
Emeklilik	49,890	1.967
Doğal Afet / Acil Durum	499,363	316
Diğer	103,547	3.939
Bilinmeyen	193,637	4.428

Kocaeli'den en fazla göç daha iyi konut ve yaşam koşulları (%20,1), hane/aile fertlerinden birine bağımlı göç (%21,8) ve eğitim (%16,4) nedeniyle gerçekleşmiştir. 2023 yılında Kocaeli'den 81.219 kişi göç etmiş olup, en büyük göç nedeni 16.354 kişi ile daha iyi konut ve yaşam koşulları olmuştur. Eğitim nedeniyle ayrılan 13.290 kişi, özellikle genç nüfusun Kocaeli dışında eğitim fırsatlarını değerlendirdiğini göstermektedir. Tayin veya iş değişikliği nedeniyle göç edenlerin sayısı ise 6.789 olup, bu durum Kocaeli'nin çalışan nüfus açısından hareketliliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 37). Genel olarak değerlendirildiğinde, Kocaeli'nin net göç kazancı (+11.345) olduğu görülmektedir. Bu, şehre gelen göçün şehirden ayrılan göçten fazla olduğunu göstermektedir.

2.3. Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatı Verileri

2.3.1. SGK Verileri (Sigortalılık Türü ve Dağılımı, Sosyal Güvenlik Kapsamı)

Tablo 38. Sosyal Güvenlik Kapsamı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023

SGK Durumu	SGK Kapsamı	Kocaeli	Türkiye
Sosyal Güvenlik Kapsamı		2.090.959	34,250,646
Aktif Sigortalı	4/1-A	660.610	9,058,412
	4/1-B	52.790	1,341,932
	4/1-C	72.703	1,109,918
	Toplam	786.103	11,510,262
Gelir ve Aylık Alan	4/1-A	309.954	4,861,607
	4/1-B	32.898	871,024
	4/1-C	45.364	839,401
	Toplam	388.216	6,572,032
Bakmakla Yükümlü	4/1-A	568.372	6,615,826
	4/1-B	122.294	3,860,196
	4/1-C	134.229	2,480,636
	Toplam	824.895	12,956,658
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-A		1.538.936	20,535,845
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-B		207.982	6,073,152
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-C		252.296	4,429,955
Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Tescil Edilenler		91.745	3,211,694

Kocaeli’de toplam 2.090.959 kişi sosyal güvenlik kapsamında yer almakta olup, bu nüfusun büyük bir kısmı aktif sigortalı bireylerden oluşmaktadır. Kocaeli’de aktif sigortalı sayısı 786.103 olup, bu bireylerin 660.610’u özel sektör çalışanlarından (4/1-A), 52.790’ı BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamında ve 72.703’ü kamu çalışanlarından (4/1-C) oluşmaktadır. Türkiye genelinde de benzer bir dağılım gözlemlenmektedir (Tablo 38).

Gelir ve aylık alan bireyler açısından değerlendirildiğinde, Kocaeli’de toplam 388.216 kişi emekli maaşı veya sosyal yardım almaktadır. Bakmakla yükümlü bireyler kapsamında ise 824.895 kişinin sigortalılar üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalandığı görülmektedir. Ayrıca, Genel Sağlık Sigortası (GSS) kapsamında tescil edilen kişi sayısı 91.745 olup, bu durum Kocaeli’de sosyal güvencesi olmayan bireylerin sağlık hizmetlerine erişiminde GSS sisteminin önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Tablo 39. Zorunlu Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023

SGK Durumu	SGK Kapsamı	Cinsiyet	Kocaeli	Türkiye
4/1-A Zorunlu Sigortalı		Erkek	413.481	5,260,477
		Kadın	192.776	2,864,073
		Toplam	606.257	8,124,550
4/1-B Zorunlu Sigortalı	Zorunlu (Tarım Hariç)	Erkek	34.941	900,069
		Kadın	13.176	265,494
		Toplam	48.117	1,165,563
	Muhtar	Erkek	108	3,335
		Kadın	17	222
		Toplam	125	3,557
	Tarım Zorunlu	Erkek	1.557	82,086
		Kadın	469	20,707
		Toplam	2.026	102,793
	4/1-B Zorunlu Sigortalı Toplam	Erkek	36.606	985,490
		Kadın	13.662	286,423
		Toplam	50.268	1,271,913
4/1-C Zorunlu Sigortalı		Erkek	39.960	632,128
		Kadın	32.736	477,592
		Toplam	72.696	1,109,720
Toplam Zorunlu Sigortalı Sayısı			729.221	10,506,183

Kocaeli’de toplam 729.221 kişi zorunlu sigortalı olarak çalışmaktadır. En büyük grup, özel sektör çalışanlarını kapsayan 4/1-A statüsündeki sigortalılardan oluşmakta olup, bu kapsamda 606.257 kişi kayıtlıdır. Özel sektörde erkek çalışan sayısı 413.481, kadın çalışan sayısı ise 192.776 olarak kaydedilmiştir (Tablo 40).

BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamında Kocaeli’de toplam 50.268 kişi sigortalı olup, bu grubun büyük bir kısmını bağımsız çalışan erkekler (36.606 kişi) oluşturmaktadır. Kadın sigortalı sayısı ise 13.662 olup, bu veriler küçük işletme sahipleri ve bağımsız çalışanlar arasında erkeklerin daha yüksek oranda kayıtlı olduğunu göstermektedir. Kamu sektöründe (4/1-C) Kocaeli’de toplam 72.696 kişi sigortalı olup, bunların 39.960’ı erkek, 32.736’sı ise kadındır. Kamu sektöründeki kadın istihdam oranı özel sektöre kıyasla daha dengeli olsa da erkeklerin sayısal olarak fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 40. 4/1-A Kapsamındaki İş Yerleri, Zorunlu Sigortalılar İle Prime Esas Ortalama Günlük Kazançların İl, Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2023

4/1-A Kapsamı	Sektör	Kocaeli	Türkiye Geneli
İş Yeri	Daimi	49.648	1,992,551
	Geçici	7.264	186,572
	Kamu	739	46,660
	Özel	56.173	2,132,463
	Toplam	56.912	2,179,123
Zorunlu Sigortalı	Daimi	525.296	14,064,318
	Geçici	80.961	2,342,102
	Kamu	37.304	1,936,402
	Özel	568.953	14,470,018
	Erkek	413.481	10,871,438
	Kadın	192.776	5,534,982
	Toplam	606.257	16,406,420
Ortalama Günlük Kazanç (TL)	Daimi	1.023,28	820.17
	Geçici	715,35	644.8
	Kamu	1.229,43	1,028.11
	Özel	969,52	764.15
	Erkek	1.069,10	835.75
	Kadın	805,43	723.47
	Toplam	987,22	797.99

Kocaeli’de toplam 56.912 iş yeri bulunmaktadır. Bu iş yerlerinin büyük bir kısmı özel sektöre ait olup, 56.173 işletme özel sektörde faaliyet göstermektedir. Kamu sektöründeki iş yeri sayısı ise 739 ile sınırlıdır. Zorunlu sigortalı çalışanlar açısından değerlendirildiğinde, Kocaeli’de toplam 606.257 kişi 4/1-A kapsamında sigortalıdır. Bu çalışanların 525.296’sı daimi statüde,

80.961'i ise geçici statüde istihdam edilmektedir. Cinsiyet dağılımına bakıldığında, sigortalı çalışanların 413.481'i erkek, 192.776'sı ise kadındır. Bu veriler, Kocaeli'de iş gücü piyasasında erkek çalışanların sayıca daha fazla olduğunu ve kadın istihdamının özel sektörde görece düşük kaldığını göstermektedir. Prime esas ortalama günlük kazançlar incelendiğinde, kamu sektöründe çalışan bireylerin günlük ortalama kazancı 1.229,43 TL ile özel sektörde çalışanların (969,52 TL) üzerinde yer almaktadır. Cinsiyet bazında ise erkek çalışanların ortalama günlük kazancı 1.069,10 TL iken, kadın çalışanların ortalama kazancı 805,43 TL'dir (Tablo 40).

Tablo 41. Genel SGK Verileri, 2023

Gösterge	Şehir	2024.01	2024.02	2024.03	2024.04	2024.05	2024.06	2024.07	2024.08	2024.09	2024.10
Sigortalı, Aktif, Toplam (4a, 4b, 4c)	Kocaeli	776363	778486	777370	774817	780642	775510	772856	767824	797039	796170
Sigortalı, Aktif, Toplam (4a)	Kocaeli	650784	653483	651986	649563	655684	650887	647530	642186	669854	667715
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b)	Kocaeli	52348	51804	52091	51851	51969	51905	51915	52098	52629	53412
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b) (Tarım Hariç)	Kocaeli	50512	49974	50282	50085	50191	49870	50186	50387	50879	51603
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b) (Tarım)	Kocaeli	1836	1830	1809	1766	1778	1735	1729	1741	1801	1809
Sigortalı, Aktif, Toplam (4c)	Kocaeli	73231	73199	73293	73103	72989	73018	73411	73540	74556	75043
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4a)	Kocaeli	597482	599568	600661	596211	604739	599583	609972	607789	615519	621138
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b)	Kocaeli	49803	49282	49575	49334	49472	49130	49456	49576	50071	50857
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b) (Tarım ve Muhtar Hariç)	Kocaeli	47843	47328	47621	47401	47533	47241	47563	47683	48121	48559
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b) (Tarım)	Kocaeli	1836	1830	1809	1766	1778	1735	1729	1741	1801	1809
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4c)	Kocaeli	73224	73192	73286	73096	72982	73011	73404	73533	74549	75036
Sigortalı, Aktif, Tarım Sigortalısı (2925 S.K.) (4a)	Kocaeli	583	525	556	539	560	541	543	515	529	537
Sigortalı, Aktif, Çırac (4a)	Kocaeli	12025	12001	10373	11570	10089	11069	4808	5138	1156	12158
Sigortalı, Aktif, Stajyer ve Kursiyerler (4a)	Kocaeli	38694	39369	38459	39290	38276	37289	30182	26728	40621	41384
Sigortalı, Aktif, Muhtar (4b)	Kocaeli	124	124	115	167	161	154	152	152	149	159
Sigortalı, Aktif, Diğer Sigortalılar (4a)	Kocaeli	2039	1994	1911	1925	1994	2375	1995	1987	2004	2008
Sigortalı, Aktif, Diğer Sigortalılar (4c)	Kocaeli	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b)	Kocaeli	2545	2522	2516	2517	2497	2475	2471	2522	2558	2585
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b) (Tarım Hariç)	Kocaeli	2545	2522	2516	2517	2497	2475	2471	2522	2558	2585
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b) (Tarım)	Kocaeli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablodaki değerler, 2024 yılı boyunca Kocaeli’de SGK kapsamındaki sigortalı çalışanların dağılımını göstermektedir. Verilere göre, yılın başında 776.363 olan toplam sigortalı çalışan sayısı yıl içinde dalgalanmalar göstermiş, en düşük seviyesine ağustos ayında 767.824 ile ulaşmış, Eylül ayında ise tekrar 797.039 seviyesine yükselmiştir. Bu değişimler, mevsimsel istihdam hareketlilikleri, ekonomik dalgalanmalar ve sektörel istihdam politikalarından etkilenmiş olabilir. Kocaeli’de sigortalı çalışanların büyük çoğunluğu özel sektör çalışanlarını kapsayan 4/1-A statüsünde olup, yıl boyunca bu gruptaki çalışan sayısı 642.186 ile 669.854 arasında değişmiştir. BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamındaki sigortalılar nispeten istikrarlı bir seyir izleyerek 51.605 ile 53.412 arasında dalgalanmıştır. Kamu çalışanlarını kapsayan 4/1-C statüsünde ise yıl içinde daha stabil bir seyir gözlemlenmiş olup, en düşük 72.989, en yüksek ise 75.043 seviyelerine ulaşmıştır. Özellikle zorunlu sigortalı sayılarında yıl boyunca belirgin dalgalanmalar olduğu görülmektedir. Zorunlu sigortalı 4/1-A çalışanları, yıl boyunca 596.211 ile 615.519 arasında değişim göstermiş, BAĞ-KUR kapsamındaki zorunlu sigortalılar ise 49.130 ile 50.857 arasında seyretmiştir (Tablo 41).

Ayrıca, çırak, stajyer ve kursiyer sigortalı sayıları dönemsel olarak önemli dalgalanmalar göstermiştir. Örneğin, stajyer ve kursiyer sayısı, Temmuz ve Ağustos aylarında önemli ölçüde azalmış, Eylül ayında tekrar yükselmiştir. Bu durum, yaz dönemi ile bağlantılı olarak geçici istihdam hareketliliğinin olduğunu göstermektedir.

2.3.2. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma İzinleri ve İstatistikleri

Tablo 42. İllere ve Cinsiyete Göre Yabancılar Verilen Çalışma İzni Sayısı, 2023

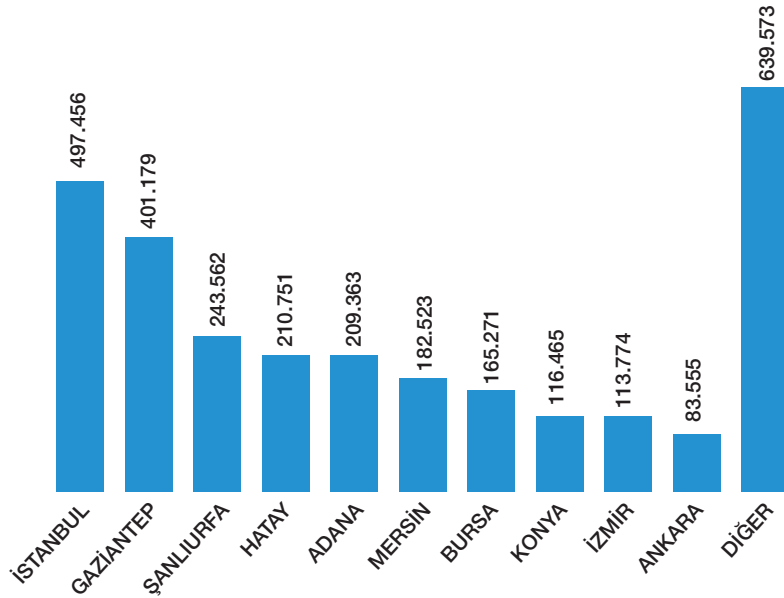
İl	Kocaeli	Türkiye
Kadın	655	33,449
Erkek	7,502	107,031
Toplam	8,157	140,480

Bu veriler, 2023 yılı itibarıyla Kocaeli ve Türkiye genelinde yabancılar verilen çalışma izni sayılarını göstermektedir. Verilere göre, Kocaeli’de toplam 8.157 yabancıya çalışma izni verilmiştir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, Kocaeli’de çalışma izni alan yabancıların büyük çoğunluğunu 7.502 kişi ile erkekler oluştururken, kadınlara verilen izin sayısı yalnızca 655 olarak kaydedilmiştir (Tablo 42).

2.4. Göç İdaresi Başkanlığı Verileri

Türkiye'deki göç hareketleri, ikamet izniyle yaşayan yabancılar ve geçici koruma altındaki göçmenler açısından farklı dinamikler sergilemektedir. 27 Şubat 2025 itibarıyla Türkiye genelinde 1.065.902 yabancı, ikamet izni ile ülkede yaşamını sürdürmektedir. İller bazında dağılım incelendiğinde, Kocaeli 13.678 yabancı nüfus ile orta sıralarda yer almakta, ancak yine de önemli bir göç alan şehir olarak öne çıkmaktadır.

Grafik 5. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı

*30.01.2025 tarihi itibarıyla

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Tablo 43. İkamet izni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla

İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı	İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı
1	İstanbul	532.352	42	Kahramanmaraş	1.675
2	Antalya	105.377	43	Şanlıurfa	1.671
3	Ankara	69.667	44	Kırşehir	1.621
4	Bursa	48.169	45	Yozgat	1.589
5	Mersin	44.401	46	Bartın	1.582
6	İzmir	27.913	47	Kastamonu	1.536
7	Muğla	19.886	48	Burdur	1.521
8	Yalova	17.016	49	Çankırı	1.397
9	Sakarya	15.577	50	Ordu	1.369
10	Kocaeli	13.878	51	Cümüşhane	1.320
11	Gaziantep	9.816	52	Nevşehir	1.310
12	Aydın	9.635	53	Elazığ	1.279
13	Konya	9.481	54	Diyarbakır	1.229
14	Samsun	8.705	55	Van	1.187
15	Karabük	7.886	56	Malatya	1.152
16	Eskişehir	7.451	57	Rize	967
17	Tekirdağ	6.834	58	Niğde	959
18	Edirne	6.670	59	Mardin	957
19	Kayseri	6.257	60	Erzincan	788
20	Trabzon	6.046	61	Kars	721
21	Balıkesir	5.884	62	Karaman	708
22	Kütahya	5.312	63	Osmaniye	692
23	Adana	4.914	64	Kilis	673
24	Bolu	4.729	65	Kırıkkale	666
25	Denizli	3.999	66	Iğdır	597
26	Kırklareli	3.661	67	Şırnak	591
27	Çanakkale	3.623	68	Amasya	557
28	Tokat	2.984	69	Hakkari	555
29	Manisa	2.864	70	Adıyaman	485
30	Afyonkarahisar	2.803	71	Batman	458
31	Hatay	2.802	72	Bitlis	458
32	Isparta	2.764	73	Ağrı	450
33	Sivas	2.616	74	Bayburt	441
34	Düzce	2.163	75	Artvin	358
35	Aksaray	2.109	76	Sinop	342
36	Uşak	2.093	77	Siirt	335
37	Çorum	2.020	78	Bingöl	316
38	Erzurum	1.984	79	Ardahan	254
39	Giresun	1.919	80	Muş	117
40	Bilecik	1.843	81	Tunceli	54
41	Zonguldak	1.816			

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

27 Şubat 2025 itibarıyla Türkiye’de ikamet izni ile bulunan yabancı nüfusun illere göre dağılımını incelendiğinde (Tablo 43), Kocaeli’nin büyük ölçekli göç alan metropoller arasında bulunduğu ve ekonomik, sosyal ve coğrafi faktörler nedeniyle belirli bir yabancı nüfusu (13.878) barındırdığı görülmektedir. Özellikle ticaret, sanayi ve hizmet sektörlerinde iş imkanlarının varlığı, şehri yabancılar için cazip bir yaşam ve çalışma alanı haline getirebilmektedir.

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Tablo 44. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
1	İstanbul	491.026	15.701.602	16.192.628	3,90%
2	Gaziantep	394.900	2.193.683	2.588.263	15,26%
3	Şanlıurfa	242.021	2.237.785	2.479.766	9,76%
4	Adana	207.333	2.200.484	2.487.817	8,33%
5	Hatay	204.067	1.562.185	1.766.252	11,55%
6	Mersin	178.783	1.954.279	2.133.062	8,81%
7	Bursa	162.928	3.238.618	3.401.546	4,79%
8	Konya	115.360	2.330.028	2.445.384	4,97%
9	İzmir	112.503	4.493.242	4.605.745	2,44%
10	Kahramanmaraş	80.123	1.134.105	1.214.228	6,60%
11	Kayseri	75.212	1.452.458	1.527.670	4,92%
12	Kilis	61.306	156.738	218.045	28,12%
13	Kocaeli	49.058	2.130.006	2.179.064	2,25%
14	Mardin	45.530	1.145.911	1.191.441	4,00%
15	Osmaniye	35.603	361.062	596.668	5,97%
16	Malatya	26.508	750.491	776.995	3,41%
17	Ankara	22.147	5.864.049	5.946.196	1,38%
18	Diyarbakır	21.477	1.833.684	1.885.161	1,16%
19	Adıyaman	20.083	611.037	631.120	3,18%
20	Sakarya	14.370	1.110.735	1.125.105	1,28%
21	Manisa	12.660	1.475.353	1.488.013	0,85%
22	Denizli	12.617	1.061.371	1.073.988	1,19%
23	Batman	11.991	654.528	665.719	1,83%
24	Tekirdağ	11.086	1.167.162	1.198.208	0,90%
25	Elâzığ	10.331	601.981	612.272	1,68%
26	Muğla	9.948	1.083.867	1.092.815	0,91%
27	Afyonkarahisar	8.798	750.393	758.991	1,16%
28	Aydın	7.971	1.165.943	1.173.914	0,68%
29	Samsun	7.787	1.382.376	1.390.563	0,56%
30	Burdur	7.780	775.826	783.606	2,70%
31	Eskişehir	6.723	921.630	928.353	0,72%
32	Antalya	6.710	2.722.108	2.728.853	0,25%
33	Isparta	6.098	446.409	453.402	1,54%
34	Niğde	4.788	372.708	377.496	1,27%
35	Yozgat	4.613	413.161	417.774	1,10%
36	Balıkesir	3.975	1.276.096	1.280.071	0,31%
37	Kütahya	3.940	571.078	572.072	0,70%
38	Trabzon	3.444	822.270	825.714	0,42%
39	Çorum	3.330	521.335	524.665	0,63%
40	Yalova	3.268	307.882	311.150	1,05%
41	Çanakkale	3.263	568.966	572.229	0,57%
42	Siirt	3.139	336.453	339.592	0,92%
43	Bolu	3.134	326.408	329.743	1,01%
44	Uşak	2.868	375.310	378.178	0,76%

Tablo 44. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı (Tablonun Devamı)

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
45	Aksaray	2.847	439.474	442.321	0,64%
46	Sivas	2.768	637.007	639.775	0,43%
47	Nevşehir	1.971	317.952	319.923	0,36%
48	Şirnak	1.922	570.826	572.748	0,38%
49	Bingöl	1.711	283.278	284.447	0,41%
50	Kırıkkale	1.618	283.053	284.671	0,57%
51	Muş	1.351	392.301	393.652	0,34%
52	Tokat	1.341	612.674	613.998	0,22%
53	Kırşehir	1.308	244.546	245.850	0,53%
54	Van	1.287	1.118.087	1.119.374	0,11%
55	Düzce	1.231	412.344	413.585	0,30%
56	Amasya	1.117	342.378	343.495	0,33%
57	Karabük	1.087	250.478	251.565	0,43%
58	Kastamonu	1.080	381.991	383.071	0,28%
59	Bitlis	1.042	359.808	360.850	0,29%
60	Bilecik	908	228.495	229.403	0,40%
61	Karaman	798	262.791	263.509	0,30%
62	Erzurum	775	745.005	745.780	0,10%
63	Kırklareli	638	379.081	379.669	0,17%
64	Çankırı	535	199.981	200.516	0,27%
65	Edirne	476	421.247	421.723	0,11%
66	Zonguldak	385	586.802	587.387	0,10%
67	Ordu	377	770.711	771.088	0,05%
68	Giresun	317	455.622	456.238	0,07%
69	Bartın	244	206.715	206.959	0,12%
70	Sinop	201	226.957	227.158	0,05%
71	Kars	159	272.300	272.459	0,06%
72	Rize	131	346.797	348.108	0,30%
73	Ardahan	99	91.354	91.453	0,11%
74	Gümüşhane	96	142.617	142.713	0,07%
75	Bayburt	81	83.676	83.707	0,10%
76	Iğdır	78	206.857	206.935	0,04%
77	Artvin	65	169.200	169.345	0,08%
78	Tunceli	42	86.612	86.654	0,05%
79	Ağrı	23	499.801	500.624	0,16%
80	Erzincan	12	241.238	241.351	0,01%
81	Hakkari	7	282.191	282.198	0,00%

Bu veriler 30 Ocak 2025 tarihi itibarıyla Türkiye’de GKSS’lerin illere göre dağılımını göstermektedir (Tablo 44). Kocaeli’de 49.058 Suriyeli geçici koruma kapsamında bulunmakta olup, bu sayı Türkiye genelindeki toplam 3.201.876 GKSS nüfusun yaklaşık %1,6’sına denk

gelmektedir. Bu veriler, Kocaeli'nin Türkiye genelinde en fazla GKSS barındıran şehirlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır.

Kocaeli'de GKSS nüfusun toplam il nüfusuna oranı yaklaşık %2,25 seviyesindedir. Bu durum, göçmen nüfusun şehirde demografik yapıyı önemli ölçüde etkilemese de barınma, istihdam ve eğitim alanlarında sürdürülebilir çözümler geliştirilmesi hem yerel halkın uyumu hem de GKSS'lerin sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonu açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu bölümde, Kocaeli'nin demografik, sosyo-ekonomik ve sektörel yapısına ilişkin resmi istatistikler ve ikincil veri analizleri değerlendirilmiştir. Elde edilen bu bulguların desteklenmesi adına, bir sonraki bölümde gerçekleştirilen anket çalışmasının sonuçları incelenecektir.

2.5. İkincil Verilerin Analizinde Öne Çıkan Bulgular

Nüfus ve Demografik Yapı

- 2023 itibarıyla Kocaeli'nin toplam nüfusu 2.102.907 kişidir. Bu sayı, 2022 yılına göre %1,14 oranında artış göstermiştir.
- Nüfus yoğunluğu km² başına 582 kişi olup, Türkiye ortalaması olan 111'in oldukça üzerindedir. Bu durum, sanayi ve ticaret odaklı kentleşmenin etkilerini yansıtmaktadır.
- Ortanca yaş 33,6'dır ve Türkiye ortalaması olan 34'e oldukça yakındır.
- Cinsiyet dağılımında erkek nüfusu (1.061.291), kadın nüfusundan (1.041.616) fazladır.
- Demografik yapı itibarıyla Kocaeli, genç ve çalışabilir nüfus oranı bakımından Türkiye ortalamasına göre avantajlı bir konumdadır.

İş gücü ve İstihdam Verileri

- Kocaeli'nin işsizlik oranı %9,1 olup, Türkiye ortalaması (%9,4) ile kıyaslandığında daha düşüktür.
- İş gücüne katılım oranı %58,6 ile Türkiye genelindeki %53,3'lük ortalamanın üzerindedir.
- İstihdam oranı %53,3 olup, çalışan nüfusun büyük kısmı özel sektörde yer almaktadır.
- İŞKUR verilerine göre Kocaeli'de 128.647 açık iş pozisyonu bulunmaktadır. En fazla talep gören sektörler; imalat, lojistik ve taşımacılık ile hizmet sektörüdür.

İş gücü Piyasasının Dinamikleri

- 2023 yılı itibarıyla 50.319 kişi İŞKUR aracılığıyla istihdama kazandırılmıştır. Bu kişilerin %67'si erkek, %33'ü ise kadındır.
- İşsizlik ödeneği almaya hak kazanan bireylerin büyük kısmı 25-34 yaş aralığında yer almakta; bu yaş grubundaki bireylerin iş bulma sürecinde en fazla zorlukla karşılaştığı gözlemlenmektedir.
- Kadınların iş gücüne katılım oranı erkeklere kıyasla daha düşüktür. Benzer şekilde, işe yerleştirilme oranlarında da kadınlar erkeklerin gerisinde kalmaktadır.

Göç Hareketleri ve Sosyal Güvenlik

- Kocaeli 2023 yılında net göç alan şehirlerden biridir. 92.564 kişi şehre göç ederken, 81.219 kişi şehirden ayrılmıştır. Bu verilere göre net göç hızı %5,4 olarak hesaplanmıştır.
- Sanayi bölgelerine yönelik iş ve yaşam odaklı göç hareketleri, bu net göç hızının başlıca nedenidir.
- Sosyal güvenlik sistemine kayıtlı kişi sayısı 2.090.959'dur.
- Aktif sigortalı çalışan sayısı 786.103'tür ve bu çalışanların büyük çoğunluğu özel sektörde istihdam edilmektedir.

III. BÖLÜM

III. BÖLÜM

3. ANKET ÇALIŞMASI ANALİZİ VE BULGULAR

3.1. Demografik Veriler

Bu araştırma, Kocaeli’de toplam 57 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Yaş dağılımına bakıldığında en büyük grup 35-44 yaş arasındadır. Eğitim düzeyi açısından en yaygın derece lisans mezuniyetidir, bunu yüksek lisans takip etmektedir. Kurumdaki çalışma süresi bakımından 2-5 yıl arasında çalışanlar en büyük grubu oluştururken, 11-15 yıl arası çalışanlar da önemli bir paya sahiptir. Çalıştıkları kurumlar arasında en büyük grup kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmaktadır. Pozisyon açısından ise yöneticiler ve danışmanlar öne çıkmaktadır.

Tablo 45. Kocaeli İli Katılımcılarının Demografik Analizi

Demografik Bilgiler	Göstergeler	n	%
Cinsiyet	Kadın	33	57,9
	Erkek	22	38,6
Yaş	25-34	18	31,6
	35-44	20	35,1
	45-54	13	22,8
	55 yaş ve üzeri	4	7,0
Eğitim Durumu	Lise	5	8,8
	Ön lisans	1	1,8
	Lisans	29	50,9
	Yüksek Lisans	20	35,1
Kurumundaki Çalışma Süresi	0-1 yıl	1	1,8
	2-5 yıl	20	35,1
	6-10 yıl	11	19,3
	11-15 yıl	18	31,6
	16 yıl ve üzeri	5	8,8

Tablo 45. Kocaeli İli Katılımcılarının Demografik Analizi (Tablonun Devamı)

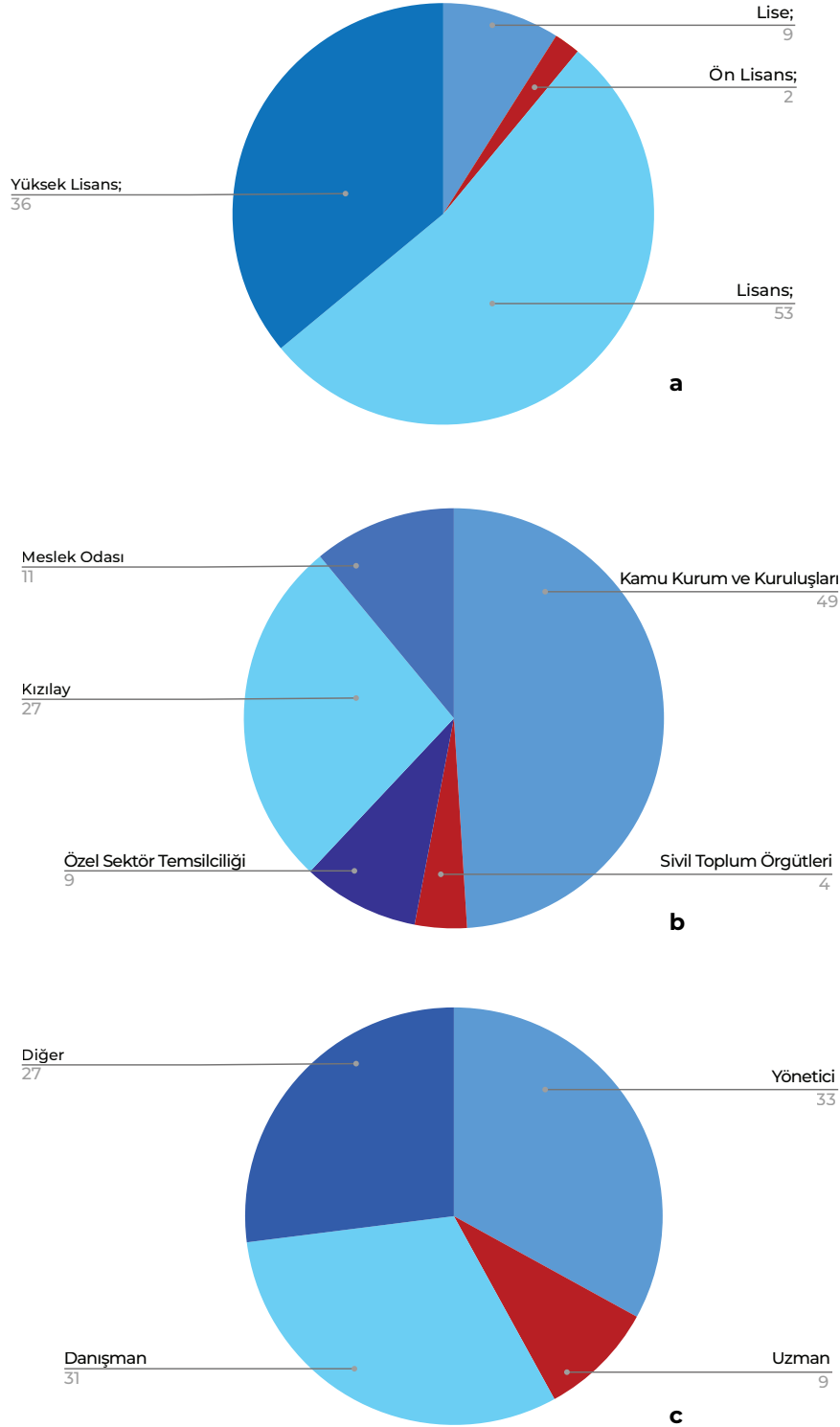
Demografik Bilgiler	Göstergeler	n	%
Çalıştığı Kurumu	Kamu Kurum ve Kuruluşları	27	47,4
	Sivil Toplum Örgütleri	2	3,5
	Özel Sektör Temsilciliği	5	8,8
	Kızılay	15	26,3
	Meslek Odası	6	10,5
Pozisyon	Yönetici	18	31,6
	Uzman	5	8,8
	Danışman	17	29,8
	Diğer	15	26,3

Not= 2 katılımcı cevap vermemiştir.

Bu araştırma, Kocaeli’de toplam 57 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Yaş dağılımına bakıldığında en büyük grup 35-44 yaş arasındadır. Eğitim düzeyi açısından en yaygın derece lisans mezuniyetidir, bunu yüksek lisans takip etmektedir.

Şekil 3. Kocaeli Katılımcılarının Eğitim Durumu (a), Çalıştığı Kurum (b) ve Pozisyonlarına (c) Ait Oranlar

3.2. İş Gücü Piyasası Analizi

Kocaeli'deki iş gücü piyasasına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizdeki iş gücü piyasasının mevcut durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?”** ve **“İlinizde istihdamın azalması veya durgunlaşmasının nedenlerine katılım düzeyiniz nedir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.”

Katılımcıların büyük bir kısmı ilin iş gücü piyasasında belirli sektörlerde nitelikli iş gücüne olan talebin arttığını belirtmiştir (Tablo 46). Ekonomik zorluklar nedeniyle iş fırsatlarının azaldığını düşünenler de önemli bir orana sahiptir (%19,3).

Tablo 46. Kocaeli İş Gücü Piyasasının Mevcut Durumu Gözlemi

Soru: İlinizdeki iş gücü piyasasının mevcut durumunu nasıl gözlemliyorsunuz?		
Değerlendirmeler	n	%
İş fırsatları ve iş arayanlar arasında bir denge bulunuyor	8	14,0
Belirli sektörlerde nitelikli iş gücüne olan talep artmış durumdadır.	24	42,1
Ekonomik zorluklar nedeniyle iş fırsatları azalmış durumdadır	11	19,3
Yeni iş taleplerinin olduğu ve bazı sektörlerin gelişim sürecinde olduğu bir geçiş dönemi yaşanmaktadır.	8	14,0
Değerlendirmek için yeterli bilgiye sahip değilim	1	1,8
Toplam	56	100
Not= 5 katılımcı cevap vermemiştir.		

Katılımcılar, mesleki eğitim ve kapasite geliştirme olanaklarının azalmasını, istihdamın durgunlaşmasının en önemli nedeni olarak görmektedir (Tablo 47). Bunun yanında, işlerin başka bölgelere veya ülkelere kaydırılması ve yaşlanan iş gücünün yerine yenilerinin gelmemesi de öne çıkan faktörlerdir. Otomasyon ve teknolojik gelişmeler, altyapı eksikliği ve yerel yetenek arzını aşan talep de istihdamı olumsuz etkileyen diğer unsurlar arasında yer almaktadır. Mal ve hizmetlere yönelik piyasa talebindeki düşüş belirli bir etkiye sahipken, daha yeşil ve sürdürülebilir endüstrilere geçiş istihdam azalmasında daha az önemli bir faktör olarak görülmektedir.

Tablo 47. Kocaeli İstihdamın Azalması Veya Durgunlaşması Nedenleri

Soru: Aşağıdakilerin ilinizdeki istihdamın azalmasının veya durgunlaşmasının nedenleri olduğuna ne ölçüde katılıyorsunuz?										
Nedenler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
İfadeler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Otomasyona yol açan teknolojik gelişmeler	-	-	13	22,8	19	33,3	17	29,8	6	10,5
İşlerin başka bölgelere veya ülkelere kaydırılması veya dış kaynak kullanımı	-	-	6	10,5	26	45,6	18	31,6	5	8,8
Mal veya hizmetlere yönelik piyasa talebinde düşüş	7	12,3	12	21,1	20	35,1	10	17,5	6	10,5
Daha yeşil ve daha sürdürülebilir endüstrilere geçiş	3	5,3	26	45,6	14	24,6	5	8,8	7	12,3
Altyapının eskimesi veya sektörde yenilik eksikliği	1	1,8	10	17,5	20	35,1	16	28,1	8	14,0
Yaşlanan ve yerine yenileri gelmeyen iş gücü	-	-	9	15,8	20	35,1	8	14,0	18	31,6
Yerel yetenek arzını aşan yüksek talep	2	3,5	9	15,8	15	26,3	12	21,1	15	26,3
Mesleki eğitim/ kapasite geliştirme olanaklarının azalması	2	3,5	8	14,0	6	10,5	16	28,1	23	40,4

Not= 7. maddede 4 kişi cevap vermemiştir, diğer maddelere ise 2 kişi cevap vermemiştir.

3.3. İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı

Kocaeli'deki işgücü talebi ve nitelikli personel açığına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizde yüksek talep gören sektörlerde iş gücü talebini etkileyen aşağıdaki faktörlerin önem derecesini nasıl değerlendirirsiniz?”**, **“İlinizde şu anda hangi sektörlerde nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı yaşıyor?”**, **“Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki vasıflı iş gücü açığının nedenleri olduğuna ne kadar katılıyorsunuz?”**, **“İlinizde aşağıdaki sektörlerde ne ölçüde beceri ve yetenek açığı olduğunu düşünüyorsunuz?”**, ve **“Aşağıdaki girişimlerin ilinizdeki yetenek ve beceri açığını kapatmada ne kadar etkili olacağını düşünüyorsunuz?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılar, ilin yüksek talep gören sektörlerinde iş gücü talebini etkileyen en önemli faktörler arasında teknolojik entegrasyonun artması, bölgesel ekonomik büyüme ve yeni sektörlerin oluşmasını vurgulamaktadır (Tablo 48). Ayrıca, teşvikler ve nitelikli profesyonellere yönelik artan talep de iş gücü talebini şekillendiren önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bu bulgular, iş gücü talebini yönlendiren başlıca etmenlerin ekonomiye, teknolojiye ve uzmanlaşmış iş gücüne dayalı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 48. Kocaeli Yüksek Talep Gören Sektörlerde İş Gücü Talebini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecesi

Soru: İlinizde yüksek talep gören sektörlerde iş gücü talebini etkileyen aşağıdaki faktörlerin önem derecesini nasıl değerlendirirsiniz?										
Faktörler	Çok Önemsiz		Önemsiz		Orta derecede önemli		Önemli		Çok önemli	
Değerlendirmeler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölgesel ekonomik büyüme	-	-	4	7,0	10	17,5	28	49,1	15	26,3
İşletmelerde teknolojik entegrasyonunun artması	-	-	1	1,8	4	7,0	21	36,8	28	49,1
İş gücü talebini arttıran yeni sektörler oluşması	1	1,8	-	-	9	15,8	19	33,3	24	42,1
Teşvikler	-	-	7	12,3	5	8,8	21	36,8	24	42,1
Nitelikli profesyonellere yönelik artan talep	-	-	-	-	16	28,1	23	40,4	16	28,1
Kentleşme ve altyapı projeleri	-	-	4	7,0	15	26,3	29	50,9	9	15,8
Tüketici davranışlarındaki veya pazar ihtiyaçlarındaki değişiklikler	-	-	-	-	20	35,1	21	36,8	16	28,1
Not= *2., 3., ve 5. maddeler için sırasıyla 3, 4, ve 2 eksik yanıt bulunmaktadır.										

Katılımcılar, Kocaeli’de nitelikli iş gücü arzında en fazla sıkıntının **“İmalat,” “Ulaştırma ve Depolama” ve “Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık” ve “mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler”** sektörlerinde yaşandığını belirtmiştir (Tablo 49).

Tablo 49. Kocaeli Nitelikli İş Gücü Arzında Sıkıntı Yaşanan Sektörler

Soru: İlinizde şu anda hangi sektörlerde nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı yaşıyor?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	21
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	14
[3] İmalat	38
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım.	12
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	14
[6] İnşaat	19
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	12
[8] Ulaştırma ve Depolama.	24
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	10
[10] Bilgi ve iletişim.	10
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	1
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	21
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2
[14] Eğitim.	5
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	5
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	6
Notlar = Katılımcılar Kocaeli’de nitelikli iş gücü arzında sıkıntı yaşanan sektörleri 1’den fazla işaretlemişlerdir.	

Katılımcılara göre, Kocaeli’deki vasıflı iş gücü açığının en önemli nedenleri arasında düşük ücretler veya kötü çalışma koşulları ve yerel yetenek arzını aşan yüksek talep öne çıkmaktadır. Ayrıca, yaşanan iş gücü ve yerine yenilerinin gelmemesi ve ilgili eğitim veya öğretim programlarının eksikliği de önemli faktörler olarak belirtilmiştir. Sonuç olarak, katılımcılar vasıflı iş gücü açığının temelinde ekonomik, eğitimsel ve demografik faktörlerin yattığını düşünmektedir (Tablo 50).

Tablo 50. Kocaeli Nitelikli İş Gücü Açığının Nedenleri

Soru: Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki vasıflı iş gücü açığının nedenleri olduğuna ne kadar katılıyorsunuz?										
Nedenler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İlgili eğitim veya öğretim programlarının eksikliği	2	3,5	12	21,1	13	22,8	13	22,8	15	26,3
Vasıflı iş gücünün diğer bölgelere veya ülkelere göçü	3	5,3	10	17,5	16	28,1	19	33,3	9	15,8
İş fırsatları hakkında sınırlı farkındalık	-	-	6	10,5	12	21,1	29	50,9	5	8,8
Hızlı teknolojik ilerlemeler	-	-	10	17,5	15	26,3	23	40,4	7	12,3
Düşük ücretler veya kötü çalışma koşulları	5	8,8	1	1,8	12	21,1	13	22,8	26	45,6
Yaşlanan ve yerine yenileri gelmeyen iş gücü	2	3,5	7	12,3	15	26,3	9	15,8	22	38,6
Yerel yetenek arzını aşan yüksek talep	1	1,8	6	10,5	14	24,6	8	14,0	24	42,1
Not=1, 4 ve 6. maddelerde 2; 3. Maddede 5; 7. Maddede 4 katılımcı cevap vermemiştir.										

Katılımcılara göre, Kocaeli'deki beceri ve yetenek açığı sektörler göre önemli farklılıklar göstermektedir (Tablo 51). En belirgin beceri açığı imalat sektöründe yaşanmaktadır; katılımcıların büyük bir kısmı bu sektörde önemli ölçüde beceri açığı olduğunu belirtmiştir. Toptan ve perakende ticaret sektörü de benzer şekilde, önemli bir beceri açığı ile öne çıkmaktadır. Ayrıca, inşaat ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörlerinde de orta veya yüksek düzeyde beceri açığı olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan, madencilik ve taş ocakçılığı ile kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor gibi sektörlerde beceri açığının daha sınırlı olduğu görülmektedir. Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründe ise beceri açığı daha çok orta ve düşük düzeyde olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak, katılımcılar özellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde orta ve yüksek düzeyde beceri açığı olduğunu düşünmektedir. Bu durum, bu sektörlerde eğitim, yetenek geliştirme ve istihdam politikalarına yönelik acil ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Katılımcılara göre, Kocaeli'deki vasıflı iş gücü açığının en önemli nedenleri arasında düşük ücretler veya kötü çalışma koşulları ve yerel yetenek arzını aşan yüksek talep öne çıkmaktadır.

Tablo 51. Kocaeli’de Sektörel Beceri ve Yetenek Açığı

Soru: İlinizde aşağıdaki sektörlerde ne ölçüde beceri ve yetenek açığı olduğunu düşünüyorsunuz?								
Sektörler*	Yok		Oldukça az		Orta düzeyde		Çok fazla	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	10	17,5	11	19,3	25	43,9	7	12,3
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	11	19,3	9	15,8	28	49,1	2	3,5
[3] İmalat	2	3,5	2	3,5	21	36,8	30	52,6
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım.	6	10,5	1	1,8	31	54,4	14	24,6
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	6	10,5	5	8,8	31	54,4	11	19,3
[6] İnşaat	2	3,5	6	10,5	33	57,9	13	22,8
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	2	3,5	4	7,0	30	52,6	16	28,1
[8] Ulaştırma ve Depolama.	5	8,8	9	15,8	26	45,6	12	21,1
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	9	15,8	6	10,5	32	56,1	5	8,8
[10] Bilgi ve iletişim.	6	10,5	9	15,8	26	45,6	11	19,3
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	6	10,5	12	21,1	26	45,6	6	10,5
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	3	5,3	8	14,0	27	47,4	13	22,8
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6	10,5	10	17,5	28	49,1	6	10,5
[14] Eğitim.	6	10,5	8	14,0	30	52,6	6	10,5
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	9	15,8	13	22,8	25	43,9	3	5,3
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	8	14,0	9	15,8	30	52,6	7	12,3
Not=*Yukarıda verilen tüm sektörler için cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.								

Katılımcılara göre, Kocaeli’deki yetenek ve beceri açığını kapatmada en etkili girişimler arasında işletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliği ve sektöre özgü eğitim programları öne çıkmaktadır (Tablo 52). Bu iki girişim, katılımcıların büyük bir kısmı tarafından etkili veya çok etkili olarak değerlendirilmiştir. Okullarda gelişmiş kariyer danışmanlığı ve rehberliği de önemli bir girişim olarak görülmekle birlikte, diğer iki girişime kıyasla biraz daha düşük bir etki düzeyine sahip olduğu düşünülmektedir. Genel olarak, katılımcılar sektörel ihtiyaçlara uygun eğitim programları ve iş dünyası-eğitim kurumları iş birliğinin, yetenek ve beceri açığını kapatmada kilit rol oynayacağına inanmaktadır.

Tablo 52. Kocaeli’de Girişimlerin Yetenek ve Beceri Açığını Kapatmadaki Etkisi

Soru: Aşağıdaki girişimlerin ilinizdeki yetenek ve beceri açığını kapatmada ne kadar etkili olacağını düşünüyorsunuz?										
Girişimler	Çok etkisiz		Etkisiz		Orta derecede etkili		Etkili		Çok etkili	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Faktörler										
Sektöre özgü eğitim programları	-	-	-	-	13	22,8	26	45,6	16	28,1
İşletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliği	-	-	-	-	9	15,8	25	43,9	23	40,4
Okullarda gelişmiş kariyer danışmanlığı ve rehberliği	-	-	-	-	18	31,6	19	33,3	18	31,6
Not=1 ve 3. Maddelere 2 katılımcı cevap vermemiştir.										

3.4. Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı

Kocaeli’deki göçmen işçiler ve engelli bireylerin istihdamına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Kurumunuzda veya ilinizde göçmen işçi istihdamına ilişkin genel algınız nedir?”, “Aşağıdaki faktörler ilinizdeki göçmen işçi istihdamına ilişkin kararları ne ölçüde etkiliyor?”, “Göçmen işçi çalıştırmanın ilinizdeki kurumlarda aşağıdaki faktörler üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Göçmen işçi istihdamında karşılaşılan aşağıdaki zorlukları, ilinizdeki kurumların ne ölçüde yaşadığını değerlendiriniz.”, “İlinizdeki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algınız nedir?”, “Engelli çalışanların ilinizdeki kurumların aşağıdaki yönleri üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?” “Sizce, işe alım sürecinin hangi aşaması kurumlarda göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluğu oluşturuyor?” ve “İlinizdeki kurumların göçmen işçileri işe almada karşılaşılan zorlukları ele almak için belirli politikaları veya stratejilerinin varlığına ilişkin görüşünüz nedir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara göre, Kocaeli’de göçmen işçi istihdamına ilişkin genel algı büyük ölçüde olumlu yöndedir (Tablo 53). Katılımcıların yarısından fazlası (%50,9) bu konuda olumlu bir algıya sahip olduğunu belirtirken, %26,3’ü ise ne olumlu ne de olumsuz bir tutum sergilemiştir. Olumsuz algıya sahip olanların oranı ise %15,8 olarak kaydedilmiştir. Genel olarak, göçmen işçi istihdamına yönelik algıların ağırlıklı olarak olumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 53. Kocaeli'deki Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Genel Algı

Soru: Kurumunuzda veya ilinizde göçmen işçi istihdamına ilişkin genel algınız nedir?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	2	3,5
Olumlu	29	50,9
Ne olumlu ne olumsuz	15	26,3
Olumsuz	9	15,8
Çok olumsuz	2	3,5

Katılımcılara göre, ildeki göçmen işçi istihdamına ilişkin kararları en çok etkileyen faktörler arasında daha düşük iş gücü maliyetleri ve boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı öne çıkmaktadır. Bu iki faktör, katılımcıların büyük bir kısmı tarafından etkili veya çok etkili olarak değerlendirilmiştir. Yerelde bulunmayan becerilerin mevcudiyeti de önemli bir etken olarak görülmektedir (Tablo 54). Genel olarak, ekonomik ve pratik faktörler (düşük maliyetler ve hızlı istihdam) göçmen işçi istihdamı kararlarında daha belirleyici bir rol oynarken, kültürel ve sosyal faktörler daha az etkili olarak algılanmaktadır.

Tablo 54. Kocaeli'de Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Kararları Etkileyen Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörler ilinizdeki göçmen işçi istihdamına ilişkin kararları ne ölçüde etkiliyor?										
İşçi İstihdamı Kararları	Hiç etkili değil		Etkili değil		Orta derecede etkili		Etkili		Çok etkili	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yerelde bulunmayan becerilerin mevcudiyeti	3	5,3	5	8,8	20	35,1	21	36,8	8	14,0
Daha düşük iş gücü maliyetleri	-	-	1	1,8	14	24,6	31	54,4	11	19,3
Yüksek iş ahlakı ve güvenilirlik	10	17,5	15	26,3	17	29,8	6	10,5	9	15,8
Çalışma programlarında esneklik	6	10,5	13	22,8	25	43,9	13	22,8	-	-
Çeşitlilik ve kapsayıcılık girişimleri	3	5,3	16	28,1	19	33,3	18	31,6	1	1,8
Boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı	-	-	2	3,5	10	17,5	27	47,4	18	31,6
Kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler	1	1,8	13	22,8	17	29,8	19	33,3	7	12,3

Katılımcılara göre, göçmen işçi çalıştırmanın ildeki kurumlar üzerindeki etkisi genellikle nötr veya olumlu olarak değerlendirilmektedir (Tablo 55). Takım dinamikleri ve işbirliği ile işyeri kültürü faktörlerinde katılımcıların büyük bir kısmı (sırasıyla %61,4 ve %45,6) bu durumun ne olumlu ne de olumsuz bir etki yarattığını düşünmektedir. Ancak, üretkenlik seviyeleri açısından göçmen işçi istihdamının daha çok olumlu bir etkiye sahip olduğu (%36,8 olumlu ve %5,3 çok olumlu) belirtilmiştir. Yenilikçilik ve yaratıcılık konusunda ise katılımcıların çoğunluğu (%56,1) nötr bir tutum sergilerken, olumlu etki olduğunu düşünenlerin oranı (%15,8) olumsuz etki olduğunu düşünenlerden (%14,0) biraz daha yüksektir. Genel olarak, göçmen işçi istihdamının özellikle üretkenlik üzerinde olumlu bir etkisi olduğu düşünülürken, diğer faktörlerde ise belirgin bir olumsuz etki gözlemlenmemiştir. Katılımcılar, bu durumun işyeri dinamikleri ve kültürü üzerinde genellikle nötr bir etki yarattığına inanmaktadır.

Tablo 55. Kocaeli’de Göçmen İşçi Çalıştırmanın Kurumlardaki Etkisi

Soru: Göçmen işçi çalıştırmanın ilinizdeki kurumlarda aşağıdaki faktörler üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
Faktörler	Çok Olumsuz		Olumsuz		Ne olumlu ne olumsuz		Olumlu		Çok olumlu	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Takım dinamikleri ve işbirliği	1	1,8	11	19,3	35	61,4	6	10,5	2	3,5
Üretkenlik seviyeleri	1	1,8	1	1,8	27	47,4	21	36,8	3	5,3
Yenilikçilik ve yaratıcılık	1	1,8	8	14,0	32	56,1	9	15,8	3	5,3
İşyeri kültürü	6	10,5	11	19,3	26	45,6	6	10,5	4	7,0
Not=1. maddeye 2; 2, 3 ve 4. maddeye ise 4 katılımcı cevap vermemiştir.										

Katılımcılara göre, ildeki kurumların göçmen işçi istihdamında en çok karşılaştığı zorluklar arasında yerel personel ile işyeri entegrasyonu, Kültürel adaptasyon sorunları ve dil veya iletişim engelleri öne çıkmaktadır (Tablo 56). Genel olarak, göçmen işçi istihdamında en büyük zorlukların entegrasyon, dil engelleri ve kültürel adaptasyon alanlarında yaşandığı, buna karşılık boş pozisyonları doldurma konusunda daha az zorluk çekildiği söylenebilir.

Tablo 56. Kocaeli’de Göçmen İşçi Çalıştıran Kurumların Yaşadığı Zorluklar

Soru: Göçmen işçi istihdamında karşılaşılan aşağıdaki zorlukları, ilinizdeki kurumların ne ölçüde yaşadığını değerlendiriniz.										
Faktörler	Hiç zorluk yaşamıyor		Çok az zorluk yaşıyor		Orta derecede zorluk yaşıyor		Fazla zorluk yaşıyor		Tamamiyle zorluk yaşıyor	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Dil veya iletişim engelleri ¹	-	-	11	19,3	29	50,9	9	15,8	4	7,0
Kültürel adaptasyon sorunları ²	-	-	7	12,3	26	45,6	12	21,1	8	14,0
Yasal veya düzenleyici uyumluluk ³	-	-	14	24,6	19	33,3	18	31,6	4	7,0
İşe alma veya eğitim ile ilgili maliyetler ⁴	3	5,3	20	35,1	20	35,1	8	14,0	2	3,5
Yerel personel ile işyeri entegrasyonu ⁵	-	-	7	12,3	18	31,6	27	47,4	3	5,3
Boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı ⁶	12	21,1	18	31,6	15	26,3	7	12,3	1	1,8
Kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler ⁷	-	-	14	24,6	23	40,4	13	22,8	3	5,3
Not=Yukarıda verilen tüm faktörler için cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.										

Katılımcılara göre, göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluk yasal mevzuat (%29,8) ve işe alma ve eğitime (%28,1) ile işyeri kültürüne entegre etme (%28,1) aşamalarında yaşanmaktadır (Tablo 57). Bu üç aşama, neredeyse eşit oranda zorluk olarak görülmektedir. Nitelikli adayları belirleme ve çekme ise daha az bir zorluk olarak değerlendirilmiştir (%14,0). Genel olarak, göçmen işçi istihdamında en büyük engellerin yasal süreçler, eğitim ve entegrasyon aşamalarında ortaya çıktığı söylenebilir.

Tablo 57. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecindeki Zorluklar

Soru: Sizce, işe alım sürecinin hangi aşaması kurumlarda göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluğu oluşturuyor?		
Cevaplar	n	%
Nitelikli adayları belirleme ve çekme	8	14,0
Yasal mevzuat	17	29,8
İşe alma ve eğitime	16	28,1
Onları işyeri kültürüne entegre etme	16	28,1

Katılımcılar, ildeki kurumların göçmen işçileri işe almada karşılaştıkları zorlukları ele almak için genellikle sınırlı politikalara sahip olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 58). Çoğunlukla, belirli bir politika olmadığını ya da mevcut politikaların oldukça sınırlı olduğunu ifade eden katılımcıların oranı yüksek olmuştur

Tablo 58. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecine Yönelik Politika ve Stratejiler

Soru: İlinizdeki kurumların göçmen işçileri işe almada karşılaşılan zorlukları ele almak için belirli politikaları veya stratejilerinin varlığına ilişkin görüşünüz nedir?		
Cevaplar	n	%
Evet, kapsamlı politikaları var.	5	8,8
Evet, ancak politikalar oldukça sınırlı.	27	47,4
Hayır, belirli bir politikaları yok.	22	38,6
Not=3 katılımcı cevap vermemiştir.		

Katılımcılara göre, ildeki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algı büyük ölçüde olumlu yöndedir (Tablo 59). Katılımcıların %57,9'u bu konuda olumlu bir algıya sahip olduğunu belirtirken, %15,8'i ise çok olumlu bir tutum sergilemiştir. Ne olumlu ne olumsuz diyenlerin oranı %8,8 iken, olumsuz ve çok olumsuz algıya sahip olanların oranı sırasıyla %3,5 ve %7,0 olarak kaydedilmiştir. Genel olarak, engelli istihdamına yönelik algıların ağırlıklı olarak olumlu olduğu ve bu konuda toplumsal veya kurumsal bir farkındalık bulunduğu söylenebilir.

Tablo 59. Kocaeli'deki Kurumlarda Engelli Kişilerin İstihdam Edilmesine Yönelik Genel Algı

Soru: İlinizdeki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algınız nedir?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	9	15,8
Olumlu	33	57,9
Ne olumlu ne olumsuz	5	8,8
Olumsuz	2	3,5
Çok olumsuz	4	7,0
Not= 4 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.		

Katılımcılara göre, engelli çalışanların ildeki kurumlar üzerindeki etkisi genellikle olumlu olarak değerlendirilmektedir (Tablo 60). Takım dinamikleri ve işbirliği (%54,4 olumlu) ve üretkenlik seviyeleri (%54,4 olumlu) açısından engelli çalışanların olumlu bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Yenilikçilik ve yaratıcılık konusunda da katılımcıların %52,6'sı olumlu bir etki olduğunu belirtirken, işyeri kültürü üzerinde de benzer şekilde %45,6 oranında olumlu bir etki görülmektedir. Genel olarak, engelli çalışanların kurumların takım dinamikleri, üretkenlik, yenilikçilik ve işyeri kültürü üzerinde olumlu bir etki yarattığına inanılmaktadır. Olumsuz etki ise oldukça düşük oranlarda (%1,8 ile %7,0 arasında) kalmıştır. Bu durum, engelli istihdamının kurumsal performans ve kültür açısından faydalı bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 60. Kocaeli’nde Engelli Çalışanların Kurumların Performanslarına Olan Etkisi

Soru: Engelli çalışanların ilinizdeki kurumların aşağıdaki yönleri üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
Kurum Yönleri	Çok Olumsuz		Olumsuz		Ne olumlu ne olumsuz		Olumlu		Çok olumlu	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Takım dinamikleri ve işbirliği	1	1,8	4	7,0	19	33,3	31	54,4	-	-
Üretkenlik seviyeleri	1	1,8	3	5,3	20	35,1	31	54,4	-	-
Yenilikçilik ve yaratıcılık	1	1,8	2	3,5	20	35,1	30	52,6	2	3,5
İşyeri kültürü	1	1,8	4	7,0	24	42,1	26	45,6	-	-
Not=2 katılımcı cevap vermemiştir.										

3.5. Kadın İş Gücü

Kocaeli’deki kadın iş gücüne ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizdeki kadın iş gücünde aşağıdaki becerilerin ne kadar yaygın olduğuna inanıyorsunuz?”**, **“Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki belirli mesleklerde kadınların temsilini ne ölçüde sınırladığını düşünüyorsunuz?”**, ve **“Sizce kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerde yeteneklerinden yararlanılması için aşağıdaki eylemler ne kadar kritiktir?”**, sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara göre, ildeki kadın iş gücünde en yaygın beceriler arasında iletişim ve kişilerarası beceriler, organizasyon ve zaman yönetimi ve problem çözme ve eleştirel düşünme öne çıkmaktadır (Tablo 61). Yaratıcılık ve yenilikçilik de kadın iş gücünde yaygın olarak görülen beceriler arasında yer almaktadır. Diğer yandan, liderlik ve karar alma ve uyum sağlama ve çoklu görev becerileri de orta ve yüksek düzeyde yaygın olarak değerlendirilmiştir. Teknik beceriler ise diğer becerilere kıyasla biraz daha düşük bir yaygınlık oranına sahiptir. Genel olarak, katılımcılar kadın iş gücünde özellikle iletişim, organizasyon, problem çözme ve yaratıcılık gibi becerilerin yaygın olduğuna inanmaktadır. Liderlik ve teknik beceriler ise daha sınırlı bir yaygınlıkta görülmektedir.

Tablo 61. Kocaeli’de Kadın İş Gücü Becerileri

Soru: İlinizdeki kadın iş gücünde aşağıdaki becerilerin ne kadar yaygın olduğuna inanıyorsunuz?										
Beceriler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Liderlik ve karar alma	2	3,5	4	7,0	28	49,1	18	31,6	-	-
İletişim ve kişilerarası beceriler	-	-	1	1,8	18	31,6	25	43,9	11	19,3
Organizasyon ve zaman yönetimi	-	-	-	-	19	33,3	28	49,1	7	12,3
Yaratıcılık ve yenilikçilik	-	-	-	-	15	26,3	33	57,9	7	12,3
Teknik beceriler (örneğin, kodlama, veri analizi)	-	-	3	5,3	25	43,9	21	36,8	5	8,8
Problem çözme ve eleştirel düşünme	-	-	2	3,5	12	21,1	33	57,9	10	17,5
Uyum sağlama ve çoklu görev	2	3,5	4	7,0	28	49,1	18	31,6	-	-
Not= 2 ve 4. maddeleri 2 katılımcı; 3, 5 ve 6. Maddeleri 3 katılımcı; 1. Maddeyi ise 5 katılımcı cevaplamamıştır.										

Katılımcılara göre, ildeki belirli mesleklerde kadınların temsilini en çok sınırlayan faktörler arasında erkek egemen sektörler ve kültürel veya toplumsal beklentiler öne çıkmaktadır (Tablo 62). İşe alım ve terfilerde cinsiyet ayrımcılığı ile iş-yaşam dengesi politikalarının eksikliği de önemli engeller olarak görülmektedir. Genel olarak, katılımcılar kadınların mesleki temsilini en çok kültürel normlar, erkek egemen sektörler ve cinsiyet ayrımcılığının sınırladığına inanmaktadır. İş-yaşam dengesi politikalarının eksikliği de önemli bir engel olarak görülürken, eğitime erişim ise daha az bir etkiye sahip olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 62. Kocaeli’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki belirli mesleklerde kadınların temsili ne ölçüde sınırladığını düşünüyorsunuz?										
Faktörler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kültürel veya toplumsal beklentiler	2	3,5	2	3,5	14	24,6	30	52,6	7	12,3
Belirli alanlarda eğitim ve öğretime sınırlı erişim	3	5,3	10	17,5	23	40,4	11	19,3	5	8,8
İşe alım ve terfilerde cinsiyet ayrımcılığı	-	-	8	14,0	16	28,1	18	31,6	15	26,3
İş-yaşam dengesi politikalarının eksikliği	-	-	5	8,8	19	33,3	16	28,1	15	26,3
Erkek egemen sektörler	-	-	3	5,3	13	22,8	25	43,9	16	28,1
Not=1 ve 4. maddelere 2 katılımcı; 2. Maddeye ise 5 katılımcı cevap vermemiştir.										

Katılımcılara göre, kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerde yeteneklerinden yararlanılması için en kritik eylemler arasında esnek çalışma saatleri ve çocuk bakımı desteği sunma öne çıkmaktadır (Tablo 63). Cinsiyet ayrımcılığı içermeyen işe alım uygulamaları ve teknik ve mesleki eğitim programlarına erişimi artırma da önemli adımlar olarak görülmektedir. Kadınları liderlik rollerine terfi ettirme ise katılımcılar tarafından kritik bir eylem olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak, katılımcılar kadın iş gücünü desteklemek için esnek çalışma koşulları, cinsiyet eşitliğine dayalı işe alım süreçleri, eğitim erişimi ve liderlik fırsatlarının artırılmasını önemli adımlar olarak görmektedir.

Tablo 63. Kocaeli’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler

Soru: Sizce kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerde yeteneklerinden yararlanılması için aşağıdaki eylemler ne kadar kritiktir?										
Eylemler	Hiç kritik değil		Kritik değil		Orta derecede kritik		Kritik		Çok kritik	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cinsiyet ayrımcılığı içermeyen işe alım uygulamaları uygulama	1	1,8	6	10,5	11	19,3	23	40,4	14	24,6
Esnek çalışma saatleri ve çocuk bakımı desteği sunma	3	5,3	1	1,8	10	17,5	13	22,8	28	49,1
Teknik ve mesleki eğitim programlarına erişimi artırma	1	1,8	3	5,3	12	21,1	25	43,9	14	24,6
Kadınları liderlik rollerine terfi ettirme	1	1,8	-	-	17	29,8	21	36,8	16	28,1
Not=2 katılımcı cevap vermemiştir.										

3.6. Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkileri

Kocaeli'deki katılımcıların teknolojik değişim ve iş gücü üzerindeki etkilerine ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Yeni teknolojilerin (örneğin yapay zekâ, otomasyon, yeşil teknolojiler) ilinizdeki iş gücü piyasasını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?”**, **“Önümüzdeki 10 yıl içinde en çok ne tür mesleklerin veya uzmanlık alanlarının talep göreceğine inanıyorsunuz?”**, **“Lütfen aşağıdaki mesleklerin her birinin teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görme olasılığını değerlendirin.”**, **“İş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar nelerdir?”**, **“Gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik becerilerin hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?”**, **“İlinizdeki özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterince yatırım yaptığına inanıyor musunuz?”**, **“Sizce iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden aşağıda verilen gruplardan en çok hangi grup/gruplar fayda sağlar?”**, **“Teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda riski en yüksek olan grup sizce hangisidir?”**, **“Teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için hangi tedbirlere öncelik verilmelidir?”**, ve **“Yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap vermeye iliniz ne kadar hazır?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılar, yeni teknolojilerin Kocaeli'de iş gücü piyasası üzerindeki etkilerini genel olarak olumlu değerlendirmektedir. Çoğunluk, bu teknolojilerin iş gücü piyasasında olumlu bir etki yaratacağını düşünmektedir. Ancak, az sayıda katılımcı bu değişimlerin olumsuz sonuçlar doğurabileceğini belirtmiştir (Tablo 64).

Tablo 64. Yeni Teknolojilerin Kocaeli İlindeki İş Gücü Piyasasına Etkisi

Soru: Yeni teknolojilerin (örneğin yapay zekâ, otomasyon, yeşil teknolojiler) ilinizdeki iş gücü piyasasını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	26	45,6
Biraz Olumlu	14	24,6
Ne olumlu ne olumsuz	12	21,1
Biraz Olumsuz	3	5,3
Çok olumsuz	1	1,8
Not=1 katılımcı cevap vermemiştir.		

Katılımcılara göre, önümüzdeki 10 yıl içinde en çok talep görecektir meslekler ve uzmanlık alanları arasında e-ticaret ve tedarik zinciri uzmanlığı öne çıkmaktadır. Bunu yapay zekâ ve makine öğrenimi uzmanları ve Ar-Ge elemanları takip etmektedir. Siber güvenlik uzmanları ve yazılım geliştiricileri ve mühendisleri de gelecekte önemli bir talep görecektir alanlar olarak görülmektedir (Tablo 65).

Tablo 65. 10 yıl içinde En Çok Talep Görebilecek Meslek veya Uzmanlık Alanları

Soru: Önümüzdeki 10 yıl içinde en çok ne tür mesleklerin veya uzmanlık alanlarının talep göreceğine inanıyorsunuz?	
Meslek veya uzmanlık alanları	İşaretlenme sayısı
[1] E-Ticaret ve Tedarik Zinciri Uzmanı	45
[2] Animasyon Programcısı	7
[3] AR-GE Elemanı	27
[4] Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları	37
[5] Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri	13
[6] Siber Güvenlik Uzmanları	24
[7] Yenilenebilir Enerji Teknisyenleri (örneğin, güneş paneli montajcıları, rüzgâr türbini teknisyenleri)	11
[8] Yazılım Geliştiricileri ve Mühendisleri	24
[9] Sağlık Çalışanları (örn. hemşireler, doktorlar, tıbbi teknisyenler)	4
[10] Dijital Pazarlama Uzmanları	14
[11] Zanaatkarlık (örn. elektrikçiler, tesisatçılar, kaynakçılar)	10
[12] Teknoloji ve Dijital Beceriler Alanında Eğitimciler ve Eğitimciler	12
[13] Bilgi Güvenlik Uzmanı	16
[14] Bilgisayar Oyunları Programcısı	7
[15] Bulut Bilişim Uzmanı	3
[16] Çevre Bilimciler ve Sürdürülebilirlik Danışmanları	1
[17] Finansal Analistler ve FinTech Uzmanları	0
[18] Robotik Mühendisleri ve Otomasyon Uzmanları	20
[19] Sosyal Çalışmacılar ve Danışmanlar	6
[20] Dijital Adli Tıp Uzmanı	8
[21] Sosyal Medya Uzmanı	6
[22] Mikro İşlem Tasarımcısı	3
[23] Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	2
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla meslek ve uzmanlık alanı işaretlemişlerdir.	

Katılımcılara göre, teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte en yüksek talep görme olasılığı olan meslekler arasında yapay zekâ ve makine öğrenimi uzmanları (%84,2 yüksek), siber güvenlik uzmanları (%82,5 yüksek) ve Ar-Ge elemanları (%78,9 yüksek) öne çıkmaktadır. E-ticaret ve tedarik zinciri uzmanları (%75,4 yüksek) ile teknoloji ve dijital beceriler alanında eğitimciler ve eğitmenler (%75,4 yüksek) de gelecekte yüksek talep görecek meslekler olarak değerlendirilmiştir (Tablo 66). Genel olarak, katılımcılar teknoloji, dijital dönüşüm, yenilenebilir enerji ve Ar-Ge alanlarının gelecekte en çok talep görecek meslekler olacağına inanmaktadır. Geleneksel meslekler ise daha sınırlı bir talep görecek gibi görünmektedir.

Tablo 66. Teknolojik Gelişmelere Göre Mesleklerin Talep Görme Olasılığı

Soru: Lütfen aşağıdaki mesleklerin her birinin teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görme olasılığını değerlendirin.						
Meslek veya Uzmanlık Alanları	Düşük		Orta		Yüksek	
	n	%	n	%	n	%
[1] E-ticaret ve Tedarik Zinciri Uzmanı	3	5,3	7	12,3	43	75,4
[2] Animasyon Programcısı	12	21,1	23	40,4	18	31,6
[3] Ar-Ge Elemanı	3	5,3	5	8,8	45	78,9
[4] Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları	2	3,5	5	8,8	48	84,2
[5] Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri	1	1,8	13	22,8	41	71,9
[6] Siber Güvenlik Uzmanları	-	-	8	14,0	47	82,5
[7] Yenilenebilir Enerji Teknisyenleri (örneğin, güneş paneli montajcıları, rüzgâr türbini teknisyenleri)	-	-	13	22,8	40	70,2
[8] Yazılım Geliştiricileri ve Mühendisleri	-	-	14	24,6	40	70,2
[9] Sağlık Çalışanları (örn. hemşireler, doktorlar, tıbbi teknisyenler)	1	1,8	28	49,1	24	42,1
[10] Dijital Pazarlama Uzmanları	3	5,3	16	28,1	34	59,6
[11] Zanaatkarlık (örn. elektrikçiler, tesisatçılar, kaynakçılar)	8	14,0	23	40,4	22	38,6
[12] Teknoloji ve Dijital Beceriler Alanında Eğitimciler ve Eğitmenler	4	7,0	8	14,0	43	75,4
[13] Bilgi Güvenlik Uzmanı	2	3,5	14	24,6	37	64,9
[14] Bilgisayar Oyunları Programcısı	2	3,5	19	33,3	32	56,1
[15] Bulut Bilişim Uzmanı	2	3,5	14	24,6	37	64,9
[16] Çevre Bilimciler ve Sürdürülebilirlik Danışmanları	4	7,0	21	36,8	26	45,6
[17] Finansal Analistler ve FinTech Uzmanları	-	-	21	36,8	32	56,1
[18] Robotik Mühendisleri ve Otomasyon Uzmanları	4	7,0	10	17,5	39	68,4
[19] Sosyal Çalışmacılar ve Danışmanlar	5	8,8	27	47,4	21	36,8
[20] Dijital Adli Tıp Uzmanı	2	3,5	22	38,6	29	50,9
[21] Sosyal Medya Uzmanı	2	3,5	17	29,8	34	59,6
[22] Mikro İşlem Tasarımcısı	2	3,5	23	40,4	28	49,1
[23] Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	3	5,3	20	35,1	30	52,6

Katılımcılara göre, iş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar arasında nitelikli iş gücü eksikliği ve yeni teknolojileri benimsemenin yüksek maliyetleri öne çıkmaktadır. Kurumlarda değişime karşı direnç de önemli bir engel olarak görülmektedir (Tablo 67). Genel olarak, katılımcılar nitelikli iş gücü eksikliği, yüksek maliyetler ve değişime karşı direncin, iş gücü piyasasının teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasının önündeki en büyük engeller olduğuna inanmaktadır. Altyapı ve eğitim eksiklikleri de önemli zorluklar olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 67. Yeni Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Uyum Sağlamadaki Karşılaşılan Zorluklar

Soru: İş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar nelerdir?	
Cevaplar	İşaretlenme Sayısı
Nitelikli iş gücü eksikliği	42
Eğitim ve öğretime sınırlı erişim	20
Kurumlarda değişime karşı direnç	34
Yeni teknolojileri benimsemenin yüksek maliyetleri	42
Altyapı eksikliği	21
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Katılımcılara göre, gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik beceriler arasında **gelişmekte olan teknolojilerde teknik uzmanlık** öne çıkmaktadır (Tablo 68). Bunu **dijital okuryazarlık**, **problem çözme** ve **eleştirel düşünme** takip etmektedir. Genel olarak, katılımcılar teknolojik uzmanlık, dijital okuryazarlık ve analitik becerilerin (problem çözme ve eleştirel düşünme) gelecekteki iş gücü piyasasında en kritik beceriler olacağına inanmaktadır. İletişim becerileri de önemli olmakla birlikte, diğer becerilere kıyasla daha az vurgulanmıştır.

Tablo 68. Gelecekteki İş Gücü Piyasasında Çalışanlar İçin En Kritik Beceriler

Soru: Gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik becerilerin hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?	
Beceriler	İşaretlenme Sayısı
Dijital Okuryazarlık	39
Problem Çözme	37
Eleştirel Düşünme	37
İletişim Becerileri	28
Gelişmekte Olan Teknolojilerde Teknik Uzmanlık	43
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Bulgulara göre, katılımcıların büyük çoğunluğu (%70,2) Kocaeli’nde özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterli yatırım yapmadığını düşünmektedir (Tablo 69). Bu sonuç, özel sektörün teknolojiye uyum sağlama konusunda daha fazla yatırım yapması gerektiğine dair güçlü bir algının olduğunu göstermektedir.

Tablo 69. Kocaeli ‘nde Özel Sektörün İş Gücünü Teknolojik Değişimlere Hazırlamak İçin Yatırım Yapması

Soru: İlinizdeki özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterince yatırım yaptığını inanıyor musunuz?		
Seçenekler	n	%
Evet	17	29,8
Hayır	40	70,2

Katılımcılara göre, iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden en çok yüksek vasıflı çalışanlar (%54,4) fayda sağlayacaktır (Tablo 70). Bunu girişimciler (%26,3) takip etmektedir. Orta düzey yöneticiler (%10,5) ve düşük vasıflı çalışanlar (%8,8) ise teknolojik gelişmelerden daha az fayda sağlayacak gruplar olarak görülmektedir. Genel olarak, katılımcılar teknolojik gelişmelerin özellikle yüksek vasıflı çalışanlar ve girişimciler için fırsatlar yaratacağına inanmaktadır. Düşük vasıflı çalışanlar ve orta düzey yöneticiler ise bu gelişmelerden daha sınırlı bir şekilde yararlanacak gibi görünmektedir.

Tablo 70. Teknolojik Gelişmelerden Fayda Sağlayabilecek Gruplar

Soru: Sizce iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden aşağıda verilen gruplardan en çok hangi grup/gruplar fayda sağlar?		
Seçenekler	n	%
Yüksek vasıflı çalışanlar	31	54,4
Düşük vasıflı çalışanlar	5	8,8
Orta düzey yöneticiler	6	10,5
Girişimciler	15	26,3

Katılımcılara göre, teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda en yüksek risk grubu düşük vasıflı işçiler (%47,4) olarak görülmektedir (Tablo 71). Bunu yaşlı çalışanlar (%36,8) takip etmektedir. Kariyer ortası profesyoneller (%15,8) ise bu riskten daha az etkilenecek bir grup olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak, katılımcılar teknolojik gelişmelerin özellikle düşük vasıflı işçiler ve yaşlı çalışanlar üzerinde olumsuz bir etki yaratacağına inanmaktadır. Kariyer ortası profesyoneller ise bu riskten daha az etkilenecek gibi görünmektedir.

Tablo 71. Teknolojik Gelişmeler Nedeniyle İş Kaybı Yaşayabilecek En Yüksek Grup

Soru: Teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda riski en yüksek olan grup sizce hangisidir?		
Seçenekler	n	%
Düşük vasıflı işçiler	27	47,4
Kariyer ortası profesyoneller	9	15,8
Yaşlı çalışanlar	21	36,8

Katılımcılara göre, teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için öncelik verilmesi gereken tedbirler arasında devlet öncülüğünde istihdam destek programlarının oluşturulması ve eğitim ve beceri kazandırma programlarının genişletilmesi öne çıkmaktadır (Tablo 72). Sektörlerin teknolojiyi sorumlu bir şekilde benimsemeleri için teşvikler sağlanması ve işletmeler ile eğitim kurumları arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi de önemli tedbirler olarak görülmektedir. Yaşam boyu öğrenme girişimlerinin teşvik edilmesi de katılımcılar tarafından öncelikli bir tedbir olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak, katılımcılar devlet liderliğinde istihdam destek programları, eğitim ve beceri geliştirme, sektörel iş birliği ve yaşam boyu öğrenmenin, teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkilerini yönetmek için kritik adımlar olduğuna inanmaktadır.

Tablo 72. Teknolojinin İş Gücü Piyasası Üzerindeki Etkisini Ele Almak İçin Alınabilecek Tedbirler

Soru: Teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için hangi tedbirlere öncelik verilmelidir?	
Seçenekler	İşaretlenme Sayısı
Eğitim ve beceri kazandırma programlarının genişletilmesi	50
Sektörlerin teknolojiyi sorumlu bir şekilde benimsemeleri için teşvikler sağlanması	47
İşletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi	47
Devlet öncülüğünde istihdam destek programlarının oluşturulması	53
Yaşam boyu öğrenme girişimlerinin teşvik edilmesi	40
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Katılımcılara göre, ilin yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap verme konusunda biraz hazırlıklı olduğu (%72,0) düşünülmektedir (Tablo 73). Çok hazırlıklı olduğunu düşünenlerin oranı (%14,0) ile hiç hazırlıklı olmadığını düşünenlerin oranı (%14,0) eşittir. Genel olarak, katılımcılar ilin bu değişikliklere kısmen hazır olduğuna inanmakla birlikte, tam anlamıyla hazırlıklı olmadığı görüşündedir. Bu durum, ilin teknolojik dönüşüme uyum sağlamak için daha fazla çaba göstermesi gerektiğini işaret etmektedir.

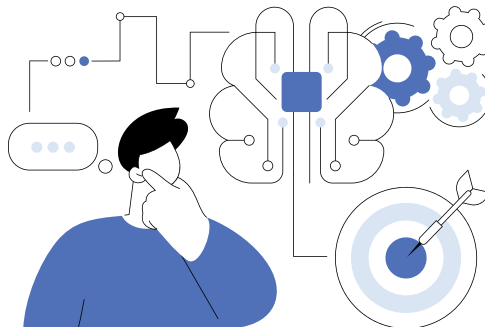
Tablo 73. Yeni Teknolojilerin Neden Olduğu İş Gücü Piyasasındaki Değişikliklere Hazır Olma Durumu

Soru: Yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap vermeye iliniz ne kadar hazır?		
Seçenekler	n	%
Çok hazırlıklı	8	14,0
Biraz hazırlıklı	41	72,0
Hiç hazırlıklı değil	8	14,0

3.7. Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri

Kocaeli'deki katılımcıların sektörel ve bölgesel iş gücü dinamiklerine ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Aşağıdaki faktörlerin, ilinizdeki sektörlerin gelişimine etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Bölgenizdeki sektörlerin öne çıkmasında veya gerilemesinde kültürel faktörlerin (gelenekler, yerel tercihler veya miras gibi) ekonomik faktörlerden (yatırımlar, politika veya piyasa talebi gibi) daha etkili olduğuna inanıyor musunuz?”, “Sizce hangi sektörler şu anda en önemli yetenek ve beceri kıtlığıyla karşı karşıya?”, “İlinizdeki hangi sektörlerin iş gücü talebinin yüksek olacağını düşünüyorsunuz?”, ve “İlinizdeki hangi sektörlerin teknolojik gelişmelerden etkilenme olasılığı daha yüksektir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara göre, Kocaeli'deki sektörlerin gelişimine en çok etki eden faktörler arasında yerel veya uluslararası tüketici talebindeki değişimler, bölgesel altyapı ve kalkınmaya yatırım ve göç eğilimleri öne çıkmaktadır (Tablo 74). Devlet teşvikleri ve iş gücü becerileri ve eğitim seviyeleri de sektörlerin gelişiminde önemli bir rol oynayan faktörler olarak görülmektedir. Doğal kaynakların mevcudiyeti veya kıtlığı ve bölgeye özgü kültürel miras veya gelenekler ise daha az etkili faktörler olarak görülmektedir. Genel olarak, katılımcılar tüketici talebi, altyapı yatırımları, devlet teşvikleri, iş gücü becerileri ve göç eğilimlerinin ildeki sektörlerin gelişiminde en kritik faktörler olduğuna inanmaktadır. Kültürel miras ve doğal kaynaklar ise daha sınırlı bir etkiye sahip olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 74. Kocaeli İlinde Sektörlerin Gelişimini Etkileyebilecek Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörlerin, ilinizdeki sektörlerin gelişimine etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
Faktörler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölgeye özgü kültürel miras veya gelenekler	7	12,3	15	26,3	18	31,6	14	24,6	1	1,8
Doğal kaynakların mevcudiyeti veya kıtlığı	3	5,3	18	31,6	12	21,1	13	22,8	9	15,8
Devlet teşvikleri	1	1,8	4	7,0	12	21,1	25	43,9	15	26,3
Yerel veya uluslararası tüketici talebindeki değişimler	-	-	3	5,3	10	17,5	39	68,4	5	8,8
Bölgesel altyapı ve kalkınmaya yatırım	-	-	5	8,8	8	14,0	32	56,1	12	21,1
İş gücü becerileri ve eğitim seviyeleri	1	1,8	-	-	12	21,1	29	50,9	13	22,8
Göç eğilimleri (örneğin, kırdan kente veya uluslararası göç)	1	1,8	2	3,5	13	22,8	23	40,4	18	31,6
Not= 1, 2 ve 6. madde de 2 katılımcı cevap vermemiştir.										

Katılımcıların büyük çoğunluğu, bölgedeki sektörlerin gelişimi veya gerilemesinde ekonomik faktörlerin kültürel faktörlere kıyasla daha etkili olduğunu düşünmektedir (Tablo 75). Ancak, bazı katılımcılar her iki faktörün eşit derecede önemli olduğunu belirtirken, kültürel faktörlerin daha baskın olduğunu düşünenler ise azınlıkta kalmıştır.

Tablo 75. Bölgedeki Sektörlerin Öne Çıkmasındaki veya Gerilemesindeki Kültürel Faktörler ve Ekonomik Faktörler

Soru: Bölgenizdeki sektörlerin öne çıkmasında veya gerilemesinde kültürel faktörlerin (gelenekler, yerel tercihler veya miras gibi) ekonomik faktörlerden (yatırımlar, politika veya piyasa talebi gibi) daha etkili olduğuna inanıyor musunuz?		
Cevaplar	n	%
Evet, kültürel faktörler daha etkilidir.	1	1,8
Hayır, ekonomik faktörler daha etkilidir.	44	77,2
Her ikisi de eşit derecede etkilidir.	9	15,8
Emin değilim.	3	5,3

Katılımcılara göre, Kocaeli’de en önemli yetenek ve beceri kıtlığıyla karşı karşıya olan sektörler arasında imalat öne çıkmaktadır. Bunu inşaat, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler takip etmektedir. Madencilik ve taş ocakçılığı ve tarım, ormancılık ve balıkçılık da önemli yetenek ve beceri açığı yaşayan sektörler olarak görülmektedir (Tablo 76).

Tablo 76. Kocaeli Sektörel Yetenek ve Beceri Açığı

Soru: Sizce hangi sektörler şu anda en önemli yetenek ve beceri ktlığıyla karşı karşıya? (Birden fazla seçenek seçebilirsiniz.)	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	17
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	18
[3] İmalat	44
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım.	11
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	15
[6] İnşaat	22
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	16
[8] Ulaştırma ve Depolama.	10
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	19
[10] Bilgi ve iletişim.	13
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	7
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	19
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5
[14] Eğitim.	7
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	5
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	14
Notlar = Katılımcılar Kocaeli ilinde en önemli yetenek ve beceri açığı olan sektörleri 1'den fazla işaretlemişlerdir.	

Katılımcılara göre, Kocaeli'de önümüzdeki dönemde en yüksek iş gücü talebinin olacağı sektörler arasında imalat açık ara önde gelmektedir (Tablo 77). Bunu inşaat, ulaştırma ve depolama ve mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler takip etmektedir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım ve toptan ve perakende ticaret de yüksek iş gücü talebi beklenen sektörler olarak görülmektedir.

Tablo 77. Kocaeli İş Gücü Talebinin Yüksek Olabileceği Sektörler

Soru: İlinizdeki hangi sektörlerin iş gücü talebinin yüksek olacağını düşünüyorsunuz?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	10
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	12
[3] İmalat	46
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım.	23
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	19
[6] İnşaat	31
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	24
[8] Ulaştırma ve Depolama.	29
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	15
[10] Bilgi ve iletişim.	14
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	10
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	27
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	10
[14] Eğitim.	14
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	17
Notlar =Katılımcılar 1'den fazla sektör işaretlemişlerdir.	

Katılımcılar imalat, bilgi ve iletişim, mesleki faaliyetler ve eğitim gibi sektörlerin teknolojik gelişmelerden en çok etkileneceğini düşünmektedir. Diğer sektörler ise daha sınırlı bir etkilenebilirliğine sahip gibi görünmektedir. (Tablo 78).

Tablo 78. Kocaeli Sektörlerin Teknolojik Gelişmelerden Etkilenme Olasılığı

Soru: İlinizdeki hangi sektörlerin teknolojik gelişmelerden etkilenme olasılığı daha yüksektir?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	13
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	8
[3] İmalat	45
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım.	21
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	14
[6] İnşaat	12
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	21
[8] Ulaştırma ve Depolama.	20
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	6
[10] Bilgi ve İletişim	41
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	17
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	33
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	20
[14] Eğitim.	27
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	7
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	21
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla sektör işaretlemişlerdir.	

3.8. Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar

Kocaeli'deki katılımcıların **“eğitim ve istihdam arasındaki bağlantılarına”** ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizde gerçekleştirilen mevcut eğitim ve öğretim programları çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada ne derecede etkili?”**, ve **“İlinizdeki üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin, insanların iş piyasasındaki yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olma konusundaki aşağıdaki rolleri ne derecede önemlidir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara göre, Kocaeli'de gerçekleştirilen mevcut eğitim ve öğretim programları, çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada orta düzeyde etkili (%40,4) olarak değerlendirilmektedir (Tablo 79). Etkili (%26,3) ve çok etkili (%10,5) olduğunu düşünenlerin oranı ise daha düşüktür. Diğer yandan, katılımcıların %15,8'i bu programların etkili olmadığını, %3,5'i ise hiç etkili olmadığını belirtmiştir. Genel olarak, katılımcılar mevcut eğitim ve öğretim programlarının çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada kısmen etkili olduğunu düşünmekle birlikte, bu programların daha da geliştirilmesi gerektiği görüşündedir.

Tablo 79. Kocaeli’de Mevcut Eğitim ve Öğretim Programlarının Çalışanları Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Hazırlamada Etkisi

Soru: İlinizde gerçekleştirilen mevcut eğitim ve öğretim programları çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada ne derecede etkili?		
Cevaplar	n	%
Çok etkili	6	10,5
Etkili	15	26,3
Orta düzeyde etkili	23	40,4
Etkili değil	9	15,8
Hiç etkili değil	2	3,5
Not= 2 katılımcı bu soruyu cevaplamamıştır.		

Katılımcılara göre, Kocaeli’deki üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin, insanların iş piyasasındaki yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olma konusundaki rolleri büyük ölçüde önemli veya çok önemli görülmektedir. En önemli roller arasında staj, çıraklık ve araştırma fırsatları için sektörlerle ortaklıklar kurmak ve yüksek talep gören becerileri belirlemek için iş gücü piyasası analizleri yapmak öne çıkmaktadır (Tablo 80).

Tablo 80. Üniversitelerin ve Kariyer Merkezlerinin Kişilerin Yeni Teknolojilere Uyum Sağlamasındaki Rolü

Soru: İlinizdeki üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin, insanların iş piyasasındaki yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olma konusundaki aşağıdaki rolleri ne derecede önemlidir?										
Seçenekler	Hiç önemli değil		Önemli değil		Orta derecede önemli		Önemli		Çok önemli	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gelişmekte olan teknolojilerde (ör. yapay zekâ, blok zinciri, siber güvenlik) eğitim programları sunmak	-	-	1	1,8	17	29,8	25	43,9	12	21,1
İş gücü piyasası talepleriyle uyum sağlamak için uygulamalı, endüstri odaklı müfredatı entegre etmek.	-	-	1	1,8	18	31,6	25	43,9	11	19,3
Staj, çıraklık ve araştırma fırsatları için sektörlerle ortaklıkları kolaylaştırması	-	-	-	-	19	33,3	15	26,3	23	40,4
Öğrencilerin ve iş arayanların gelişen iş gücü piyasası eğilimlerini anlamalarına yardımcı olmak için kariyer danışmanlığı sağlamak	-	-	-	-	11	19,3	30	52,6	14	24,6
Sertifikalar ve çevrimiçi kurslar aracılığıyla yaşam boyu öğrenmeyi ve mesleki gelişimi teşvik etmek	-	-	2	3,5	14	24,6	25	43,9	16	28,1
İnovasyon ve girişimcilik odaklı uzmanlaşmış merkezler oluşturmak	-	-	1	1,8	12	21,1	29	50,9	11	19,3
Dijital okuryazarlık ve sosyal beceri eğitiminin geliştirilmesi (örn. ekip çalışması, sorun çözme)	-	-	-	-	16	28,1	28	49,1	13	22,8
Yüksek talep gören becerileri ve sektörleri belirlemek için düzenli iş gücü piyasası analizleri yapmak	-	-	-	-	9	15,8	28	49,1	18	31,6
Not=1, 2, 4, ve 8. maddelere 2 katılımcı cevap vermemiştir.; 6. Maddeye 4 katılımcı cevap vermemiştir.										

3.9. İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar

Kocaeli'deki katılımcıların “işe alım süreçleri ve karşılaşılan zorluklara” ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden “Gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmakta ne sıklıkla zorluk yaşıyorsunuz?”, ilinizdeki kurumların işe alım sırasında karşılaştığı en büyük zorluk sizce hangisidir?”, “İlinizde kurumlara işe başvuranlar arasında en sık hangi alanlarda beceri boşluğu olduğunu düşünüyorsunuz?”, “İlinizdeki ekonomik koşulların işe alım süreci üzerindeki etkisini nasıl algılıyorsunuz?”, ve “Kurumsal performansı iyileştirmede çeşitliliği ve kapsayıcılığı ne kadar önemli görüyorsunuz?” sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara göre, gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmakta nadiren zorlanıldığı (%47,4) belirtilmiştir. Bazen zorlanıldığını söyleyenlerin oranı %35,1 iken, genellikle zorlanıldığını ifade edenler %10,5 ve her zaman zorlanıldığını söyleyenler ise %7,0 oranındadır (Tablo 81). Hiç zorlanmadığını belirtenlerin oranı ise %7,0'dır. Genel olarak, katılımcıların büyük bir kısmı teknik becerilere sahip aday bulma konusunda zaman zaman zorluk yaşadığını, ancak bu durumun sürekli bir sorun olmadığını düşünmektedir.

Tablo 81. Teknik Becerilere Sahip Bireylere Ulaşmadaki Zorluk Derecesi

Soru: Gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmakta ne sıklıkla zorluk yaşıyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Hiç zorlanmıyoruz	4	7,0
Nadiren zorlanıyoruz	27	47,4
Bazen zorlanıyoruz	20	35,1
Genellikle zorlanıyoruz	6	10,5
Her zaman zorlanıyoruz	4	7,0

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%58,7) Kocaeli'de kurumların işe alım sırasında en fazla nitelikli aday eksikliği ile karşılaştıklarını düşünmektedirler (Tablo 82). Bu, iş gücü piyasasında yeterli beceri ve deneyime sahip adayların bulunmasının zorluk oluşturduğunu göstermektedir.

Tablo 82. İşe Alım Sırasında Karşılaşılan Zorluklar

Soru: İlinizdeki kurumların işe alım sırasında karşılaştığı en büyük zorluk sizce hangisidir?		
Seçenekler	n	%
[1] İşe Alma Süreçleri	9	15,8
[2] Nitelikli Çalışanlar İçin Yüksek Rekabet	11	19,3
[3] Nitelikli Aday Eksikliği	37	64,9

Katılımcılar işe başvurularında en çok teknik, analitik ve dijital becerilerde eksiklik olduğunu düşünmektedir. İletişim becerileri de önemli bir eksiklik olarak görülürken, liderlik ve müşteri hizmetleri becerileri daha az öne çıkmaktadır (Tablo 83).

Tablo 83. İşe Başvuranlar Arasındaki Beceri Boşluğu

Soru: İlinizde kurumlara işe başvurular arasında en sık hangi alanlarda beceri boşluğu olduğunu düşünüyorsunuz?	
Seçenekler	İşaretlenme Sayısı
Teknik Beceriler ve Eleştirel Düşünme	44
İletişim Becerileri	29
Liderlik veya Yönetim Becerileri	13
Problem Çözme ve Eleştirel Düşünme	39
Müşteri Hizmetleri Becerileri	7
Dijital veya Bilişim Teknolojileri İle İlgili Beceriler	30
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Katılımcıların büyük bir kısmı, ilin ekonomik koşullarının işe alım süreci üzerinde önemli bir etkisi olduğunu düşünmektedir (Tablo 84). Çoğunlukla, ekonomik koşulların işe alım sürecini tamamen etkilediği ifade edilirken, yalnızca çok küçük bir kesim bu etkilerin az olduğunu belirtmiştir. Bu, ekonomik koşulların iş gücü piyasasında belirleyici bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 84. Ekonomik Koşulların İşe Alım Sürecine Etkisi

Soru: İlinizdeki ekonomik koşulların işe alım süreci üzerindeki etkisini nasıl algılıyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Tamamen Etkiliyor	34	59,6
Büyük Ölçüde Etkisi Var	16	28,1
Orta Derecede Etkisi Var	6	10,5
Az Etkisi Var	1	1,8
Hiç Etkisi Yok	-	-

Katılımcılara göre, kurumsal performansı iyileştirmede çeşitlilik ve kapsayıcılık büyük ölçüde önemli görülmektedir (Tablo 85). Katılımcıların %57,9'u bu konuyu önemli, %28,1'i ise çok önemli olarak değerlendirmiştir. Orta derecede önemli olduğunu düşünenlerin oranı %10,5 iken, hiç önemli değil veya az önemli diyen katılımcı bulunmamaktadır. Genel olarak, katılımcılar çeşitlilik ve kapsayıcılığın kurumsal performansı artırmada kritik bir rol oynadığına inanmaktadır.

Tablo 85. Kurumsal Performansı İyileştirmede Çeşitlilik ve Kapsayıcılık

Soru: Kurumsal performansı iyileştirmede çeşitliliği ve kapsayıcılığı ne kadar önemli görüyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Hiç Önemli Değil	-	-
Az Önemli	-	-
Orta Derecede Önemli	6	10,5
Önemli	33	57,9
Çok Önemli	16	28,1

Anket çalışması kapsamında elde edilen veriler ışığında Kocaeli'deki iş gücü arz ve talep dengesizlikleri, sektör bazlı iş gücü açığı ve istihdam beklentileri detaylandırılmıştır. Anket verilerinin daha derinlemesine yorumlanabilmesi için bir sonraki bölümde saha çalışması kapsamında yürütülen paydaş görüşmelerinin analizleri üzerinde durulacaktır.

3.10. Anket Çalışması Analizinde Öne Çıkan Bulgular

1. İş Gücü Piyasası Analizi

Katılımcılar, Kocaeli’de özellikle bazı sektörlerde nitelikli iş gücü talebinin arttığını belirtmiş, ancak ekonomik zorlukların iş fırsatlarını sınırladığına da dikkat çekmiştir. İstihdamın durgunlaşmasının en önemli nedenleri arasında mesleki eğitim olanaklarının azalması, işlerin başka bölgelere kayması ve yaşlanan iş gücü yer almaktadır.

2. İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı

Kocaeli’de iş gücü talebi, teknolojik gelişmeler ve ekonomik büyüme ile artmakta; en fazla açık imalat, ulaştırma, tarım ve teknik alanlarda görülmektedir. Vasıflı iş gücü eksikliğinin temel nedenleri düşük ücretler, eğitim yetersizliği ve yetenek arzını aşan yüksek talep olarak öne çıkmaktadır.

3. Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı

Kocaeli’de göçmen işçi istihdamına yönelik algı genel olarak olumlu; düşük maliyet ve hızlı istihdam avantajları öne çıkarken, yasal mevzuat, kültürel adaptasyon ve entegrasyon en büyük zorluklar olarak görülmektedir. Engelli çalışanlara yönelik algı da olumlu olup, takım çalışması, üretkenlik ve yenilikçilik üzerinde pozitif etkileri olduğu düşünülmektedir

4. Kadın İş Gücü

Kocaeli’de kadın iş gücünde en yaygın beceriler iletişim, organizasyon ve problem çözmedir. Temsil engelleri olarak erkek egemen sektörler, kültürel normlar ve cinsiyet ayrımcılığı öne çıkarken, destek için esnek çalışma ve eşit işe alım uygulamaları önerilmektedir.

5. Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkiler

Kocaeli'deki katılımcılar, teknolojik değişimlerin iş gücü piyasasına genel olarak olumlu etkiler getireceğini düşünmektedir. Önümüzdeki 10 yılda yapay zekâ, e-ticaret ve Ar-Ge gibi alanların öne çıkması beklenirken, en büyük zorluklar nitelikli iş gücü eksikliği ve yüksek maliyetlerdir.

6. Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri

Kocaeli'deki sektörlerin gelişiminde en çok tüketici talebi, altyapı yatırımları ve devlet teşvikleri ve göç eğilimleri etkili görülmektedir. İmalat, inşaat, konaklama ve mesleki faaliyetlerde yetenek ve beceri açığı yaşanırken, önümüzdeki dönemde en fazla iş gücü talebinin de bu sektörlerde olacağı öngörülmektedir.

7. Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar

Kocaeli'deki mevcut eğitim ve öğretim programları, çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada genellikle orta düzeyde etkili bulunmuştur. Katılımcılar, üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin özellikle sektör iş birlikleri, piyasa analizleri ve uygulamalı müfredat gibi alanlarda önemli roller üstlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

8. İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar

Kocaeli'de işe alım süreçlerinde en büyük zorluğun nitelikli aday eksikliği olduğu belirtilmiştir.

IV. BÖLÜM

IV. BÖLÜM

4. KOCAELİ'DE İŞ GÜCÜ PİYASASI, EKONOMİK YAPI VE GÖÇ DİNAMİKLERİNE YÖNELİK NİTEL ANALİZ

Bu bölümde ilk olarak, Kocaeli Sosyoekonomik Mevcut Durum Raporu özelinde 29-31 Aralık 2024 tarihlerinde gerçekleştirilen saha çalışmasının nitel veri toplama aşamasında izlenen prosedürler, görüşülen paydaşlar ve araştırma ekibine ilişkin genel bilgiler verilmiştir.

4.1. Nitel Görüşmelerin Metodolojisi

29-31 Aralık 2024 tarihlerinde gerçekleştirilen üç günlük Kocaeli saha çalışması süresince nitel veri toplama aracı olarak kurumlarda odak kişiler ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler katılımcıların rızaları ile ses kaydediciler aracılığıyla kaydedilmiş ve katılımcılardan bu yönde rıza belgeleri de imzalatılmıştır. Görüşme yapılan kurumlardan yarı yapılandırılmış mülakatlara 1 ve 15 arası odak kişi katılmıştır. Paydaş kurumlardan toplam 71 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 90 dakika ile 120 dakika arası sürmüştür. Görüşmelerin sonunda ses deşifreleri gerçekleştirilmiş ve analizleri MAXQDA nitel veri analizi yazılımı kullanılarak yapılmıştır.

Bu bölümde 11 paydaş kurumdan 71 kilit kişinin katılımıyla gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan tematik başlıklar şunlardır:

- Genel Sektörel Durum: İstihdam açısından potansiyel kapasite ve fırsatlar,
- İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler,
- İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi,
- Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar,
- İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri,
- Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller,
- Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri,
- İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı

Bu tematik başlıklara göre oluşturulan izleyen bölümlerde her temaya ilişkin farklı alt bileşenler, katılımcıların beyan ettiği görüşler doğrultusunda, detaylı bir şekilde irdelenmiştir.

4.2. Genel Sektörel Durum: İstihdam Açısından Potansiyel Kapasite ve Fırsatlar

Kocaeli, sanayi, teknoloji, lojistik, kimya, savunma ve yenilenebilir enerji sektörlerindeki geniş istihdam kapasitesiyle Türkiye'nin en dinamik ekonomik merkezlerinden biridir. Özellikle sanayi bölgeleri ve teknoparklar, yüksek katma değerli üretim ve yenilikçi teknolojilerle nitelikli iş gücü için büyük fırsatlar sunmaktadır. Lojistik ve liman altyapısının gelişmiş olması, uluslararası ticaret alanında deneyimli çalışanlara yönelik sürekli bir talep yaratırken, yenilenebilir enerji yatırımları mühendisler ve teknisyenler için yeni kariyer imkanları doğurmaktadır. Teknoloji ve bilişim sektörünün hızla büyümesi, yapay zeka, yazılım ve veri analitiği gibi alanlarda uzmanlaşan profesyonellere küresel rekabette avantaj sağlama şansı sunmaktadır. Kocaeli'nin güçlü altyapısı, sektörel çeşitliliği ve iş gücü potansiyeli, kamu ve özel sektörün ortak stratejileriyle desteklendiğinde, bölgenin istihdam ve ekonomik büyüme kapasitesi daha da ileri taşınacaktır.

Bu bölümde, Kocaeli'deki sektörel yapı ele alınarak, iş gücü piyasasına etkileri ve istihdam açısından potansiyel kapasite ve fırsatlar değerlendirilmektedir. Kocaeli, Türkiye'nin sanayi ve teknoloji merkezi olarak ekonomik büyümenin önemli bir parçası olmayı sürdürmektedir. Bölge, sanayi, lojistik, teknoloji ve hizmet sektörleri başta olmak üzere birçok alanda istihdam yaratma potansiyeline sahiptir. Son verilere göre Kocaeli'nin işsizlik oranı %10,1 olup, Türkiye ortalamasının altında seyretmektedir. İş gücüne katılım oranı ise %56 seviyesindedir, bu da bölgenin ekonomik aktivitesinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak, nitelikli iş gücü açığı ve sektörlerin özel talepleri, istihdam fırsatlarının değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır.

Sanayi sektörü, Kocaeli'nin en büyük istihdam sağlayıcısı konumundadır. Özellikle OSB'lerde faaliyet gösteren firmalar, üretim süreçlerinde mavi yaka ve beyaz yaka çalışanlara yoğun şekilde ihtiyaç duymaktadır. 2022 yılı itibarıyla bölgenin ihracatında rafine edilmiş petrol ürünleri, motorlu kara taşıtları ve otomotiv yan sanayi ön plandadır. Bununla birlikte, sanayi sektöründeki en büyük sorunlardan biri, nitelikli teknik eleman ve mühendis bulmada yaşanan zorluktur. Firmalar, makine mühendisleri ve teknik operatörleri bulmakta zorlanırken, yeni mezunların iş tecrübesi eksikliği nedeniyle yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu durum, istihdam sürekliliğini sağlamak için daha fazla mesleki eğitim ve sanayi-üniversite iş birliği gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Teknoloji ve bilişim sektörü, Kocaeli’de giderek büyüyen ve gelecekte büyük istihdam fırsatları sunan alanlardan biridir. Bölgede 8 adet teknopark bulunmakta olup, bu teknoparklarda yaklaşık 5000 firma faaliyet göstermektedir. Ancak, bu firmalar toplamda en az 8000 kişilik iş gücüne ihtiyaç duymaktadır. Özellikle yazılım, yapay zeka ve veri analitiği gibi alanlarda uzmanlaşmış nitelikli çalışan ihtiyacı büyük bir sorundur. Uluslararası rekabetin getirdiği yüksek maaş beklentileri nedeniyle, yerli yazılım firmaları yetenekli çalışanları yurtdışına kaptırmaktadır. Bu noktada, teknoparklarda eğitim ve staj programlarının artırılması, yeni mezunların sektöre entegrasyonunu hızlandıracak önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Kimya ve ilaç sektörü de Kocaeli’de güçlü bir istihdam alanı oluşturmaktadır. Bölge, Türkiye’nin kimya ve ilaç üretiminde önemli bir merkez olmasına rağmen, Ar-Ge personeli eksikliği sektörde büyük bir boşluk yaratmaktadır. Kimya mühendisleri, biyoteknoloji uzmanları ve laboratuvar teknisyenleri gibi teknik pozisyonlarda istihdam açığı bulunmaktadır. Özellikle ilaç üretimi ve biyoteknoloji alanlarında çalışan firmalar, uluslararası standartlara uygun üretim yapabilmek için nitelikli personel ihtiyacını karşılamakta zorlanmaktadır. Bunun yanı sıra, kimya sektöründe faaliyet gösteren firmalar yüksek katma değerli ürünler geliştirmek için Ar-Ge yatırımlarına yönelmekte olup, bu durum uzman mühendis ve teknik eleman ihtiyacını daha da artırmaktadır.

Kocaeli, Türkiye’nin lojistik ve ulaşım altyapısı açısından en önemli merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Stratejik konumu, gelişmiş limanları ve sanayi bölgeleri ile lojistik sektörü açısından büyük bir istihdam potansiyeline sahiptir. Türkiye’nin en büyük limanlarından bazılarını ev sahipliği yapan şehir, uluslararası ticaretin kritik noktalarından biri haline gelmiş ve sevkiyat, depolama, tedarik zinciri yönetimi ile gümrük operasyonları gibi alanlarda geniş iş olanakları yaratmıştır. Sanayi üretiminin büyük bir kısmı ihracata yönelik olduğu için, Kocaeli’de faaliyet gösteren lojistik firmalarının uluslararası nakliye süreçlerinde deneyimli çalışanlara duyduğu ihtiyaç sürekli artmaktadır. Ancak sektör, özellikle yabancı dil bilen, uluslararası ticaret mevzuatına hâkim ve dijital lojistik sistemlerini etkin şekilde kullanabilen nitelikli personel bulma konusunda zorluklarla karşılaşmaktadır.

Liman işletmeciliği ve denizyolu taşımacılığı, Kocaeli’de lojistik sektörünün en önemli bileşenlerinden biridir. Şehirde bulunan 37 liman ve iskele, bölgenin dış ticaret kapasitesini güçlendirmekte ve lojistik faaliyetleri hızlandırmaktadır. Ancak, küresel ticarete yaşanan yoğun rekabet nedeniyle liman operasyonlarının daha verimli yönetilmesi ve teknolojik çözümlerle desteklenmesi giderek daha büyük bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu doğrultuda, lojistik

süreçlerin yönetilmesi için otomasyon sistemlerine ve dijitalleşmeye yatırım yapan firmalar, teknik bilgiye sahip insan kaynağına daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Ancak mevcut çalışan profili bu ihtiyacı tam olarak karşılayamamakta ve sektörde uzmanlaşmış iş gücüne yönelik açığın kapanması için mesleki eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, kara taşımacılığı da Kocaeli'nin lojistik sektörünün önemli bir bileşenidir. Sanayi üretiminin büyük bir kısmı iç pazara ve ihracata yönelik olduğu için, özellikle ticari taşımacılık alanında deneyimli şoförler, filo yönetimi uzmanları ve tedarik zinciri yöneticilerine olan talep her geçen gün artmaktadır. Akıllı lojistik sistemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, sektörde veri yönetimi ve optimizasyon alanında uzmanlaşmış personellere duyulan ihtiyaç da önemli ölçüde yükselmiştir. Bu kapsamda, Kocaeli'de lojistik sektörüne yönelik üniversite programlarının güncellenmesi, sektörün dijital dönüşümüne uygun eğitimlerin artırılması ve sanayi ile akademi arasındaki iş birliklerinin güçlendirilmesi, lojistik sektörünün sürdürülebilir büyümesini destekleyecek kritik adımlardır.

Savunma sanayi, Kocaeli'de son yıllarda büyük yatırımlar yapılan sektörlerden biri olup, yüksek teknoloji üretimi açısından önemli bir istihdam kaynağıdır. Bölgede faaliyet gösteren savunma sanayi firmaları, mühendislik, yazılım ve elektronik alanlarında uzmanlaşmış personele büyük ihtiyaç duymaktadır. Özellikle makine mühendisliği ve yazılım geliştirme alanında tecrübeli çalışanlar, sektörün en çok talep ettiği profiller arasındadır. Ancak, savunma sanayindeki firmalar, yetişmiş insan kaynağını elinde tutabilmek için rekabetçi maaş ve yan haklar sunmak zorunda kalmaktadır. Bununla birlikte, sektörün daha fazla büyüebilmesi için genç mühendislerin yetiştirilmesine yönelik devlet destekli programların artırılması önem arz etmektedir.

Enerji ve yenilenebilir enerji sektörü, Kocaeli'nin sanayiye dayalı ekonomisinin gelecekteki sürdürülebilirliğini sağlaması açısından büyük bir öneme sahiptir. Bölgede sanayiye yönelik elektrik üretimi ve dağıtımı için ciddi yatırımlar yapılmakta, aynı zamanda yenilenebilir enerji projeleri hayata geçirilmektedir. Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi ve biyokütle enerji alanlarında gerçekleştirilen projeler, yeni iş alanları yaratmakta ve sektörde istihdamı artırmaktadır. Ancak, yenilenebilir enerji sektöründeki firmalar, alanında uzman mühendisler ve teknisyenler bulmakta zorlanmaktadır. Özellikle enerji sistemleri mühendisliği ve yenilenebilir enerji teknolojileri alanında mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi, sektördeki istihdam kapasitesini genişletmek için büyük bir fırsat sunmaktadır.

Kocaeli'nin genel iş gücü görünümü değerlendirildiğinde, sanayi, teknoloji, lojistik ve enerji gibi sektörlerde istihdam açısından büyük fırsatlar olduğu görülmektedir. Ancak, firmalar için en büyük sorunlardan biri nitelikli iş gücü eksikliğidir. Meslek liseleri ve üniversitelerin sektörle iş birliğini artırması, teknikeğitimlerin iş dünyasının taleplerine uygun hale getirilmesi ve genç mezunların daha hızlı istihdama entegre edilmesi kritik bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, sektörlerin dijital dönüşüme uyum sağlaması ve çalışanlarını sürekli eğitimlerle desteklemesi, iş gücü piyasasında daha fazla istikrar yaratacaktır. Özellikle uluslararası rekabete ayak uydurabilmek için yabancı dil bilen ve küresel ticaret kurallarına hakim çalışanlara olan talep her geçen gün artmaktadır.

Bu bağlamda, kamu ve özel sektörün ortak çalışarak nitelikli iş gücü yetiştirilmesi ve istihdam fırsatlarının artırılması yönünde uzun vadeli politikalar geliştirmesi büyük önem taşımaktadır. Kocaeli, güçlü altyapısı ve sektörel çeşitliliği ile Türkiye'nin en önemli istihdam merkezlerinden biri olmaya devam edecektir.

4.3. İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler

Kocaeli'de sanayi, bilişim, kimya, lojistik, savunma sanayi, yenilenebilir enerji ve tarım sektörlerinde belirgin iş gücü açıkları bulunmaktadır. Sanayi sektöründe, talaşlı imalat, CNC operatörlüğü, kaynakçılık ve makine montajı gibi teknik alanlarda yetişmiş eleman eksikliği, firmaların üretim süreçlerinde aksamalara neden olmaktadır. Bilişim ve teknoloji sektöründe, yazılım geliştirme, yapay zeka, büyük veri analitiği ve siber güvenlik gibi uzmanlık gerektiren pozisyonlarda ciddi açıklar bulunmaktadır. Lojistik ve taşımacılık sektöründe, uluslararası ticaretin genişlemesiyle birlikte gümrükleme, tedarik zinciri yönetimi ve dijital lojistik çözümleri alanlarında yetişmiş eleman ihtiyacı artmaktadır. Kimya, savunma sanayi ve yenilenebilir enerji sektörlerinde ise Ar-Ge personeli, mühendisler ve teknik uzman eksikliği, sektörlerin büyümesini ve sürdürülebilir üretimi zorlaştırmaktadır. Eğitim kurumları ile sanayi arasındaki iş birliklerinin artırılması, mesleki eğitim programlarının sektör taleplerine göre revize edilmesi ve işletmelerin çalışanlarını dijital ve teknik becerilerle donatması, bu açığın kapatılmasında kritik rol oynayacaktır.

Bu bölümde, Kocaeli'deki iş gücü piyasasında açık bulunan sektörler ve meslekler değerlendirilmekte, bu eksikliklerin bölgesel iş gücü dinamiklerine etkisi ele alınmaktadır. Kocaeli, sanayi, teknoloji, lojistik, enerji ve tarım sektörlerinde hızla gelişen ekonomik yapısı nedeniyle iş gücü talebinin yüksek olduğu bir bölgedir. Ancak, belirli sektörlerde ciddi nitelikli

iş gücü açığı bulunmaktadır. Bu eksiklik, özellikle sanayi, bilişim, kimya, lojistik, savunma sanayi, yenilenebilir enerji ve tarım gibi kritik sektörlerde daha belirgin hale gelmektedir. İş gücü açığı hem mevcut çalışanların yetersizliği hem de eğitim ile sektör ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanmaktadır.

Tablo 86. Kocaeli’de İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler ve Pozisyonlar

Sektör	İş Gücü Açığı Bulunan Pozisyonlar
Sanayi	Talaşlı İmalat
Sanayi	CNC Operatörlüğü
Sanayi	Kaynakçılık
Sanayi	Makine Montajı
Bilişim ve Teknoloji	Yazılım Geliştirme
Bilişim ve Teknoloji	Yapay Zeka
Bilişim ve Teknoloji	Büyük Veri Analitiği
Bilişim ve Teknoloji	Siber Güvenlik
Kimya ve İlaç	Ar-Ge Personeli
Kimya ve İlaç	Kimya Mühendisleri
Kimya ve İlaç	Biyoteknoloji Uzmanları
Kimya ve İlaç	İlaç Geliştirme
Kimya ve İlaç	Laboratuvar Teknisyenleri
Lojistik ve Taşımacılık	Gümrükleme
Lojistik ve Taşımacılık	Tedarik Zinciri Yönetimi
Lojistik ve Taşımacılık	Dijital Lojistik Çözümleri
Savunma Sanayi	Makine Mühendisliği
Savunma Sanayi	Yazılım Geliştirme
Savunma Sanayi	Elektronik Mühendisliği
Yenilenebilir Enerji	Enerji Sistemleri Mühendisliği
Yenilenebilir Enerji	Yenilenebilir Enerji Teknolojileri
Yenilenebilir Enerji	Enerji Verimliliği Yönetimi
Tarım	Gıda İşleme
Tarım	Paketleme
Tarım	Lojistik Destek
Tarım	Vasıfsız İşçilik

Sanayi sektörü, Kocaeli’nin ekonomik yapısında temel bir rol oynamakta olup, iş gücü açığı özellikle teknik alanlarda yoğunlaşmaktadır. Talaşlı imalat, CNC operatörlüğü, kaynakçılık ve makine montajı gibi uzmanlık gerektiren pozisyonlarda nitelikli eleman eksikliği

yaşanmaktadır. Meslek liselerinin ve mesleki eğitim merkezlerinin sektöre yönelik yeterli sayıda mezun verememesi, işletmelerin nitelikli iş gücüne erişimini zorlaştırmaktadır. Firmalar, yeni mezunların yeterli teknik bilgi ve pratik deneyime sahip olmaması nedeniyle uzun süren adaptasyon süreçleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, sanayi-üniversite iş birliklerinin artırılmasını ve sektör odaklı mesleki eğitim programlarının yaygınlaştırılmasını gerektirmektedir.

Bilişim ve teknoloji sektörü, Kocaeli’de hızla gelişmesine rağmen nitelikli iş gücü eksikliği nedeniyle sektörün potansiyeli tam anlamıyla değerlendirilememektedir. Bölgede 8 teknopark ve yaklaşık 5000 bilişim firması bulunmasına rağmen, yazılım geliştirme, yapay zeka, büyük veri analitiği ve siber güvenlik gibi alanlarda ciddi bir iş gücü açığı söz konusudur. Nitelikli çalışanların yurtdışına yönelmesi, firmaların yetenekli mezun bulmasını zorlaştırmaktadır. Teknoloji sektöründeki istihdam açığını kapatmak için üniversitelerle yapılan iş birliklerinin artırılması, staj programlarının güçlendirilmesi ve uygulamalı eğitim modellerinin yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır.

Kimya ve ilaç sanayi, Kocaeli’de önemli bir üretim alanı olmakla birlikte, Ar-Ge personeli ve uzman teknik eleman eksikliği sektördeki büyümeyi sınırlamaktadır. Kimya mühendisleri, biyoteknoloji uzmanları ve laboratuvar teknisyenleri gibi alanlarda yaşanan iş gücü açığı, firmaların uluslararası kalite standartlarına uygun üretim yapmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle biyoteknoloji ve ilaç geliştirme alanlarında deneyimli uzman bulma konusunda büyük zorluklar yaşanmaktadır. Sektörde yüksek katma değerli üretimi sürdürebilmek için mesleki eğitim programlarının artırılması ve sanayi-üniversite iş birliklerinin güçlendirilmesi kritik önem taşımaktadır.

Lojistik ve taşımacılık sektörü, Kocaeli’nin sanayi ve ticaret altyapısının ayrılmaz bir parçası olmasına rağmen, sektörde nitelikli çalışan eksikliği ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bölgedeki 37 liman ve iskele, lojistik faaliyetlerin yoğun şekilde gerçekleşmesini sağlarken, özellikle uluslararası ticaret, gümrükleme ve tedarik zinciri yönetimi alanlarında deneyimli personel ihtiyacı artmaktadır. Dijital lojistik çözümlerinin yaygınlaşması, sektör çalışanlarından daha fazla teknik beceri talep edilmesine neden olmuş, ancak firmalar bu konuda yeterli donanımına sahip iş gücüne erişmekte zorlanmaktadır. Lojistik sektöründeki iş gücü açığının giderilmesi için mesleki eğitim programlarının güncellenmesi ve sektör çalışanlarının dijital lojistik sistemlerine uyum sağlayabilecek yetkinliklere sahip olması için teşviklerin artırılması gerekmektedir.

Savunma sanayi, Kocaeli’de son yıllarda büyük yatırımların yapıldığı ve yüksek teknoloji üretiminin merkezlerinden biri haline gelen sektörlerden biridir. Ancak, mühendislik ve teknik uzmanlık gerektiren alanlarda yaşanan personel eksikliği, savunma sanayi firmalarının büyüme hızını yavaşlatmaktadır. Özellikle makine mühendisliği, yazılım geliştirme ve elektronik mühendisliği gibi alanlarda uzmanlaşmış nitelikli iş gücü bulma konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Savunma sanayinde faaliyet gösteren firmalar, rekabetçi maaşlar sunarak yetişmiş insan kaynağını elinde tutmaya çalışmakta, ancak bu durum işletmelerin maliyetlerini artırmaktadır. Sektördeki istihdam açığını kapatmak için devlet destekli eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve firmaların çalışanlarına yönelik mesleki gelişim imkanları sunması büyük önem taşımaktadır.

Yenilenebilir enerji sektörü, Kocaeli’nin sanayiye dayalı ekonomik yapısında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi ve biyokütle gibi alanlarda gerçekleştirilen projeler, yeni istihdam olanakları sunmaktadır. Ancak, enerji sistemleri mühendisliği, yenilenebilir enerji teknolojileri ve enerji verimliliği yönetimi gibi alanlarda uzmanlaşmış iş gücüne erişimde sıkıntılar yaşanmaktadır. Sektörün daha fazla büyüebilmesi için enerji teknolojileri konusunda teknik eğitimlerin artırılması, meslek liselerinin bu alanlara yönelik müfredat geliştirmesi ve özel sektör ile akademik iş birliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Tarım sektörü Kocaeli’de sınırlı bir alan kaplamasına rağmen, Kandıra bölgesinde aromatik bitki üretimi, hayvancılık ve tarıma dayalı sanayi faaliyetleri nedeniyle iş gücü ihtiyacı doğmaktadır. Gıda Organize Sanayi Bölgesi’nin faaliyete geçmesiyle birlikte, gıda işleme, paketleme ve lojistik destek alanlarında iş gücü ihtiyacının artması beklenmektedir. Ancak, tarımsal üretimde nitelikli iş gücü eksikliği, özellikle mevsimlik işçi temininde yaşanan sıkıntılar nedeniyle sektörde sürdürülebilir istihdamı zorlaştırmaktadır. Tarımsal iş gücünün sürekliliğini sağlamak adına sosyal destek mekanizmalarının ve teşvik politikalarının artırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, Kocaeli’de birçok sektör iş gücü eksikliğiyle karşı karşıya olup, bu durum ekonomik büyüme ve sektörlerin uluslararası rekabet gücü açısından önemli bir zorluk teşkil etmektedir. Meslek liseleri ve üniversitelerin sektörel taleplere göre eğitim programlarını güncellemesi, özel sektör ile akademik kurumlar arasındaki iş birliklerinin artırılması ve devlet destekli mesleki gelişim programlarının yaygınlaştırılması, iş gücü açığını kapatmaya yönelik en etkili stratejiler arasında yer almaktadır.

4.4. İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi

Kocaeli’de iş gücü piyasasında nitelik uyumsuzluğu, sektörlerin ihtiyaç duyduğu uzmanlıklarla mevcut iş gücü arzı arasındaki en büyük engellerden biri olarak öne çıkmaktadır. Sanayi sektöründe, otomasyon ve dijitalleşme ile dönüşen üretim süreçleri, çalışanlardan ileri teknik beceriler talep ederken, meslek liseleri ve teknik eğitim programlarının bu değişime yeterince adapte olamaması, yetişmiş iş gücü açığını büyütmektedir. Bilişim ve teknoloji sektöründe, yüksek maaş beklentileri ve nitelikli çalışanların yurtdışına yönelmesi, yerel firmaların ihtiyaç duyduğu insan kaynağını karşılamasını zorlaştırmaktadır. Lojistik sektöründe, geleneksel yöntemlerle çalışan personelin yeni lojistik teknolojilerine ve veri analitiğine yeterince uyum sağlayamaması, arz-talep dengesizliğini artırmaktadır. Kimya, savunma sanayi ve yenilenebilir enerji sektörlerinde, eğitim programlarının uygulamalı öğrenme süreçlerine yeterince yer vermemesi, iş gücünün sektöre adaptasyon sürecini uzatırken, firmaların ihtiyaç duyduğu teknik uzman açığını kapatmayı zorlaştırmaktadır.

Bu bölümde, Kocaeli’deki iş gücü piyasasının yapısal dinamikleri, iş gücünün niteliği, arz-talep uyumsuzluğu ve eğitimin bu denge üzerindeki rolü değerlendirilmektedir. Kocaeli, Türkiye’nin sanayi, teknoloji ve lojistik açısından en gelişmiş bölgelerinden biri olup iş gücü arzı ile talebi arasındaki uyumsuzluk sektörel büyümenin önündeki temel engellerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bölgedeki iş gücü piyasası, yüksek teknolojiye dayalı üretim, dijitalleşme ve sanayiye entegre olmuş lojistik süreçler nedeniyle giderek daha fazla nitelikli eleman talep etmektedir. Ancak, mevcut iş gücü profili ile sektörlerin ihtiyaç duyduğu beceriler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu durum, işletmelerin ihtiyaç duyduğu insan kaynağına erişimini zorlaştırırken, işsiz bireylerin istihdama katılımını da sınırlandırmaktadır.

Şekil 4. Kocaeli İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi ile ilgili Tespitler ve Öneriler

Sanayi sektöründe, üretim süreçlerinin otomasyona dayalı olarak yeniden şekillenmesi, iş gücü profilinin değişmesini zorunlu kılmıştır. Geleneksel üretim hatlarından farklı olarak, robotik sistemler, CNC tezgâhları ve veri analizine dayalı üretim süreçleri, çalışanlardan daha fazla teknik bilgi ve dijital yetkinlik beklemektedir. Ancak, meslek liselerinden ve teknik eğitim kurumlarından mezun olan bireylerin bu yetkinliklere sahip olmaması, sektörde ciddi bir nitelikli eleman açığı doğurmaktadır. Nitelik uyumsuzluğunu gidermek için sanayi kuruluşlarının meslek liseleri ve üniversitelerle daha yakın iş birliği yapması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, işletmelerin kendi bünyelerinde teknik eğitim programları düzenleyerek çalışanlarını yeni üretim teknolojilerine adapte etmesi büyük önem taşımaktadır.

Teknoloji ve bilişim sektöründe, yazılım geliştirme, yapay zeka uygulamaları ve veri analitiği alanlarında iş gücü talebi hızla artmaktadır. Özellikle Kocaeli'deki teknoparklar ve bilişim vadisi kapsamında faaliyet gösteren firmalar, büyük veri yönetimi ve siber güvenlik gibi alanlarda uzmanlaşmış elemanlara ihtiyaç duymaktadır. Ancak, üniversitelerden mezun olan mühendis ve yazılım geliştiricilerin çoğunlukla yurtdışındaki daha avantajlı iş fırsatlarına yönelmesi, yerel işletmelerin yetkin insan kaynağı bulmasını zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, teknoloji alanında faaliyet gösteren işletmelerin rekabetçi maaş ve yan haklar sunarak iş gücünü bölgede tutmaya yönelik stratejiler geliştirmesi gerekmektedir.

Lojistik sektöründe, iş gücü arz ve talep dengesizliği özellikle taşımacılık, depolama ve tedarik zinciri yönetimi alanlarında hissedilmektedir. Dijital lojistik çözümlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, sektör çalışanlarının temel lojistik operasyonlara ek olarak veri analizi ve optimizasyon becerilerine sahip olması beklenmektedir. Ancak, sektörde çalışan bireylerin büyük bir kısmı geleneksel yöntemlerle çalışmaya devam etmekte olup, yeni lojistik teknolojilerine adapte olmakta zorlanmaktadır. Bu durum, lojistik sektöründe hem ara eleman hem de üst düzey yönetici pozisyonlarında iş gücü eksikliğine yol açmaktadır. Çözüm olarak, lojistik firmalarının mesleki eğitim programlarını güncelleyerek çalışanlarını dijital sistemlere entegre etmesi gerekmektedir.

Kimya ve ilaç sanayi, yüksek Ar-Ge gerektiren sektörler arasında yer almakta olup, nitelikli kimyager, biyoteknoloji uzmanı ve laboratuvar teknisyeni ihtiyacı giderek artmaktadır. Özellikle ilaç üretimi ve biyoteknoloji alanında uluslararası standartlara uygun üretim süreçlerinin yürütülebilmesi için, çalışanların ilgili alanlarda ileri düzey teknik bilgiye sahip olması gerekmektedir. Ancak, bu alandaki eğitim programlarının uygulamalı öğrenme

süreçlerine yeterince yer vermemesi, iş gücünün sektöre adaptasyon süresini uzatmaktadır. Kimya ve ilaç sanayi firmalarının, çalışanlarına yönelik sertifikalı eğitim programları oluşturması ve sektöre özgü yetkinlik kazandıracak staj programlarını yaygınlaştırması gerekmektedir.

Savunma sanayi, Kocaeli’de stratejik önem taşıyan bir sektör olup, mühendislik, yazılım ve elektronik alanlarında uzmanlaşmış nitelikli iş gücüne duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. Ancak, sektörde faaliyet gösteren firmalar, yetişmiş insan kaynağını elinde tutmakta zorlanmaktadır. Özellikle uluslararası rekabet koşullarında mühendislerin daha yüksek ücretler sunan özel sektör firmalarına veya yurtdışına yönelmesi, yerel savunma sanayi firmalarında insan kaynağı problemine yol açmaktadır. Bu sorunun çözümü için, devlet destekli eğitim programlarının artırılması ve savunma sanayi firmalarının çalışanlarına uzun vadeli kariyer olanakları sunması gerekmektedir.

Yenilenebilir enerji sektörü, artan çevresel duyarlılık ve sürdürülebilir enerji politikaları doğrultusunda genişleyen bir iş alanı olup, enerji sistemleri mühendisleri, yenilenebilir enerji uzmanları ve teknik servis elemanları için yeni istihdam fırsatları sunmaktadır. Ancak, bu alanda iş gücü arzı, sektörün talebini karşılamaktan uzaktır. Meslek liselerinin ve üniversitelerin yenilenebilir enerji teknolojilerine yönelik müfredat geliştirmemesi, iş gücünün sektöre adaptasyonunu zorlaştırmaktadır. Sektörün büyümesine paralel olarak, eğitim programlarının güncellenmesi ve enerji firmalarının genç mühendisleri sektöre kazandıracak teşvikler sunması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Kocaeli’de iş gücü arzı ile sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikler arasındaki uyumsuzluk, ekonomik büyümeyi ve sektörlerin uluslararası rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, eğitim sisteminin sektör odaklı olarak yeniden şekillendirilmesi, meslek liseleri ve üniversitelerin özel sektör ile daha güçlü iş birlikleri kurması ve işletmelerin çalışanlarına yönelik mesleki gelişim fırsatlarını artırması gerekmektedir. Nitelikli iş gücü eksikliğinin giderilmesi, Kocaeli’nin sürdürülebilir büyümesini destekleyecek en kritik faktörlerden biri olacaktır.

4.5. Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar

Kocaeli, sanayi ve teknoloji merkezi olarak kadın iş gücüne çeşitli istihdam fırsatları sunmakla birlikte, kadınların iş hayatına entegrasyonu konusunda yapısal ve toplumsal engeller devam etmektedir. Hizmet, sağlık, lojistik, tekstil ve sanayi sektörlerinde kadın istihdamı yoğunlaşırken, özellikle paketlenme, gıda üretimi, tekstil işçiliği ve lojistik operasyonlar gibi alanlarda kadın çalışan oranı yüksektir. Ancak, ağır sanayi ve teknik pozisyonlarda kadın istihdamının sınırlı olması, sektörel çeşitliliği kısıtlamakta ve kadınların daha geniş iş fırsatlarına erişimini zorlaştırmaktadır. İş-aile dengesinin sağlanamaması, kreş ve çocuk bakım hizmetlerinin yetersizliği gibi faktörler, kadınların istihdam sürekliliğini olumsuz etkilemekte ve kariyerlerine ara vermelerine neden olmaktadır. Kadın girişimciliğinin desteklenmesi, ücret eşitsizliğinin giderilmesi ve sanayi-üniversite iş birlikleri aracılığıyla kadınların teknik mesleklerde daha fazla yer almasını teşvik edecek politikalar, kadın istihdamının sürdürülebilir şekilde artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu bölümde, Kocaeli'deki kadın istihdamının genel durumu, kadınların iş gücüne katılımındaki eğilimler, kültürel normların etkisi, kadınların yoğun olarak çalıştığı sektörler ve kadın istihdamının artırılması için alınması gereken önlemler değerlendirilmektedir. Kocaeli, Türkiye'nin sanayi ve teknoloji merkezlerinden biri olarak kadın iş gücünün iş piyasasına katılımını teşvik eden çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Ancak, kadınların iş hayatına entegrasyonu konusunda birtakım yapısal ve toplumsal engeller de bulunmaktadır. Kadınların istihdam oranı son yıllarda artış göstermiş olsa da belirli sektörlerde yoğunlaşmaları ve çalışma sürekliliği konusunda yaşanan sorunlar, kadın iş gücünün tam potansiyeline ulaşmasını zorlaştırmaktadır.

Bölgedeki kadın istihdamı, ağırlıklı olarak hizmet, sağlık, lojistik, tekstil ve sanayi sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Kadın çalışanların en fazla istihdam edildiği alanlar arasında paketlenme, gıda üretimi, tekstil işçiliği ve lojistik operasyonlar öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, beyaz yaka pozisyonlarda da kadınların istihdam oranı giderek artmaktadır. Özel sektörde masa başı işlerde kadın çalışanların yoğunluğu dikkat çekerken, ağır sanayi ve teknik pozisyonlarda kadın iş gücünün nispeten düşük olduğu gözlemlenmektedir.

Kadınların iş gücüne katılımını artırmaya yönelik bölgesel girişimler ve projeler yürütülmektedir. Sanayide kadın istihdamını artırmaya yönelik yürütülen projeler kapsamında, CNC operatörleri yetiştirme programları ve büyük ölçekli üretim firmaları ile

KADIN İSTİHDAM ORANININ DÜŞÜK OLMASININ TEMEL NEDENLERİ

01

Kültürel normlar

02

Terfi sürecinde
karşılaşılan bariyerler

03

Ücret eşitsizliği

04

Kadın girişimler için
finansman eksikliği

05

İş & Aile yaşamı dengesinin
sağlanamaması

İşbirlikleri sağlanmıştır. Bu projeler, kadınların teknik ve üretim alanlarında daha fazla yer almasını teşvik etmekte ve mesleki gelişimlerini desteklemektedir.

Kadın istihdamının önündeki en büyük engellerden biri, iş ve aile yaşamı dengesinin sağlanamamasıdır. Kadın çalışanların doğum izni ve çocuk bakımı nedeniyle iş hayatına ara vermesi, kariyerlerinde kesintilere yol açmakta ve tekrar iş piyasasına dönüşlerini zorlaştırmaktadır. Kreş ve çocuk bakım olanaklarının sınırlı olması, özellikle vardiyalı sistemde çalışan kadınlar için büyük bir kısıt oluşturmakta ve kadın istihdamının sürekliliğini olumsuz etkilemektedir.

Kadınların iş gücü piyasasında yaşadığı bir diğer zorluk ise ücret eşitsizliği ve terfi süreçlerinde karşılaştıkları bariyerlerdir. Kadın çalışanların erkek meslektaşlarına kıyasla daha düşük ücretlerle çalıştığı ve özellikle teknik ve yönetici pozisyonlara yükselme konusunda daha fazla engelle karşılaştığı belirtilmektedir. Bu durum, iş dünyasında cinsiyet temelli fırsat eşitsizliğini gözler önüne sermekte ve kadınların kariyer gelişimini sınırlandırmaktadır.

Kadın girişimciliği konusunda da çeşitli fırsatlar bulunmaktadır. Kocaeli’de kadınların kendi işlerini kurmaları ve ekonomik hayata daha aktif katılmaları için girişimcilik destekleri ve teşvik programları uygulanmaktadır. Kadınların finansmana erişimini kolaylaştırmak adına çeşitli kredi destekleri sağlanmakta ve iş dünyasında kadın liderliği teşvik edilmektedir. Bununla birlikte, kadın girişimcilerin özellikle sermaye yetersizliği ve pazarlama eksikliği gibi nedenlerle sürdürülebilir iş modelleri oluşturma konusunda çeşitli zorluklarla karşılaştıkları görülmektedir.

Sonuç olarak, Kocaeli’de kadın istihdamı artış gösterse de, kadınların iş gücü piyasasındaki konumlarını güçlendirmek için daha fazla yapısal düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Kreş ve çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması, mesleki eğitim programlarının çeşitlendirilmesi ve ücret eşitsizliği ile mücadele edilmesi, kadınların iş piyasasındaki rollerini güçlendirecek temel adımlardır. Ayrıca, kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi ve finansal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, kadınların ekonomik hayata katılımını daha sürdürülebilir hale getirecektir.

4.6. İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri

Kocaeli’de sanayi, lojistik ve inşaat sektörleri başta olmak üzere göçmen iş gücü, iş piyasasında önemli bir yer tutmaktadır. İşverenler, özellikle vasıfsız iş gücü gerektiren alanlarda göçmen işçileri tercih etmekte olup, bunun temel nedenleri arasında daha düşük işçilik maliyetleri, iş gücü sürekliliği ve yerel iş gücünün bazı sektörlerde çalışmak istememesi yer almaktadır. Bununla birlikte, göçmen iş gücünün istihdamında kayıt dışı çalışma oranlarının yüksek olması hem işverenler hem de işçiler açısından önemli sorunlar yaratmaktadır. Kayıt dışı istihdam, göçmen işçilerin iş güvencesi ve sosyal haklardan mahrum kalmasına yol açarken, iş piyasasında haksız rekabetin oluşmasına neden olmaktadır. Yüksek vasıflı göçmen işçiler ise denklik süreçlerindeki bürokratik engeller nedeniyle kendi mesleki alanlarında iş bulmakta zorlanmakta ve genellikle daha düşük vasıflı işlerde çalışmaktadır. Göçmen iş gücünün iş piyasasına daha etkin entegrasyonu için çalışma izinleri süreçlerinin kolaylaştırılması, mesleki eğitimlerin artırılması ve iş güvenliği standartlarının güçlendirilmesi kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

Bu bölümde, Kocaeli’deki iş gücü piyasasında göçmen emeğinin farklı sektörlerde nasıl bir rol oynadığı ve işverenlerin bu iş gücüne yönelik tutumlarının nasıl şekillendiği

değerlendirilmektedir. Kocaeli, göçmen iş gücünün çeşitli sektörlerde istihdam edildiği, sanayi ve lojistik altyapısı güçlü bir bölge olarak dikkat çekmektedir. İşverenler, üretim süreçlerinde sürekliliği sağlamak adına iş gücüne sürekli erişim sağlamayı hedeflemekte ve bu doğrultuda göçmen işçileri istihdam etmeye yönelik çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Ancak, işverenlerin göçmen iş gücüne yönelik tutumları, sektörün dinamikleri, yasal düzenlemeler ve toplumsal algılar çerçevesinde şekillenmektedir.

Sanayi, lojistik ve inşaat sektörlerinde göçmen iş gücü önemli bir yer tutmaktadır. Kocaeli'deki işverenler, özellikle vasıfsız işlerde ve emek yoğun sektörlerde göçmen işçileri tercih etmekte olup, bunun temel nedenleri arasında düşük maliyet, iş gücü sürekliliği ve yerel iş gücünün bazı sektörlerde çalışmak istememesi yer almaktadır. Ağır sanayi ve döküm sektörlerinde iş gücü açığını kapatmak adına göçmen işçiler sıklıkla istihdam edilmekte, inşaat sektöründe ise kayıt dışı çalışma oranlarının yüksek olduğu belirtilmektedir.

Göçmen işçilerin kayıtlı istihdam edilme süreçlerinde ise önemli zorluklar yaşanmaktadır. Çalışma izinleri konusunda yaşanan bürokratik engeller, birçok göçmen işçinin kayıt dışı çalışmasına neden olmaktadır. İşverenler açısından kayıt dışı işçi çalıştırmanın cazip olması, iş gücü piyasasında haksız rekabet yaratmakta ve göçmen işçilerin iş güvencesiz ortamlarda çalışmasına sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra, uluslararası ticarete entegre firmalar için yasal prosedürlere uygun çalışan istihdam etmek bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu nedenle büyük ölçekli işletmelerde göçmen işçilerin kayıtlı istihdam edilme oranı daha yüksektir.

Göçmen işçilerin mesleki yeterlilikleri ve eğitim seviyeleri de iş gücü piyasasında farklılık göstermektedir. Düşük vasıflı göçmen işçilerin çoğunlukla tekstil, inşaat, lojistik ve hizmet sektörlerinde istihdam edildiği, yüksek vasıflı işçilerin ise diplomalarının denklik sorunları nedeniyle kendi uzmanlık alanlarında çalışmakta zorlandıkları belirtilmektedir. Özellikle mühendislik, sağlık ve akademik alanlarda göçmen işçilerin mesleki yeterliliklerini belgeleme sürecinde yaşadığı zorluklar, bu bireylerin genellikle daha düşük vasıflı işlerde çalışmalarına neden olmaktadır.

Bölgedeki işverenler, göçmen işçilerin iş gücü piyasasına entegrasyonu konusunda farklı stratejiler geliştirmektedir. Örneğin, bazı büyük sanayi kuruluşları, belirli göçmen gruplarına yönelik sosyal destek programları oluşturarak, bu işçilerin uzun vadeli olarak işletmelerde çalışmasını teşvik etmektedir. Bunun yanında, belirli sektörlerde göçmen işçilere yönelik

mesleki eğitim programlarının oluşturulması, bu bireylerin vasıflı iş gücüne dönüşmesini sağlayarak hem işverenlerin hem de göçmen işçilerin kazanım elde etmesine katkı sunmaktadır.

Öte yandan, iş kazaları ve çalışma koşulları konusundaki endişeler, işverenlerin göçmen işçilere yönelik istihdam politikalarında belirleyici bir faktör olmaktadır. Göçmen işçilerin yoğun olarak çalıştığı sektörlerde iş kazalarının sık yaşandığı ve özellikle kayıt dışı çalışan işçilerin iş güvenliği haklarından yeterince yararlanamadıkları belirtilmektedir. Bu durum, hem işçilerin güvencesiz bir çalışma ortamında kalmasına hem de işverenlerin hukuki risklerle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bazı firmaların bu nedenle göçmen işçi istihdam etmekten kaçındığı belirtilmektedir. Göçmen işçilerin çalışma koşullarını iyileştirmeye yönelik adımlar atılması, iş kazalarını azaltma ve iş gücü piyasasında daha sürdürülebilir bir yapı oluşturma açısından kritik öneme sahiptir.

Ek olarak, Kocaeli'deki teknoloji firmaları, nitelikli iş gücü ihtiyacı konusunda ciddi bir sıkıntı yaşamaktadır. Özellikle yazılım, mühendislik ve pazarlama alanlarında, yerli iş gücünün yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu bağlamda, göçmen iş gücünün istihdamı büyük bir önem arz etmektedir. Kocaeli'deki firmalar, belirli alanlarda yetkinliği yüksek göçmen iş gücüne ihtiyaç duyarken, özellikle dil becerisi, iş disiplini ve sektöre yönelik pratik beceriler konusunda da büyük eksiklikler yaşanmaktadır. Göçmenlerin, yerel iş gücünden daha fazla katkı sağlayabilecek potansiyel barındırdığı ifade edilmektedir. Bununla birlikte, Kocaeli'deki firmaların kalifiye iş gücü bulamaması, istihdam politikalarının yeniden şekillendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Kamunun teknoparklar için sunduğu teşvikler ve SGK muafiyetleri, firmaların göçmen iş gücünden yararlanmasını kolaylaştırmaktadır. Öte yandan, Kocaeli'deki yerli iş gücünün genel olarak eğitim seviyesinin yetersiz olması yerli iş gücünün firmaların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, firmalar göçmen iş gücünü sadece mühendislik alanında değil, aynı zamanda pazarlama, satın alma ve diğer yönetim alanlarında da istihdam etmek istemektedir.

Kocaeli'deki eğitim kurumlarının sektöre yönelik daha fazla eğitim vermesi gerektiği ve özellikle dil eğitimi alanında büyük eksiklikler olduğu ifade edilmektedir. Bu eksikliklerin giderilmesi için, üniversiteler ve özel sektör firmaları arasında daha yakın işbirlikleri kurulması ve öğrencilere sektöre yönelik pratik beceriler kazandırılması önemlidir. Ayrıca, meslek yüksek okulları ve meslek edindirme kursları ile daha kısa sürede sektöre yönelik nitelikli iş gücü yetiştirilmesi sağlanabilir.

Sonuç olarak, Kocaeli’de işverenlerin göçmen iş gücüne karşı yaklaşımları, iş gücü piyasasının dinamiklerine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Sanayi, lojistik ve inşaat sektörlerinde göçmen işçilerin önemli bir rol oynadığı, ancak kayıt dışı çalışma, mesleki yeterliliklerin belgelendirilmesi ve iş güvenliği konularında çeşitli zorluklarla karşılaşıldığı görülmektedir. Göçmen iş gücünün iş piyasasına daha etkin entegrasyonu için, çalışma izinleri sürecinin kolaylaştırılması, mesleki eğitimlerin yaygınlaştırılması ve işverenlerin göçmen işçileri kayıtlı istihdama teşvik edecek mekanizmaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte kamu, özel sektör ve eğitim kurumları arasında güçlü bir işbirliği sağlanarak, Kocaeli’nin ekonomik gelişimi ve teknoloji başta olmak üzere diğer sektörlerdeki büyümesi desteklenebilir.

4.7. Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller

Kocaeli’de sanayi, lojistik ve hizmet sektörlerinde göçmen iş gücüne yönelik talep bulunsa da kayıtlı istihdama geçiş süreci çeşitli yapısal ve bürokratik engeller nedeniyle zorlaşmaktadır. Çalışma izinleri sürecindeki bürokratik karmaşıklık hem göçmen işçilerin hem de işverenlerin kayıtlı istihdamı tercih etmesini zorlaştırarak, kayıt dışı çalışmayı daha cazip hale getirmektedir. Dil bariyeri, göçmen işçilerin iş görüşmelerine katılımını ve resmi işlemleri takip etmesini engellerken, sınırlı dil eğitimi olanakları bu süreci daha da geciktirmektedir. Mesleki yeterliliklerin belgelendirilmesi, özellikle teknik ve sağlık alanlarında çalışmak isteyen göçmenler için önemli bir sorun teşkil etmekte, diploma denklik süreçlerinin uzun sürmesi nedeniyle birçok kişi vasıfsız işlere yönelmektedir. Kayıtlı istihdamı teşvik etmek için çalışma izinleri sürecinin kolaylaştırılması, dil eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve mesleki yeterlilik belgelerinin tanınmasını hızlandıracak politikaların uygulanması, Kocaeli’de göçmen iş gücünün daha sürdürülebilir ve güvenli bir çalışma ortamına erişimini sağlayacaktır.

Bu bölümde, Kocaeli’de göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına katılımını zorlaştıran temel yapısal ve bürokratik engeller değerlendirilmektedir. Göçmen işçilerin kayıtlı iş gücü piyasasına dahil olabilmesi, yasal düzenlemeler, ekonomik koşullar ve toplumsal dinamikler gibi çeşitli faktörler tarafından şekillenmektedir. Kocaeli’de sanayi, lojistik ve hizmet sektörlerinde göçmen iş gücüne yönelik talep bulunsa da kayıtlı istihdama geçiş sürecinde önemli zorluklar mevcuttur. Bu engeller hem işverenler hem de göçmen işçiler açısından farklı boyutlarda ele alınmalıdır.

Şekil 5. Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller

En büyük engellerden biri, çalışma izinleri sürecindeki bürokratik işlemlerin karmaşıklığıdır. Göçmenlerin çalışma izinleri alabilmesi için belirli prosedürleri tamamlaması gerekmekte olup, bu süreç zaman alıcı ve maliyetlidir. İşverenlerin de bu süreçle ilgili yasal sorumlulukları olduğu için, bazı firmalar kayıtlı istihdam yerine kayıt dışı çalıştırmayı tercih etmektedir. Bu durum, göçmen işçilerin yasal güvencelerden mahrum kalmasına ve düşük ücretle çalıştırılmasına neden olmaktadır.

Dil bariyeri de kayıtlı iş gücü piyasasına geçişte önemli bir engel oluşturmaktadır. Göçmen işçilerin büyük bir kısmı Türkçe bilmediğinden, resmi işlemleri takip etmekte ve iş görüşmelerine katılmakta zorlanmaktadır. Dil eğitimi olanaklarının sınırlı olması, iş gücü piyasasına entegrasyonu geciktirmektedir. Bu nedenle, göçmen işçilerin dil öğrenme süreçlerini destekleyecek eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Göçmenlerin mesleki yeterliliklerini belgelendirme süreçleri de kayıtlı iş gücü piyasasına geçişte önemli bir engel olarak öne çıkmaktadır. Özellikle teknik alanlarda ve sağlık

sektöründe çalışmak isteyen göçmenler, diploma denklik süreçlerinde uzun bekleme süreleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, birçok göçmenin kendi mesleki alanlarında çalışmasını engellemekte ve vasıfsız işlere yönelmesine neden olmaktadır. Yasal denklik süreçlerinin hızlandırılması, göçmenlerin istihdam edilebilirliğini artıracaktır.

Göçmen işçilerin sık sık iş değiştirmesi ve uzun vadeli istihdam olanaklarına erişimde zorluk yaşaması da kayıtlı iş gücüne geçişlerini engelleyen unsurlar arasındadır. Birçok göçmen, kısa vadeli ve geçici işlerde çalışarak istikrarlı bir çalışma hayatına uyum sağlayamamaktadır. Bu durum, göçmen işçilerin iş gücü piyasasına tam olarak entegre olmasını zorlaştırmaktadır.

Son olarak, KOBİ'ler ve küçük ölçekli işletmelerde kayıt dışı istihdamın daha yaygın olması, göçmen işçilerin kayıtlı iş gücüne geçişini zorlaştırmaktadır. Büyük ölçekli işletmeler yasal süreçlere uyum sağlamaya daha yatkınken, küçük işletmeler maliyet kaygıları nedeniyle kayıt dışı iş gücünü tercih etmektedir. Bu nedenle, göçmen işçilerin kayıtlı istihdamını teşvik etmek amacıyla özellikle küçük işletmelere yönelik teşviklerin artırılması önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına geçişini hızlandırmak için çalışma izinleri sürecinin kolaylaştırılması, dil eğitime yönelik teşviklerin artırılması ve mesleki yeterlilik belgelerinin tanınmasını hızlandıran politikaların uygulanması gerekmektedir. Bu düzenlemeler, göçmen işçilerin daha güvenli ve sürdürülebilir çalışma koşullarına erişimini sağlayarak, Kocaeli'deki iş gücü piyasasının dengeli bir şekilde gelişmesine katkıda bulunacaktır.

“Göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına geçişini hızlandırmak için çalışma izinleri sürecinin kolaylaştırılması, dil eğitime yönelik teşviklerin artırılması ve mesleki yeterlilik belgelerinin tanınmasını hızlandıran politikaların uygulanması gerekmektedir.”

4.8. Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri

Kocaeli'deki GKSS'li iş gücünün olası geri dönüşü, iş gücü piyasasında önemli değişimlere yol açabilir ve özellikle sanayi, inşaat, lojistik ve tekstil gibi sektörlerde ciddi iş gücü açığı yaratabilir. Sanayi sektöründe, otomotiv, metal ve plastik üretimi gibi alanlarda GKSS'li işçilerin yoğunluğu yüksek olup, geri dönüşler vasıfsız iş gücü eksikliğine ve üretim süreçlerinde aksamalara neden olabilir. Teknoloji ve mühendislik gerektiren sektörlerde, GKSS'ler kalifiye iş gücünün bir parçası olduğundan, olası geri dönüşleri nitelikli eleman ihtiyacını artırabilir ve özellikle yazılım, otomotiv mühendisliği ve sağlık sektöründe istihdam açığına yol açabilir. İş gücü piyasasının entegrasyon süreci, geri dönen GKSS'lerin yerine geçecek iş gücünün bulunmasını zorlaştırırken, yerli iş gücünün bu alanlara yönlendirilmesini gerektirebilir. Bu süreçte, mesleki eğitim programlarının güçlendirilmesi ve işverenlerin hem yerli hem de göçmen iş gücünü entegre edecek stratejiler geliştirmesi, iş gücü piyasasında dengeli bir geçiş sağlanması açısından kritik öneme sahiptir.

Bu bölümde, Kocaeli'de yaşayan GKSS'lerin geri dönüş eğilimi ve bu sürecin iş gücü piyasasına olası etkileri değerlendirilmektedir. Kocaeli'de olası GKSS'lerin geri dönüşlerinin iş gücü piyasasına etkileri hem ekonomik hem de sosyal açıdan önemli değişimlere yol açabilir. Kocaeli, Türkiye'nin sanayi bakımından en gelişmiş illerinden biri olup, özellikle otomotiv, kimya, tekstil, metal, lojistik gibi sektörlerde yoğunlaşan iş gücü ihtiyacı, göçmen iş gücünün katkısını büyük ölçüde artırmıştır. Bu bağlamda, göçmenlerin geri dönmesi, Kocaeli'nin iş gücü piyasasında belirgin değişiklikler yaratabilir.

İlk olarak, Kocaeli'nin iş gücü piyasasında en fazla etkilenen sektörlerin başında sanayi sektörü yer alacaktır. Kocaeli, Türkiye'nin sanayi üretiminin önemli bir kısmını gerçekleştiren bir bölge olup, otomotiv, metal, plastik, tekstil gibi ağır sanayi sektörlerinde ciddi iş gücü açığı bulunmaktadır. Göçmen iş gücü, özellikle bu tür sanayi sektörlerinde yoğunlaşmış ve üretim süreçlerine önemli katkılar sağlamıştır. GKSS'lerin geri dönüşü, bu sektörlerde çalışan vasıfsız iş gücünde büyük bir açığa yol açabilir. Özellikle inşaat sektörü, tekstil ve gıda üretimi gibi emek yoğun sektörlerde, geri dönen göçmenlerin yerine geçebilecek iş gücünün bulunması zorlaşabilir. Bunun sonucunda, bu sektörlerdeki üretim süreçlerinde aksaklıklar yaşanabilir, verimlilik kayıpları söz konusu olabilir ve üretim maliyetlerinde artış görülebilir.

Öte yandan, Kocaeli'nin iş gücü piyasasında en fazla ihtiyaç duyulan alanlardan bir

diğeri, nitelikli iş gücüdür. Kocaeli, otomotiv ve elektronik sanayi gibi ileri teknoloji gerektiren alanlarda da faaliyet göstermektedir. Bu sektörlerde çalışacak kalifiye iş gücü, özellikle mühendislik ve teknoloji alanlarında oldukça önemlidir. Geri dönen göçmenler, çoğunlukla vasıfsız iş gücüne yönelmiş olsa da bazıları da mühendislik, sağlık, bilişim ve eğitim gibi yüksek nitelikli sektörlerde eğitim almış ve sektöre katkı sağlamışlardır. Bu göçmenlerin geri dönmesi, nitelikli iş gücü talep eden sektörlerde ciddi bir eksiklik yaratabilir ve sanayinin gelişimi açısından zorluklar yaşanabilir. Geri dönüşün en önemli olumsuz etkisi, özellikle yazılım mühendisliği, otomotiv mühendisliği, tıbbi cihazlar gibi yüksek teknoloji gerektiren alanlarda çalışacak kalifiye iş gücünün eksikliği olacaktır.

Kocaeli'deki göçmen iş gücünün geri dönüşü, sadece sektörel iş gücü talebini değil, aynı zamanda göçmenlerin entegrasyon sürecini de etkileyecektir. İş gücü piyasasına entegrasyon süreci, göçmenlerin nitelikleri, eğitim düzeyleri ve iş deneyimlerine göre farklılık gösterebilir. Kocaeli, sanayi açısından zengin olmasının yanı sıra, çok sayıda göçmenin yaşadığı ve çalıştığı bir şehir olarak, iş gücü entegrasyonu konusunda çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. İşverenlerin, özellikle nitelikli iş gücü talep eden sektörlerde, göçmenleri istihdam etme konusunda çekinceleri bulunmaktadır. Bu çekinceler, göçmenlerin eğitim durumları, dil bariyerleri ve uyum problemleri gibi faktörlerle ilişkilidir. Kocaeli'deki işverenler, göçmen iş gücüne yönelik bu tür olumsuz önyargılar ve engellerle karşılaştıkları takdirde, entegrasyon süreçleri yavaşlayabilir. Bu da iş gücü piyasasında eksikliklerin daha da büyümesine yol açabilir.

GKSS'li iş gücünün geri dönüşüyle birlikte, yerli iş gücüne olan talep de değişebilir. Özellikle düşük vasıflı iş gücü ihtiyacı artarken, yerli iş gücünün iş gücü piyasasında kendisine yeni alanlar bulması gerekebilir. Kocaeli'deki işverenlerin hem yerli hem de göçmen iş gücünü entegre etmek için farklı stratejiler geliştirmesi önemlidir. İş gücü piyasasında başarılı bir entegrasyon sağlanabilmesi için, özellikle mesleki eğitim ve beceri geliştirme programlarına yatırım yapılması gerekmektedir. Bu, hem göçmenlerin hem de yerli iş gücünün ihtiyaç duyduğu becerilere göre daha verimli bir iş gücü piyasası yaratabilir. Ayrıca, göçmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, sosyal entegrasyon süreçlerinin hızlandırılması ve göçmenlere yönelik önyargıların kırılması için farkındalık artırıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Sonuç olarak, Kocaeli'deki GKSS'li iş gücünün geri dönmesi, iş gücü piyasasında hem fırsatlar hem de zorluklar yaratacaktır. Vasfı düşük iş gücü ihtiyacı olan sektörlerde olumlu etkiler gözlemlenirken, nitelikli iş gücü alanlarında ciddi eksiklikler

yaşanabilir. Bu nedenle, göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu sağlamak ve yerli iş gücünün verimli bir şekilde kullanılabilmesi için eğitim programları, entegrasyon stratejileri ve farkındalık çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca, işverenlerin göçmen iş gücüne yönelik tutumlarının değiştirilmesi, sektörel iş gücü ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir rol oynayacaktır.

4.9. İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı

Kocaeli’de iş gücü piyasasına geçiş sürecinde kurumlar arası iş birliği ve iletişim ağının etkin kullanımı, iş gücü arz ve talebinin dengeli bir şekilde yönetilmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Sanayi sektörlerinin hızla değişen iş gücü ihtiyaçlarına uygun çözümler üretmek, yerel yönetimler, sanayi odaları, ticaret odaları, İŞKUR ve eğitim kurumları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesini gerektirmektedir. OSB’ler ve mesleki eğitim merkezleri, sektörlerin ihtiyaç duyduğu iş gücünün yetiştirilmesi için önemli bir altyapı sunarken, bu süreçte sürekli güncellenen veri akışının sağlanması büyük önem taşımaktadır. İşverenlerin talep ettiği niteliklerin belirlenmesi ve eğitim programlarının buna göre şekillendirilmesi, meslek edindirme kursları ve staj programları aracılığıyla iş gücü piyasasına kalıcı bir entegrasyon sağlayacaktır. Kurumlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi, Kocaeli’nin sanayi yapısına uygun, sürdürülebilir bir iş gücü piyasasının oluşturulmasında temel bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

Bu bölümde, Kocaeli’de iş gücü piyasasına geçiş sürecinde kurumlar arası iş birliği ve iletişim ağının rolü değerlendirilmektedir. İş gücü piyasasına geçişte kurumlar arası iletişim ağı, iş gücü arz ve talebinin uyumlu bir şekilde yönetilmesi için kritik bir rol oynamaktadır. Kocaeli özelinde bu iş birliklerinin güçlendirilmesi, bölgenin sanayi yapısı ve iş gücü ihtiyaçları doğrultusunda büyük önem taşımaktadır. Kocaeli, Türkiye’nin en önemli sanayi bölgelerinden biri olup, burada faaliyet gösteren firmaların iş gücü ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Ancak, iş gücü piyasasında yaşanan dengesizlikler, özellikle yerel iş gücü ile sanayi sektörlerinin gereksinim duyduğu niteliklerin örtüşmemesi gibi sorunlar, kurumlar arası koordinasyonu zorunlu hale getirmektedir. Bu iş birliği, sadece iş arayan bireyler ve işverenler arasındaki eşleşmeyi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda iş gücü piyasasındaki genel düzenin iyileştirilmesine de katkı sağlar. Örneğin, Kocaeli Sanayi Odası, Ticaret Odası,

İŞKUR gibi kurumlar arasında güçlü bir iletişim ağı oluşturulması, sanayiye uygun nitelikli iş gücünün sağlanmasında büyük rol oynamaktadır. Bu iş birlikleri için, işverenlerin ihtiyaç duyduğu iş gücüne dair verilerin toplanması, bu verilerin ilgili kurumlarla paylaşılması ve iş gücü arzının bu verilere uygun şekilde şekillendirilmesi gerekmektedir. Örneğin, sanayi sektörlerinde talep edilen meslekler ve bu meslekler için gereken nitelikler hakkında sürekli güncel veri akışı sağlanmalıdır.

Kocaeli'deki OSB'ler ve mesleki eğitim merkezleri gibi mevcut altyapılar, iş gücü piyasasında iş birliğinin geliştirilmesi için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu tür merkezlerin iş gücü arzını, özellikle sanayi sektörlerinin ihtiyaçlarına göre yönlendirebilmesi, sektörel iş gücü açıklarının kapanmasında etkili olacaktır. Ayrıca, iş gücü piyasasına geçiş süreçlerinde, işverenlerin, eğitim kurumlarının ve kamu kurumlarının ortak projelerle iş birliği yaparak mesleki eğitim ve beceri geliştirme programları düzenlemesi, iş gücü piyasasına kalıcı bir entegrasyon sağlayacaktır.

Sonuç olarak, iş gücü piyasasına geçişin eteklenebilmesi için kurumlar arası iş birliği ve güçlü bir iletişim ağı oluşturulmalıdır. Bu iş birlikleri, iş gücü arz ve talebinin uyumlu hale getirilmesinin yanı sıra, sektörel gereksinimlere uygun eğitimlerin verilmesi ve işveren taleplerinin karşılanması için de büyük önem taşımaktadır. Kocaeli'deki sanayi sektörlerinin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünün karşılanması için, eğitim kurumları ve iş dünyası arasındaki iş birliği daha da güçlendirilmelidir.

V. BÖLÜM

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Kocaeli'nin iş gücü piyasasını kapsamlı bir şekilde analiz ederek, sektörel istihdam açıklarını, mesleki eğitim ihtiyaçlarını, iş gücüne erişimi zorlaştıran faktörleri ve politika geliştirme alanlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma kapsamında yapılan saha araştırmaları, mülakatlar ve anket sonuçları, işverenlerin ve iş arayan bireylerin beklentileri arasındaki farkları ortaya koymuş, aynı zamanda TÜİK, İŞKUR, SGK gibi kurumlardan elde edilen ikincil veriler ile ilin istihdam dinamikleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, Kocaeli'deki iş gücü piyasasında yaşanan dengesizlikleri ortaya koyarak, hangi sektörlerde iş gücü açığı bulunduğunu tespit etmek ve mesleki eğitimlerin en verimli şekilde nasıl planlanabileceğine dair somut öneriler geliştirmektir. Aynı zamanda iş gücü arzının sektörlerin ihtiyaçlarına uygun şekilde yönlendirilmesini sağlamak ve böylece zaman ve emek kaybını minimize etmek hedeflenmiştir.

Kocaeli, sanayi ve ticaret açısından Türkiye'nin en önemli bölgelerinden biri olup, bu alandaki güçlü altyapısı ile ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Ancak, bu hızlı sanayileşme ve gelişen ekonomiyle birlikte iş gücü piyasasında karşılaşılan yapısal sorunlar, ekonomik büyümenin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Kocaeli'nin iş gücü piyasasında, özellikle sanayi, lojistik, sağlık ve eğitim sektörlerinde nitelikli iş gücü eksiklikleri ve kadın ile genç iş gücü katılımındaki sınırlamalar gibi ciddi sorunlar öne çıkmaktadır.

Elde edilen bulgular Tablo 88'de sistematik bir şekilde özetlenmiştir. Bu tabloda Kocaeli iş gücü piyasasında yapılan analizler neticesinde belirlenen sektörlerde yaşanan iş gücü açığının nedenlerini, beklenen nitelik ve kalifikasyonları, çalışan cinsiyet tercihlerini, kırılgan gruplara ve kayıtlı istihdama karşı tutumu analiz eden özet bir çerçeve sunulmaktadır.

Kocaeli'nin iş gücü piyasası Türkiye genelindeki verilerle karşılaştırıldığında, bazı alanlarda daha olumlu bir tablo çizdiği görülmektedir. 2022 yılında Kocaeli'nin işsizlik oranı %10,5 ile Türkiye ortalaması olan %10,4 seviyesine yakinken, 2023 yılında %9,1'e gerileyerek Türkiye ortalaması olan %9,4'ten daha düşük bir seviyede gerçekleşmiştir (Tablo 14). İstihdam oranı

açısından bakıldığında ise Kocaeli'nin Türkiye'ye kıyasla daha yüksek bir orana sahip olduğu göze çarpmaktadır. 2023 yılı itibarıyla Kocaeli'nin istihdam oranı %53,3'e çıkarken, Türkiye genelinde bu oran %48,3 olarak kaydedilmiştir (Tablo 15). İş gücüne katılım oranı açısından da Kocaeli, Türkiye ortalamasının üzerindedir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde %53,3'e yükselen bu oran, Kocaeli'de %58,6 seviyesine ulaşmıştır (Tablo 16).

Kocaeli'nin sanayi sektörü, otomotiv, kimya, tekstil ve metal gibi kritik sektörlerde büyük bir iş gücü talebi yaratmaktadır. Ancak, sanayi sektöründeki iş gücü talebinin büyük bir kısmı nitelikli iş gücü ihtiyacına yöneliktir. Özellikle CNC operatörlüğü, makine mühendisliği, otomasyon ve yazılım geliştirme gibi teknik alanlarda ciddi bir iş gücü açığı bulunmaktadır. Sanayi sektöründe kadınların istihdam oranı %40,7 gibi yüksek bir seviyeye çıkmış olsa da bu oran hala erkeklerin gerisindedir. Kadınların sanayi sektörüne katılımı arttıkça, bu alandaki kadınların daha fazla teknik pozisyonlara yönlendirilmesi gerekmektedir. Meslek yüksekokulları ve üniversitelerle yapılacak işbirlikleri, kadınların sanayiye yönelik eğitim programlarına dahil olmalarını sağlayarak bu açığı kapatabilir. Kadınların sanayi sektöründe daha fazla yer alması için sektöre özgü beceri kazandıran programlar büyük önem taşımaktadır.

Kocaeli, Türkiye'nin lojistik merkezlerinden biri olarak, gelişmiş ulaşım ağları, limanlar ve demir yolu sistemleri sayesinde iç ve dış ticaretin önemli bir parçası haline gelmiştir. Ancak bu alanda nitelikli iş gücü eksiklikleri yaşanmaktadır. Lojistik ve taşımacılık sektöründe özellikle gümrükleme, tedarik zinciri yönetimi ve dijital lojistik çözümleri gibi alanlarda uzmanlık gerektiren iş gücü ihtiyacı artmaktadır.

Lojistik sektörünün dijitalleşmesiyle birlikte, teknoloji tabanlı eğitimlerin teşvik edilmesi gerektiği açıktır. Bu sektördeki dijital dönüşüm ile paralel olarak, iş gücüne yönelik daha fazla eğitim programının düzenlenmesi ve mesleki becerilerin arttırılması gerekmektedir. Kocaeli, bu alanda eğitilmiş eleman eksikliğini giderebilmek için dijital altyapı geliştiren eğitim programları oluşturmaktadır.

Kocaeli'deki inşaat sektörü, hızlı kentleşme ve sanayileşmenin etkisiyle büyük bir gelişim göstermektedir. Büyük sanayi projeleri, altyapı çalışmaları ve konut projeleri, şehirde önemli bir istihdam kaynağı oluşturmaktadır. Ancak, inşaat sektöründe kayıtdışı istihdam oranı oldukça yüksektir. Çoğu göçmen işçi ve yerel çalışan, kayıt dışı şekilde çalışmakta ve bu durum sosyal güvenlik eksikliklerine yol açmaktadır. Kayıtdışı istihdamın yaygın olduğu inşaat sektörü, aynı zamanda işçi güvenliği konusunda da büyük zorluklar yaşamaktadır.

Kayıt dışı istihdamı azaltmak ve iş gücünü kayıt altına almak için güçlü denetim mekanizmaları kurulmalıdır. Ayrıca, işçi güvenliğini sağlamak amacıyla sektör bazlı güvenlik önlemleri geliştirilmeli ve bu kurallara uyum teşvik edilmelidir. Kocaeli'nin inşaat sektöründe çalışan göçmen işçilerin, kayıtlı hale getirilmesi ve sosyal güvenlik haklarının sağlanması, uzun vadede hem ekonomik verimliliği artıracak hem de işçilerin yaşam standartlarını iyileştirecektir.

Kocaeli'nin eğitim ve sağlık sektörlerinde önemli bir gelişim gösterdiği gözlemlenmektedir. Eğitim sektöründe, kadın istihdam oranı %69,6 ile oldukça yüksek bir seviyeye çıkmıştır. Ancak, sağlık sektöründe de önemli bir iş gücü talebi vardır. Özellikle doktorlar, hemşireler ve teknik sağlık personeli gibi mesleklerde nitelikli eleman açığı bulunmaktadır. Kadınların sağlık sektöründeki iş gücüne katılımı ise, erkekler kadar yüksek olmasına rağmen, hala sanayi sektörüne kıyasla daha fazla yer almaktadır. Sağlık ve eğitimde kadın iş gücünün desteklenmesi, daha fazla kadının bu sektörlerde istihdam edilmesini sağlayabilir. Ayrıca, mesleki eğitimlerin güçlendirilmesi ve sektöre uygun yeni programların açılması, bu alandaki nitelikli personel ihtiyacını karşılayacaktır.

Kocaeli'nin genç nüfus oranı %21,97 olup, genç işsizlik oranı ise %27,6 seviyelerine ulaşmaktadır. Bu oran, gençlerin iş gücüne katılmasına rağmen, iş bulmada hala büyük zorluklar yaşadığını göstermektedir. Gençlerin daha çok tercih ettiği meslekler arasında makine operatörlüğü, yazılım geliştirme ve lojistik uzmanlığı gibi teknik işler bulunmaktadır. Ancak, genç iş gücünün mesleki eğitim ve beceri eksiklikleri nedeniyle istihdam oranı hala istenen seviyelere ulaşmamaktadır.

Kocaeli'de 2023 yılında toplam 1.207 engelli birey işe yerleştirilmiş olup, bu yerleştirmelerin büyük çoğunluğu özel sektörde gerçekleşmiştir. Kamu sektöründe ise sadece 14 engelli birey istihdam edilmiştir (Tablo 23). Bu durum, özel sektörün engelli istihdamında daha aktif bir rol oynadığını, ancak kamu sektöründe engellilere yönelik istihdam fırsatlarının oldukça sınırlı kaldığını göstermektedir. Öte yandan, Kocaeli'de engelli istihdam etmek zorunda olan 1.125 işyeri bulunmakta olup, halen çalışan engelli sayısı 7.563 kişi olup, bunların yalnızca 715'i kamu sektöründe istihdam edilmektedir. (Tablo 24). Özellikle kamu sektöründe engelli istihdamının artırılması için daha fazla kota uygulaması, teşvik mekanizmaları ve erişilebilirlik düzenlemeleri devreye sokulmalıdır. Ayrıca, özel sektörde istihdam edilen engelli bireylerin sürdürülebilir bir iş hayatına sahip olmalarını sağlamak adına, iş yerlerinde

fiziksel erişilebilirlik, eğitim ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Engelli bireylerin iş gücüne katılımını artırmak için hem kamu hem de özel sektör işverenleri teşvik edilmeli, engelli bireylerin iş hayatında daha aktif rol almasını sağlayacak politikalar güçlendirilmelidir.

Kocaeli'nin iş gücü piyasasında yaşanan temel zorluklar, nitelikli iş gücü eksiklikleri, kayıt dışı istihdam, kadın iş gücünün sektörel dağılımı, genç işsizlik ve mesleki eğitim eksiklikleri gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda Kocaeli iş gücü piyasasındaki arz-talep dengesini sağlamak, sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman açığını kapatmak ve istihdamı artırmak amacıyla çeşitli önlemler alınması gerekmektedir.

Bunlar:

Göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonu için yerel düzeyde "Göçmen İş Gücü Destek Ofisleri" kurulmalı, çalışma izin süreçleri hızlandırılmalı ve işverenlerin başvuru sürecinde karşılaştıkları bürokratik engeller azaltılmalıdır.

Nitelikli göçmenlerin iş gücüne katılımı için mühendis, doktor ve sağlık çalışanları gibi mesleklerde denklik süreçleri kolaylaştırılmalı ve mesleki yeterlilik belgelerinin alınması hızlandırılmalıdır.

Göçmenlerin istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla ücretsiz mesleki yeterlilik kursları, dil eğitimleri ve sertifikalandırma programları yaygınlaştırılmalıdır.

Kadın iş gücünün artırılması ve girişimciliğin desteklenmesi için kadın girişimciler için fonlar ve mentorluk programları geliştirilerek, kreş desteği, ulaşım yardımı ve esnek çalışma saatleri gibi sosyal haklar yaygınlaştırılmalıdır.

Evden çalışmaya uygun sektörlerde kadın istihdamı artırılmalı, e-ticaret, tekstil ve paketlenme gibi alanlarda kadınlara yönelik destekler sağlanmalıdır.

Sektör bazlı meslek liseleri ve eğitim programları oluşturularak özellikle metal, otomotiv, plastik, lojistik ve enerji sektörleri için firmalarla iş birliği içinde mesleki eğitim programları geliştirilmelidir.

Organize Sanayi Bölgeleri'nde (OSB) bilişim, teknoloji ve endüstriyel üretime yönelik meslek kursları açılmalı, kaynakçılık, CNC operatörlüğü, metal işleme gibi alanlarda mesleki eğitimler artırılmalıdır.

Lojistik ve dış ticaret alanında uzmanlaşmayı teşvik etmek amacıyla “Dijital Lojistik Akademisi” kurulmalı, depoyönetimi, gümrükleme ve tedarik zinciri yönetimi alanlarında hızlandırılmış mesleki eğitim programları düzenlenmelidir.

Bilişim ve teknoloji sektörlerinde iş gücü yetiştirmek için Bilişim Vadisi’nde yazılım, siber güvenlik, otomasyon sistemleri ve yapay zeka gibi alanlara yönelik hızlandırılmış eğitim programları oluşturulmalı, “Dijital Beceriler Akademisi” kurulmalıdır.

Yeşil enerji sektörüne nitelikli iş gücü kazandırmak için güneş, rüzgar ve biyokütle enerji sistemleri üzerine eğitim programları düzenlenmeli ve yenilenebilir enerji yatırımlarına yönelik teşvikler artırılmalıdır.

Sanayi sektöründe iş gücünü çekici hale getirmek için maaş rekabeti yaratacak teşvik mekanizmaları oluşturulmalı, özellikle tehlikeli işlerde (kaynakçılık, ağır sanayi vb.) çalışan işçilerin güvenlik standartlarını artırmak için iş güvenliği teşvik paketleri hazırlanmalıdır.

Engelli bireylerin iş gücüne katılımını desteklemek için SGK teşvikleri artırılmalı, iş yerlerinde erişilebilirlik standartları zorunlu hale getirilmeli ve kamu-özel sektör iş birliğiyle rehabilitasyon ve beceri geliştirme programları düzenlenmelidir.

Kayıt dışı istihdamın önlenmesi için dijital takip sistemleri kurulmalı, denetimler artırılmalı ve işverenlerin kayıtlı istihdama yönelmesi için SGK prim destekleri ve vergi avantajları sağlanmalıdır.

Gençlerin iş gücü piyasasına dahil edilmesini teşvik etmek için işbaşı eğitim programları yaygınlaştırılmalı, yazılım, dijital pazarlama, gıda işleme ve tarım gibi sektörlerle yönelik beceri geliştirme programları düzenlenmelidir.

Kocaeli’nin iş gücü piyasasında karşılaşılan zorlukların çözülmesi, ilin ekonomik büyümesini hızlandıracak ve şehrin daha sürdürülebilir bir kalkınma sürecine girmesini sağlayacaktır. Bu çözümler, Kocaeli’nin iş gücü potansiyelinin daha verimli ve etkili kullanılmasına yardımcı olacaktır.

Tablo 87. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı Bulunan Pozisyonlar	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihli	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdam Karşı Tutumlar
Sanayi	1. Talaşlı İmalat, 2. CNC Operatörlüğü, 3. Kaynakçılık, 4. Makine Montajı 5. Makine Operatörleri 6. Nitelsiz iş gücü	Teknik eleman, deneyimli çalışan eksikliği ve mesleki eğitim yetersizliği iş gücü piyasasında önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Teknolojik dönüşümle birlikte yeni teknik becerilere duyulan ihtiyaç artarken, otomasyon ve dijitalleşme iş gücü profilini hızla değiştirmektedir. Nitelsiz iş gücü talebinin özellikle sanayide yoğunlaşmaktadır.	Robotik sistemler, CNC tezgahları ve veri analizine dayalı üretim süreçlerinde teknik bilgi Talaşlı imalat, CNC operatörlüğü, kaynakçılık ve makine montajı gibi alanlarda uzmanlık Otomasyon sistemleri ve dijital üretim teknolojileri konusunda yetkinlik Teknik operatörlük ve mühendislik alanlarında tecrübe Pratik deneyime dayalı uygulamalı eğitim Sanayi-universite iş birlikleri kapsamında geliştirilen mesleki eğitim programlarına katılım.	Erkek	Cöçmen işçilerin oranı belirli sektörlerde yüksek, kadın istihdamı düşük, engelliler için erişim ve iş imkanı sınırlı	Büyük ölçekli firmalar kayıtlı istihdamı teşvik ediyor, ancak KOBİ'lerde vasıfsız işçi çalıştırma eğilimleri nedeniyle kayıt dışılık hâlâ mevcut İşverenlerin nitelsiz iş gücü için kısa süreli sözleşmeler yaparak iş güvencesi sağlamaktan kaçınması.
Bilişim ve Teknoloji	1. Yazılım Geliştirme, 2. Yapay Zeka, 3. Büyük Veri Analitiği, 4. Siber Güvenlik	Kocaeli'deki teknoparklarda faaliyet gösteren yaklaşık 5000 firmanın en az 8000 kişilik ek iş gücüne ihtiyaç duymaktadır. Uzman eksikliği, vurdudışına yetenek göçü ve dijital eğitim yetersizliği iş gücü piyasasında önemli bir sorun teşkil etmektedir. Nitelikli profesyonellere olan talep artarken, beyin göçü nedeniyle uzman açığı devam etmektedir.	Bilgisayar mühendisliği, veri bilimi, yazılım geliştirme alanında yetkinlik Yapay zeka ve büyük veri analitiği konularında uzmanlık Siber güvenlik alanlarında yetkinlik Teknoloji alanında güncel bilgi ve beceriler Uygulamalı eğitim ve sektöre hızla entegrasyon yetkinliği	Kadın / Erkek	Kadın ve genç çalışanlar için istihdam fırsatları var, ancak engelliler için çalışma koşulları yeterince uygun değil	Büyük ölçekli firmalar, teknoparklar ve Ar-Ge merkezleri kayıtlı çalışmayı zorunlu kılıyor. Serbest çalışan yazılım geliştiriciler ve uzaktan çalışanlar arasında kayıt dışılık zaman zaman görülebiliyor.
Kimya ve İlaç	1. Ar-Ge Personeli 2. Kimya Mühendisleri 3. Biyoteknoloji Uzmanları 4. İlaç Geliştirme	Kimya ve ilaç sektöründe Ar-Ge personeli, uzman mühendis ve teknik eleman eksikliği, sektördeki büyümeyi sınırlayan temel faktörlerden biridir Firmalar Ar-Ge'ye daha fazla kaynak ayırdıkça, bu alanda çalışacak nitelikli uzmanlara olan talep de yükselmektedir. Mesleki eğitim programlarının yetersizliği ve uygulamalı öğrenme eksikliği, çalışanların sektöre adaptasyon süresini uzatmaktadır	Kimya mühendisliği, biyoteknoloji ve ilaç geliştirme alanlarında uzmanlık Uluslararası kalite standartlarına uygun üretim süreçlerinde deneyim Uygulamalı teknik bilgi ve laboratuvar becerileri Ar-Ge süreçlerinde yetkinlik ve problem çözme becerisi Yeni teknolojilere ve biyoteknolojik üretime adaptasyon yeteneği Sanayi-universite iş birlikleri kapsamında alınan uygulamalı eğitimler Ar-Ge ve inovasyon süreçlerine yönelik yetkinlikler Laboratuvar teknikleri ve biyoteknoloji alanında ileri düzey bilgi	Kadın / Erkek	Kadın istihdamı yaygın, ancak engelli çalışan oranı düşük	Ar-Ge ve ilaç sektöründe kayıtlı çalışma zorunlu

Tablo 87. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı Bulunan Pozisyonlar	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercih	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
Lojistik ve Taşımacılık	1. Gümrükleme 2. Tedarik Zinciri Yönetimi 3. Dijital Lojistik Çözümler	Kocaeli'nin Türkiye'nin en büyük lojistik merkezlerinden biri olması nedeniyle sektörde iş gücü talebi sürekli artmaktadır. Bölgedeki 37 liman ve iskele ile uluslararası ticaret yoğunudur, ancak bu faaliyetleri yönetecek nitelikli personel eksikliği yaşanmaktadır. Celeneksel taşıma ve yükleme işlerinde çalışan işçilerin yeni lojistik teknolojilerine uyum sağlayamamaktadır. Uluslararası ticaretin artışı, gümrükleme ve tedarik zinciri alanlarında yabancı dil bilen personel eksikliği bulunmaktadır.	Lojistik yönetimi, uluslararası ticaret, dijital lojistik sistemleri bilgisi Depo yönetim sistemleri, dijital lojistik çözümleri ve otomasyon teknolojileri konusunda bilgi Uluslararası ticaret mevzuatına hakimiyet ve gümrük işlemleri konusunda deneyim Veri analizi ve optimizasyon teknikleriyle lojistik süreçlerini verimli yönetme yetkinliği Akıllı lojistik sistemlerini kullanma becerisi Filo yönetimi, sevkiyat organizasyonu ve tedarik zinciri yönetimi alanlarında uzmanlık Dijital dönüşüme uyum sağlayabilecek mesleki eğitim programlarına katılım Lojistik süreçlerin hızla değişen doğasına uyum sağlayabilecek esneklik ve problem çözme yeteneği Yabancı dil bilgisi	Erkek	Göçmen işçilerin oranı yüksek, kadın çalışan oranı düşük, engellilere uygun iş alanı sınırlı	Kayıt dışı istihdam orta düzeyde, özellikle taşımacılık sektöründe bazı kayıt dışı çalışma eğilimleri var
Savunma Sanayi	1. Makine Mühendisliği 2. Yazılım Geliştirme 3. Elektronik Mühendisliği	Özel nitelikli, uzman personel ihtiyacı en büyük zorluklardandır. Savunma sanayi firmaları yetmiş insan kaynağını elinde tutmakta zorlanmaktadır. Mühendisler uluslararası rekabet nedeniyle daha yüksek maaş sunan yurtdışına yönelmektedir	Savunma sanayi deneyimi, ileri mühendislik bilgisi Makine mühendisliği, yazılım geliştirme ve elektronik mühendisliği gibi alanlarda uzmanlık Yüksek teknoloji üretim süreçlerine hakimiyet Savunma sanayi odaklı teknik bilgi ve mühendislik becerileri Uzun vadeli kariyer planlaması yapabilecek yetkinlik	Erkek	Kadın ve göçmen istihdamı çok düşük, güvenlik nedeniyle engelli çalışan oranı düşük	Kayıt dışı istihdam yok denecek kadar az, sektör büyük oranda kayıtlı çalışıyor
Yenilenebilir Enerji	1. Enerji Sistemleri Mühendisliği 2. Yenilenebilir Enerji Uzmanları 3. Enerji Verimliliği Yönetimi	Sektörün yeni gelişmektedir, yeterli eğitimli personel bulunmamaktadır. Kocaeli'de enerji üretimi büyük ölçüde termik santraller üzerinden sağlanmakta ve yenilenebilir enerji yatırımları sınırlı kalmaktadır. Eğitim programları güncellenmemekte ve teknik eğitimler yetersiz kalmaktadır.	Elektrik mühendisliği, enerji sistemleri eğitimi Enerji sistemleri mühendisliği, yenilenebilir enerji teknolojileri ve enerji verimliliği yönetimi konularında uzmanlık Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi ve biyokütle enerji alanlarında teknik bilgi Yenilenebilir enerji projelerinin geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik mühendislik ve Ar-Ge yetkinlikleri Enerji sektörünün dijital dönüşümüne adapte olabilecek teknik beceriler Özel sektör-üniversite iş birlikleri kapsamında yenilenebilir enerjiye yönelik eğitim programlarına katılım Sürdürülebilir enerji politikalarına hakimiyet ve sektördeki yenilikleri takip edebilme yetkinliği	Kadın / Erkek	Kadın ve genç çalışanlara yönelik fırsatlar mevcut, ancak fiziksel işlerde engellilere yönelik imkanlar sınırlı	Devlet teşvikleriyle kayıtlı istihdam yaygın

Tablo 87. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı Bulunan Pozisyonlar	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercih	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
İnşaat	1. Vasıfsız işçi 2. Usta 3. Kalfa	Mevsimsel iş gücü talebi yüksektir ve yaz aylarında beden işçileri ile ustalık gerektiren mesleklerde iş gücü ihtiyacı artmaktadır. Kayıt dışı istihdam oranı yüksektir ve birçok işçi sosyal güvenlik haklarından yoksun şekilde çalışmaktadır. Çöçmen işçiler yoğun olarak çalıştırılmaktadır ve yasal çalışma süreleri yetersizdir. Orta ve yüksek düzeyde beceri açığı bulunmaktadır ve teknik iş gücü eksikliği yaşanmaktadır. Yerel iş gücü bazı sektörlerde çalışmak istememektedir, bu nedenle işverenler vasıfsız işlerde çöçmen işçilere yönelmektedir.	Ustalık ve çıraklık eğitimi İş güvenliği sertifikaları İnşaat projelerinde çalışabilecek teknik beceri ve ustalık İşçi güvenliği kurallarına uyum ve sektörel güvenlik bilgisi Büyük ölçekli sanayi projeleri, altyapı çalışmaları ve konut projelerinde deneyim Fiziksel dayanıklılık ve zorlu çalışma koşullarına uyum sağlama yetkinliği Mevsimsel çalışma düzenine uyum sağlayabilme	Erkek	Göçmen işçilerin oranı yüksek, kadın istihdamı düşük	Kayıt dışı istihdam oldukça yaygın, özellikle vasıfsız işçilerde yüksek oranda kayıt dışı çalışma mevcut
Sağlık	1. Doktor 2. Hemşire, 3. Teknik Sağlık Personeli	Nüfus artışı, sağlık çalışanlarının azlığı, Özellikle yoğun bakım ve acil servis alanlarında personel ihtiyacı yüksektir. Doktorlar, hemşireler ve teknik sağlık personeli gibi mesleklerde nitelikli eleman açığı bulunmaktadır. Özel sektörde bazı sağlık mesleklerinde istihdam azalmaktadır, ancak yaşanan nüfus nedeniyle yaşlı bakım uzmanlarına olan talep artmaktadır. Kadınların sağlık sektöründeki iş gücüne katılım oranı yüksektir, ancak sektörde hala iş gücü açığı devam etmektedir. Büyük sağlık kuruluşları, üniversite hastaneleri ve özel hastaneler, hizmet sektörünün büyümesine katkı sağlamaktadır ancak nitelikli personel eksikliği yaşanmaktadır.	Tip eğitimi Hemşirelik ve sağlık teknik personeli eğitimi Sağlık bilimsi uzmanlığı ve tıbbi veri analistliği gibi dijital sağlık alanlarında uzmanlık Doktorluk, hemşirelik ve teknik sağlık personeli gibi mesleklerde yeterlilik Yaşlı bakım hizmetleri ve uzun vadeli sağlık bakımı konusunda bilgi Sağlık hizmetlerinde dijital dönüşüme uyum sağlayabilecek teknik beceriler	Kadın / Erkek	Kadın çalışan oranı yüksek, göçmen doktor ve hemşirelere istihdam fırsatı sağlanıyor, ancak engelliler için iş olanakları sınırlı	Kayıt dışı istihdam düşük, sağlık sektöründe kayıtlı çalışma zorunlu

KAYNAKÇA

- İŞKUR. (2023). Kocaeli iş gücü piyasası raporu 2023. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. (2023). Kocaeli ekonomik kalkınma ve istihdam stratejileri raporu. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Kocaeli Liman Başkanlığı. (2023). Kocaeli lojistik sektörü ve liman faaliyetleri raporu. T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı.
- Kocaeli Ticaret Odası. (2023). Kocaeli ticaret ve sanayi istihdam raporu 2023. Kocaeli Ticaret Odası Yayınları.
- Sakarya Elektrik Dağıtım A.Ş. (2023). Kocaeli enerji tüketim ve üretim istatistikleri 2023. Sakarya Elektrik Dağıtım A.Ş. Raporları.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2023). Türkiye sanayi ve iş gücü dinamikleri raporu. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Yayınları.
- SGK. (2023). Kocaeli ili sosyal güvenlik ve istihdam verileri 2023. Sosyal Güvenlik Kurumu Yayınları.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi Kocaeli Tarımsal Yatırım Rehberi 2022
- TCDD. (2023). Türkiye demiryolu taşımacılığı ve lojistik raporu. TCDD Genel Müdürlüğü.
- TÜİK. (2023). Türkiye ve Kocaeli iş gücü istatistikleri 2023. Türkiye İstatistik Kurumu

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

